

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про судоустрій і статус суддів

(02.06.2016)

Цей Закон визначає організацію судової влади та здійснення правосуддя в Україні, що функціонує на засадах верховенства права відповідно до європейських стандартів і забезпечує право кожного на справедливий суд.

Розділ I

ЗАСАДИ ОРГАНІЗАЦІЇ СУДОВОЇ ВЛАДИ

Стаття 1. Судова влада

1. Судова влада в Україні відповідно до конституційних засад поділу влади здійснюється незалежними та безсторонніми судами, утвореними законом.
2. Судову владу реалізують судді та, у визначених законом випадках, присяжні шляхом здійснення правосуддя у рамках відповідних судових процедур.

Стаття 2. Завдання суду

1. Суд, здійснюючи правосуддя на засадах верховенства права, забезпечує кожному право на справедливий суд та повагу до інших прав і свобод, гарантованих [Конституцією](#) і законами України, а також міжнародними договорами, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України.

Стаття 3. Система судоустрою України

1. Суди України утворюють єдину систему.
2. Створення надзвичайних та особливих судів не допускається.

Стаття 4. Законодавство про судоустрій і статус суддів

1. Судоустрій і статус суддів в Україні визначаються [Конституцією України](#) та законом.
2. Зміни до цього Закону можуть вноситися виключно законами про внесення змін до Закону України "Про судоустрій і статус суддів".

Стаття 5. Здійснення правосуддя

1. Правосуддя в Україні здійснюється виключно судами та відповідно до визначених законом процедур судочинства.

2. Делегування функцій судів, а також привласнення цих функцій іншими органами чи посадовими особами не допускаються. Особи, які привласнили функції суду, несуть відповідальність, установлену законом.
3. Народ бере участь у здійсненні правосуддя через присяжних.

Стаття 6. Незалежність судів

1. Здійснюючи правосуддя, суди є незалежними від будь-якого незаконного впливу. Суди здійснюють правосуддя на основі [Конституції](#) і законів України та на засадах верховенства права.
2. Звернення до суду громадян, організацій чи посадових осіб, які відповідно до закону не є учасниками судового процесу, щодо розгляду конкретних справ судом не розглядаються, якщо інше не передбачено законом.
3. Втручання у здійснення правосуддя, вплив на суд або суддів у будь-який спосіб, неповага до суду чи суддів, збирання, зберігання, використання і поширення інформації усно, письмово або в інший спосіб з метою дискредитації суду або впливу на безсторонність суду, заклики до невиконання судових рішень забороняються і мають наслідком відповідальність, установлену законом.
4. Органи державної влади та органи місцевого самоврядування, їх посадові особи повинні утримуватися від заяв та дій, що можуть підірвати незалежність судової влади.
5. Для захисту професійних інтересів суддів та вирішення питань внутрішньої діяльності судів відповідно до цього Закону діє суддівське самоврядування.

Стаття 7. Право на справедливий суд

1. Кожному гарантується захист його прав, свобод та інтересів у розумні строки незалежним, безстороннім і справедливим судом, утвореним законом.
2. Іноземці, особи без громадянства та іноземні юридичні особи мають право на судовий захист в Україні нарівні з громадянами і юридичними особами України.
3. Доступність правосуддя для кожної особи забезпечується відповідно до [Конституції України](#) та в порядку, встановленому законами України.

Стаття 8. Право на повноважний суд

1. Ніхто не може бути позбавлений права на розгляд його справи в суді, до юрисдикції якого вона віднесена процесуальним законом.
2. Суддя розглядає справи, одержані згідно з порядком розподілу судових справ, установленим відповідно до закону. На розподіл судових справ між суддями не може впливати бажання судді чи будь-яких інших осіб.

Стаття 9. Рівність перед законом і судом

1. Правосуддя в Україні здійснюється на засадах рівності всіх учасників судового процесу перед законом і судом незалежно від раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, етнічного та соціального походження, майнового стану, місця проживання, мовних та інших ознак.

2. Суд створює такі умови, за яких кожному учаснику судового процесу гарантується рівність у реалізації наданих процесуальних прав та у виконанні процесуальних обов'язків, визначених процесуальним законом.

Стаття 10. Професійна правнича допомога при реалізації права на справедливий суд

1. Кожен має право на професійну правничу допомогу. У випадках, визначених законом, держава забезпечує надання професійної правничої допомоги безоплатно.

2. Кожен є вільним у виборі захисника своїх прав та особи, яка надає правничу допомогу.

3. Для надання професійної правничої допомоги діє адвокатура. Забезпечення права на захист від кримінального обвинувачення та представництво в суді здійснюються адвокатом, за винятком випадків, установлених законом.

4. Витрати учасників судового процесу на професійну правничу допомогу відшкодовуються в порядку, визначеному законом.

Стаття 11. Гласність і відкритість судового процесу

1. Судові рішення, судові засідання та інформація щодо справ, які розглядаються судом, є відкритими, крім випадків, установлених законом. Ніхто не може бути обмежений у праві на отримання в суді усної або письмової інформації про результати розгляду його судової справи. Будь-яка особа має право на вільний доступ до судового рішення в порядку, встановленому законом.

2. Інформація про суд, який розглядає справу, сторони спору та предмет позову, дату надходження позовної заяви, апеляційної, касаційної скарги, заяви про перегляд судового рішення, стадії розгляду справи, місце, дату і час судового засідання, рух справи з одного суду до іншого є відкритою та має бути невідкладно оприлюдненою на офіційному веб-порталі судової влади України, крім випадків, установлених законом.

3. Розгляд справ у судах відбувається відкрито, крім випадків, установлених законом. У відкритому судовому засіданні мають право бути присутніми будь-які особи. У разі вчинення особою дій, що свідчать про неповагу до суду або учасників судового процесу, така особа за вмотивованим судовим рішенням може бути видалена із зали судового засідання.

4. Особи, присутні в залі судового засідання, представники засобів масової інформації можуть проводити в залі судового засідання фотозйомку, відео- та аудіозапис з використанням портативних відео- та аудіотехнічних засобів без отримання окремого дозволу суду, але з урахуванням обмежень, встановлених законом. Трансляція судового засідання здійснюється з дозволу суду.

Проведення в залі судового засідання фотозйомки, відеозапису, а також трансляція судового засідання повинні здійснюватися без створення перешкод у веденні засідання і здійсненні учасниками судового процесу їхніх процесуальних прав. Суд може визначити місце в залі судових засідань, з якого має проводитися фотозйомка, відеозапис.

5. Розгляд справи у закритому судовому засіданні допускається за вмотивованим рішенням суду виключно у випадках, визначених законом.

6. При розгляді справ перебіг судового процесу фіксується технічними засобами в порядку, встановленому законом.

7. Учасникам судового процесу на підставі судового рішення забезпечується можливість брати участь у судовому засіданні в режимі відеоконференції у порядку, встановленому законом. Обов'язок забезпечити проведення відеоконференції покладається на суд, який отримав судові рішення про проведення відеоконференції, незалежно від спеціалізації та інстанції суду, який прийняв таке рішення.

8. Судові засідання проводяться виключно в спеціально обладнаному для цього приміщенні суду - залі засідань, яке придатне для розміщення сторін та інших учасників судового процесу і дає змогу реалізовувати надані їм процесуальні права і виконувати процесуальні обов'язки.

Стаття 12. Мова судочинства і діловодства в судах

1. Судочинство і діловодство в судах України проводяться державною мовою.

2. Суди забезпечують рівність прав громадян у судовому процесі за мовною ознакою.

3. Суди використовують державну мову в процесі судочинства та гарантують право громадян на використання ними в судовому процесі рідної мови або мови, якою вони володіють.

Стаття 13. Обов'язковість судових рішень

1. Судові рішення, яким закінчується розгляд справи в суді, ухвалюється іменем України.

2. Судові рішення, що набрали законної сили, є обов'язковими до виконання всіма органами державної влади, органами місцевого самоврядування, їх посадовими та службовими особами, фізичними і юридичними особами та їх об'єднаннями на всій території України. Обов'язковість урахування (преюдиційність) судових рішень для інших судів визначається законом.

3. Контроль за виконанням судового рішення здійснює суд у межах повноважень, наданих йому законом.

4. Невиконання судових рішень має наслідком юридичну відповідальність, установлену законом.

5. Висновки щодо застосування норм права, викладені у постановках Верховного Суду, є обов'язковими для всіх суб'єктів владних повноважень, які застосовують у своїй діяльності нормативно-правовий акт, що містить відповідну норму права.

6. Висновки щодо застосування норм права, викладені у постановках Верховного Суду, враховуються іншими судами при застосуванні таких норм права. Суд має право відступити від правової позиції, викладеної Верховним Судом, тільки з одночасним наведенням відповідних мотивів.

7. Судові рішення не можуть бути переглянуті іншими органами чи особами поза межами судочинства, за винятком рішень про амністію та помилування.

Органи державної влади та органи місцевого самоврядування, їх посадові особи не можуть приймати рішення, які скасовують судові рішення або зупиняють їх виконання.

8. Судові рішення інших держав, рішення міжнародних арбітражів, рішення міжнародних судових установ та аналогічні рішення інших міжнародних організацій щодо вирішення спорів є обов'язковими до виконання на території України за умов, визначених законом, а також відповідно до міжнародних договорів, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України.

Стаття 14. Право на перегляд справи та оскарження судового рішення

1. Учасники судового процесу та інші особи мають право на апеляційний перегляд справи та у визначених законом випадках - на касаційне оскарження судового рішення.

Стаття 15. Склад суду та його визначення

1. Справи в судах розглядаються суддею одноособово, а у випадках, визначених процесуальним законом, - колегією суддів, а також за участю присяжних.

2. Суддя, який розглядає справу одноособово, діє як суд.

3. У судах функціонує Єдина судова інформаційна (автоматизована) система.

4. Визначення судді або колегії суддів для розгляду конкретної справи здійснюється Єдиною судовою інформаційною (автоматизованою) системою у порядку, визначеному процесуальним законом.

5. Справи розподіляються з урахуванням спеціалізації суддів, навантаження кожного судді, заборони брати участь у перегляді рішень для судді, який брав участь в ухваленні судового рішення, про перегляд якого порушується питання (крім перегляду за нововиявленими обставинами), перебування суддів у відпустці, відсутності у зв'язку з тимчасовою непрацездатністю, відрядження, а також інших передбачених законом випадків, через які суддя не може здійснювати правосуддя або брати участь у розгляді судових справ.

6. У разі розгляду справи за участю присяжних їх персональний склад визначається за допомогою Єдиної судової інформаційної (автоматизованої) системи, якщо інше не встановлено законом.

7. Відомості про результати розподілу зберігаються в автоматизованій системі та мають бути захищені від несанкціонованого доступу та втручання.

8. Несанкціоноване втручання в роботу автоматизованої системи та в розподіл справ між суддями має наслідком відповідальність, встановлену законом.

9. Автоматизована система не застосовується для визначення судді (складу колегії суддів, якщо справа розглядається колегіально) для розгляду конкретної справи виключно в разі настання обставин, які об'єктивно унеможливили її функціонування та тривають понад п'ять робочих днів. Особливості розподілу судових справ у таких випадках визначаються Положенням про Єдину судову інформаційну (автоматизовану) систему.

10. Положення про Єдину судову інформаційну (автоматизовану) систему затверджується Вищою радою правосуддя за поданням Державної судової адміністрації України та після консультацій з Радою суддів України.

Стаття 16. Символи судової влади

1. Символами судової влади є державні символи України - Державний Герб України і Державний Прапор України.
2. Суддя здійснює правосуддя в мантиї та з нагрудним знаком. Зразки мантиї та нагрудного знака затверджуються Радою суддів України.
3. Суд як державний орган має печатку із зображенням Державного Герба України та своїм найменуванням.

Розділ II СУДОУСТРІЙ

Глава 1. Організаційні основи судоустрою

Стаття 17. Система судоустрою

1. Судоустрій будується за принципами територіальності, спеціалізації та інстанційності.
2. Найвищим судом у системі судоустрою є Верховний Суд.
3. Систему судоустрою складають:
 - 1) місцеві суди;
 - 2) апеляційні суди;
 - 3) Верховний Суд.

Для розгляду окремих категорій справ відповідно до цього Закону в системі судоустрою діють вищі спеціалізовані суди.

4. Єдність системи судоустрою забезпечується:
 - 1) єдиними засадами організації та діяльності судів;
 - 2) єдиним статусом суддів;
 - 3) обов'язковістю для всіх судів правил судочинства, визначених законом;
 - 4) єдністю судової практики;
 - 5) обов'язковістю виконання на території України судових рішень;
 - 6) єдиним порядком організаційного забезпечення діяльності судів;
 - 7) фінансуванням судів виключно з Державного бюджету України;
 - 8) вирішенням питань внутрішньої діяльності судів органами суддівського самоврядування.

Стаття 18. Спеціалізація судів

1. Суди спеціалізуються на розгляді цивільних, кримінальних, господарських, адміністративних справ, а також справ про адміністративні правопорушення.

2. У випадках, визначених законом, а також за рішенням зборів суддів відповідного суду може запроваджуватися спеціалізація суддів з розгляду конкретних категорій справ.
3. У місцевих загальних судах та апеляційних судах діє спеціалізація суддів із здійснення кримінального провадження щодо неповнолітніх.
4. Судді (суддя), уповноважені здійснювати кримінальне провадження щодо неповнолітніх, обираються з числа суддів відповідного суду зборами суддів цього суду за пропозицією голови суду або за пропозицією будь-якого судді цього суду, якщо пропозиція голови суду не була підтримана, на строк не більше трьох років і можуть бути переобрані повторно.
5. Кількість суддів, уповноважених здійснювати кримінальне провадження щодо неповнолітніх, визначається окремо для кожного суду зборами суддів цього суду.
6. Суддею, уповноваженим здійснювати кримінальне провадження щодо неповнолітніх, може бути обрано суддю зі стажем роботи суддею не менше десяти років, досвідом здійснення кримінального провадження в суді і високими морально-діловими та професійними якостями. У разі відсутності в суді суддів з необхідним стажем роботи суддя, уповноважений здійснювати кримінальне провадження щодо неповнолітніх, обирається з числа суддів, які мають найбільший стаж роботи на посаді судді.
7. Судді, уповноважені здійснювати кримінальне провадження щодо неповнолітніх, не звільняються від виконання обов'язків судді відповідної інстанції, проте здійснення ними таких повноважень ураховується при розподілі судових справ та має пріоритетне значення.

Стаття 19. Порядок утворення і ліквідації суду

1. Суд утворюється і ліквідується законом.
2. Проект закону про утворення чи ліквідацію суду вносить до Верховної Ради України Президент України після консультацій з Вищою радою правосуддя.
3. Місцезнаходження, територіальна юрисдикція і статус суду визначаються з урахуванням принципів територіальності, спеціалізації та інстанційності.
4. Підставами для утворення чи ліквідації суду є зміна визначеної цим Законом системи судоустрою, необхідність забезпечення доступності правосуддя, оптимізації видатків державного бюджету або зміна адміністративно-територіального устрою.
5. Утворення суду може відбуватися шляхом створення нового суду або реорганізації (злиття, поділу) судів.
6. Кількість суддів у суді визначає Державна судова адміністрація України за погодженням з Вищою радою правосуддя з урахуванням судового навантаження та в межах видатків, визначених у Державному бюджеті України на утримання судів та оплату праці суддів.
7. Максимальна кількість суддів Верховного Суду встановлюється цим Законом.
8. Суд є юридичною особою, якщо інше не визначено законом.

Стаття 20. Порядок обрання суддів на адміністративні посади та звільнення з цих посад

1. Адміністративними посадами в суді є посади голови суду та заступника (заступників) голови суду.
2. Голова місцевого суду, його заступник, голова апеляційного суду, його заступники, голова вищого спеціалізованого суду, його заступники обираються на посади зборами суддів відповідного суду з числа суддів цього суду.
3. Голова місцевого суду, його заступник, голова апеляційного суду, його заступники, голова вищого спеціалізованого суду, його заступники обираються на посади зборами суддів шляхом таємного голосування більшістю від кількості суддів відповідного суду строком на три роки, але не більш як на строк повноважень судді, у порядку, визначеному законом.
4. Голова місцевого суду, його заступник, голова апеляційного суду, його заступники, голова вищого спеціалізованого суду, його заступники можуть бути достроково звільнені з посади за ініціативою не менш як однієї третини від загальної кількості суддів відповідного суду шляхом таємного голосування не менш як двома третинами суддів цього суду.
5. Підставою для звільнення судді з адміністративної посади є його заява або триваюче незадовільне виконання обов'язків голови суду, заступника голови суду відповідно, систематичне або грубе одноразове порушення закону при їх виконанні.
6. Суддя, якого достроково звільнено з адміністративної посади в суді (крім звільнення з адміністративної посади за його заявою), не може бути обраний на будь-яку адміністративну посаду в судах протягом двох років з дня такого дострокового звільнення.
7. Звільнення з посади судді, припинення його повноважень як судді, а також закінчення строку, на який суддю обрано на адміністративну посаду в суді, припиняє його повноваження на адміністративній посаді.
8. Голову Верховного Суду та його заступника обирає на посаду та звільняє з посади Пленум Верховного Суду у порядку, встановленому цим Законом.
9. Суддя, обраний на адміністративну посаду, не може обіймати одну адміністративну посаду відповідного суду більш як два строки поспіль, якщо інше не передбачено законом.
10. У суді, кількість суддів у якому перевищує десять суддів, може бути обраний один заступник голови суду, а в суді, кількість суддів у якому перевищує тридцять суддів, - не більше двох заступників голови суду.
11. Обрання судді на адміністративну посаду без додержання вимог закону не допускається.
12. Перебування судді на адміністративній посаді в суді не звільняє його від здійснення повноважень судді відповідного суду, передбачених цим Законом.

Глава 2. Місцеві суди

Стаття 21. Види і склад місцевих судів

1. Місцевими загальними судами є окружні суди, які утворюються в одному або декількох районах чи районах у містах, або у місті, або у районі (районах) і місті (містах).
2. Місцевими господарськими судами є окружні господарські суди.

3. Місцевими адміністративними судами є окружні адміністративні суди, а також інші суди, визначені процесуальним законом.
4. Місцевий суд складається з суддів місцевого суду, з числа яких призначається голова суду та, у визначених законом випадках, заступник або заступники голови суду.
5. З числа суддів місцевого загального суду обираються слідчі судді (суддя), які здійснюють повноваження з судового контролю за дотриманням прав, свобод та інтересів осіб у кримінальному провадженні в порядку, визначеному процесуальним законом.
6. Кількість слідчих суддів визначається окремо для кожного суду зборами суддів цього суду.
7. Слідчі судді (суддя) обираються зборами суддів цього суду за пропозицією голови суду або за пропозицією будь-якого судді цього суду, якщо пропозиція голови суду не була підтримана, на строк не більше трьох років і можуть бути переобрані повторно. До обрання слідчого судді відповідного суду його повноваження здійснює найстарший за віком суддя цього суду.
8. Слідчий суддя не звільняється від виконання обов'язків судді першої інстанції, проте здійснення ним повноважень із судового контролю за дотриманням прав, свобод та інтересів осіб у кримінальному провадженні враховується при розподілі судових справ та має пріоритетне значення.

Стаття 22. Повноваження місцевого суду

1. Місцевий суд є судом першої інстанції і здійснює правосуддя у порядку, встановленому процесуальним законом.
2. Місцеві загальні суди розглядають цивільні, кримінальні, адміністративні справи, а також справи про адміністративні правопорушення у випадках та порядку, визначених процесуальним законом.
3. Місцеві господарські суди розглядають справи, що виникають із господарських правовідносин, а також інші справи, віднесені законом до їх юрисдикції.
4. Місцеві адміністративні суди розглядають справи адміністративної юрисдикції (адміністративні справи).
5. Юрисдикція місцевих судів щодо окремих категорій справ, а також порядок їх розгляду визначаються законом.

Стаття 23. Суддя місцевого суду

1. Суддя місцевого суду здійснює правосуддя в порядку, встановленому процесуальним законом, а також інші повноваження, визначені законом.

Стаття 24. Голова місцевого суду

1. Голова місцевого суду:

- 1) представляє суд як орган державної влади у зносинах з іншими органами державної влади, органами місцевого самоврядування, фізичними та юридичними особами;

- 2) визначає адміністративні повноваження заступника голови місцевого суду;
- 3) контролює ефективність діяльності апарату суду, погоджує призначення на посаду керівника апарату суду, заступника керівника апарату суду, а також вносить подання про застосування до керівника апарату суду, його заступника заохочення або накладення дисциплінарного стягнення відповідно до законодавства;
- 4) видає на підставі акта про призначення судді на посаду, переведення судді, звільнення судді з посади, а також у зв'язку з припиненням повноважень судді відповідний наказ;
- 5) повідомляє Вищу кваліфікаційну комісію суддів України та Державну судову адміністрацію України, а також через веб-портал судової влади про вакантні посади суддів у суді у триденний строк з дня їх утворення;
- 6) забезпечує виконання рішень зборів суддів місцевого суду;
- 7) організовує ведення в суді судової статистики та інформаційно-аналітичне забезпечення суддів з метою підвищення якості судочинства;
- 8) сприяє виконанню вимог щодо підвищення кваліфікації суддів місцевого суду;
- 9) вносить на розгляд зборів суду пропозиції щодо кількості та персонального складу слідчих суддів;
- 10) здійснює інші повноваження, визначені законом.

2. Голова місцевого суду з питань, що належать до його адміністративних повноважень, видає накази і розпорядження.

3. У разі відсутності голови місцевого суду його адміністративні повноваження здійснює один із заступників голови суду за визначенням голови суду, за відсутності такого визначення - заступник голови суду, який має більший стаж роботи на посаді судді, а в разі відсутності заступника голови суду - суддя цього суду, який має більший стаж роботи на посаді судді.

Стаття 25. Заступник голови місцевого суду

1. Заступник голови місцевого суду здійснює адміністративні повноваження, визначені головою суду.

Глава 3. Апеляційні суди

Стаття 26. Види і склад апеляційних судів

1. Апеляційні суди діють як суди апеляційної інстанції, а у випадках, визначених процесуальним законом, - як суди першої інстанції, з розгляду цивільних, кримінальних, господарських, адміністративних справ, а також справ про адміністративні правопорушення.

2. Апеляційними судами з розгляду цивільних і кримінальних справ, а також справ про адміністративні правопорушення є апеляційні суди, які утворюються в апеляційних округах.

3. Апеляційними судами з розгляду господарських справ, апеляційними судами з розгляду адміністративних справ є відповідно апеляційні господарські суди та апеляційні адміністративні суди, які утворюються у відповідних апеляційних округах.

4. У складі апеляційного суду можуть утворюватися судові палати з розгляду окремих категорій справ.

5. Судову палату очолює секретар судової палати, який обирається з числа суддів цього суду строком на три роки.

6. Рішення про утворення судової палати, її склад, а також про обрання секретаря судової палати приймаються зборами суддів апеляційного суду за пропозицією голови суду.

7. Секретар судової палати:

1) організовує роботу відповідної палати;

2) контролює здійснення аналізу та узагальнення судової практики у справах, віднесених до компетенції палати;

3) інформує збори суддів апеляційного суду про діяльність судової палати.

Стаття 27. Повноваження апеляційного суду

1. Апеляційний суд:

1) здійснює правосуддя у порядку, встановленому процесуальним законом;

2) аналізує судову статистику, вивчає та узагальнює судову практику, інформує про результати узагальнення судової практики відповідні місцеві суди, Верховний Суд;

3) надає місцевим судам методичну допомогу в застосуванні законодавства;

4) здійснює інші повноваження, визначені законом.

Стаття 28. Суддя апеляційного суду

1. Суддею апеляційного суду може бути особа, яка відповідає вимогам до кандидатів на посаду судді, за результатами кваліфікаційного оцінювання підтвердила здатність здійснювати правосуддя в апеляційному суді, а також відповідає одній із таких вимог:

1) має стаж роботи на посаді судді не менше п'яти років;

2) має науковий ступінь у сфері права та стаж наукової роботи у сфері права щонайменше сім років;

3) має досвід професійної діяльності адвоката щодо здійснення представництва в суді та/або захисту від кримінального обвинувачення щонайменше сім років;

4) має сукупний стаж (досвід) роботи (професійної діяльності) відповідно до вимог, визначених пунктами 1 - 3 цієї частини, щонайменше сім років.

2. Суддя апеляційного суду здійснює правосуддя в порядку, встановленому процесуальним законом, а також інші повноваження, визначені законом.

Стаття 29. Голова апеляційного суду

1. Голова апеляційного суду:

- 1) представляє суд як орган державної влади у зносинах з іншими органами державної влади, органами місцевого самоврядування, фізичними та юридичними особами;
- 2) визначає адміністративні повноваження заступників голови апеляційного суду;
- 3) контролює ефективність діяльності апарату суду, погоджує призначення на посади керівника апарату суду, заступника керівника апарату суду, вносить подання про застосування до керівника апарату суду, його заступника заохочення або накладення дисциплінарного стягнення відповідно до законодавства;
- 4) видає на підставі акта про призначення судді на посаду, переведення судді, звільнення судді з посади, а також у зв'язку з припиненням повноважень судді відповідний наказ;
- 5) повідомляє Вищу кваліфікаційну комісію суддів України та Державну судову адміністрацію України, а також через веб-портал судової влади про вакантні посади суддів в апеляційному суді у триденний строк з дня їх утворення;
- 6) забезпечує виконання рішень зборів суддів апеляційного суду;
- 7) організовує ведення та аналіз судової статистики, організовує вивчення та узагальнення судової практики, інформаційно-аналітичне забезпечення суддів з метою підвищення якості судочинства;
- 8) сприяє виконанню вимог щодо підтримання кваліфікації суддів апеляційного суду та підвищення їхнього професійного рівня;
- 9) здійснює повноваження слідчого судді та призначає з числа суддів апеляційного суду суддів (суддю) для здійснення таких повноважень у випадках, визначених процесуальним законом;
- 10) здійснює інші повноваження, визначені законом.

2. Голова апеляційного суду з питань, що належать до його адміністративних повноважень, видає накази і розпорядження.

3. У разі відсутності голови апеляційного суду його адміністративні повноваження здійснює один із заступників голови суду за визначенням голови суду, за відсутності такого визначення - заступник голови суду, який має більший стаж роботи на посаді судді, а в разі відсутності заступника голови суду - суддя цього суду, який має більший стаж роботи на посаді судді.

Стаття 30. Заступник голови апеляційного суду

1. Заступник голови апеляційного суду здійснює адміністративні повноваження, визначені головою суду.

Глава 4. Вищі спеціалізовані суди

Стаття 31. Види і склад вищих спеціалізованих судів

1. У системі судоустрою діють вищі спеціалізовані суди як суди першої інстанції з розгляду окремих категорій справ.

2. Вищими спеціалізованими судами є:

- 1) Вищий суд з питань інтелектуальної власності;
- 2) Вищий антикорупційний суд.
3. Вищі спеціалізовані суди розглядають справи, які віднесені до їх юрисдикції процесуальним законом.
4. У складі вищого спеціалізованого суду можуть утворюватися судові палати.
5. Рішення про утворення судової палати, її склад, а також про обрання секретаря судової палати приймаються зборами суддів відповідного вищого спеціалізованого суду за пропозицією голови суду.
6. Судову палату очолює секретар судової палати, який обирається з числа суддів цього суду строком на три роки.
7. Секретар судової палати:
 - 1) організовує роботу відповідної палати;
 - 2) контролює здійснення аналізу та узагальнення судової практики у справах, віднесених до компетенції палати;
 - 3) інформує збори суддів відповідного вищого спеціалізованого суду про діяльність судової палати.

Стаття 32. Повноваження вищого спеціалізованого суду

1. Вищий спеціалізований суд:
 - 1) здійснює правосуддя як суд першої інстанції у справах, визначених процесуальним законом;
 - 2) аналізує судову статистику, вивчає та узагальнює судову практику, інформує про результати узагальнення судової практики Верховний Суд;
 - 3) здійснює інші повноваження, визначені законом.

Стаття 33. Суддя вищого спеціалізованого суду

1. Суддею Вищого суду з питань інтелектуальної власності може бути особа, яка відповідає вимогам до кандидатів на посаду судді, за результатами кваліфікаційного оцінювання підтвердила здатність здійснювати правосуддя у Вищому суді з питань інтелектуальної власності, а також відповідає одній із таких вимог:
 - 1) має стаж роботи на посаді судді не менше трьох років;
 - 2) має досвід професійної діяльності представника у справах інтелектуальної власності (патентного повіреного) щонайменше п'ять років;
 - 3) має досвід професійної діяльності адвоката щодо здійснення представництва в суді у справах щодо захисту прав інтелектуальної власності щонайменше п'ять років;

4) має сукупний стаж (досвід) роботи (професійної діяльності) відповідно до вимог, визначених пунктами 1 - 3 цієї частини, щонайменше п'ять років.

2. Суддею Вищого антикорупційного суду може бути особа, яка відповідає вимогам до кандидатів на посаду судді, за результатами кваліфікаційного оцінювання підтвердила здатність здійснювати правосуддя у Вищому антикорупційному суді, а також відповідає іншим вимогам, встановленим законом.

3. Суддя вищого спеціалізованого суду здійснює правосуддя в порядку, встановленому процесуальним законом, а також інші повноваження, визначені законом.

Стаття 34. Голова вищого спеціалізованого суду

1. Голова вищого спеціалізованого суду:

1) представляє суд як орган державної влади у зносинах з іншими органами державної влади, органами місцевого самоврядування, фізичними та юридичними особами, а також із судовими органами інших держав та міжнародними організаціями;

2) визначає адміністративні повноваження заступників голови вищого спеціалізованого суду;

3) контролює ефективність діяльності апарату суду, погоджує призначення на посади керівника апарату суду, заступника керівника апарату суду, вносить подання про застосування до керівника апарату суду, його заступника заохочення або накладення дисциплінарного стягнення відповідно до законодавства;

4) видає на підставі акта про призначення судді на посаду, переведення судді, звільнення судді з посади, а також у зв'язку з припиненням повноважень судді відповідний наказ;

5) повідомляє Вищу кваліфікаційну комісію суддів України та Державну судову адміністрацію України, а також через веб-портал судової влади про вакантні посади суддів у суді у триденний строк з дня їх утворення;

6) забезпечує виконання рішень зборів суддів вищого спеціалізованого суду;

7) організовує ведення та аналіз судової статистики, організовує вивчення та узагальнення судової практики, інформаційно-аналітичне забезпечення суддів з метою підвищення якості судочинства;

8) сприяє виконанню вимог щодо підтримання кваліфікації суддів вищого спеціалізованого суду та підвищення їхнього професійного рівня;

9) здійснює інші повноваження, визначені законом.

2. Голова вищого спеціалізованого суду з питань, що належать до його адміністративних повноважень, видає накази і розпорядження.

3. У разі відсутності голови вищого спеціалізованого суду його адміністративні повноваження здійснює один із заступників голови суду за визначенням голови суду, за відсутності такого визначення - заступник голови суду, який має більший стаж роботи на посаді судді, а в разі відсутності заступника голови суду - суддя цього суду, який має більший стаж роботи на посаді судді.

Стаття 35. Заступник голови вищого спеціалізованого суду

1. Заступник голови вищого спеціалізованого суду здійснює адміністративні повноваження, визначені головою суду.

Глава 5. Верховний Суд

Стаття 36. Верховний Суд - найвищий суд у системі судоустрою України

1. Верховний Суд є найвищим судом у системі судоустрою України, який забезпечує сталість та єдність судової практики у порядку та спосіб, визначені процесуальним законом.

2. Верховний Суд:

1) здійснює правосуддя як суд касаційної інстанції, а у випадках, визначених процесуальним законом, - як суд першої або апеляційної інстанції, в порядку, встановленому процесуальним законом;

2) здійснює аналіз судової статистики, узагальнення судової практики;

3) надає висновки щодо проектів законодавчих актів, які стосуються судоустрою, судочинства, статусу суддів, виконання судових рішень та інших питань, пов'язаних із функціонуванням системи судоустрою;

4) надає висновок про наявність чи відсутність у діяннях, у яких звинувачується Президент України, ознак державної зради або іншого злочину; вносить за зверненням Верховної Ради України письмове подання про неспроможність виконання Президентом України своїх повноважень за станом здоров'я;

5) звертається до Конституційного Суду України щодо конституційності законів, інших правових актів, а також щодо офіційного тлумачення [Конституції України](#);

6) забезпечує однакове застосування норм права судами різних спеціалізацій у порядку та спосіб, визначені процесуальним законом;

7) здійснює інші повноваження, визначені законом.

Стаття 37. Склад та структура Верховного Суду

1. До складу Верховного Суду входять судді у кількості не більше двохсот.

2. У складі Верховного Суду діють:

1) Велика Палата Верховного Суду;

2) Касаційний адміністративний суд;

3) Касаційний господарський суд;

4) Касаційний кримінальний суд;

5) Касаційний цивільний суд.

3. До складу кожного касаційного суду входять судді відповідної спеціалізації.

4. У кожному касаційному суді утворюються судові палати з розгляду окремих категорій справ з урахуванням спеціалізації суддів.

Кількість та спеціалізація судових палат визначаються рішенням зборів суддів касаційного суду з урахуванням вимог частин п'ятої та шостої цієї статті та судового навантаження.

5. У Касаційному адміністративному суді обов'язково створюються окремі палати для розгляду справ щодо:

- 1) податків, зборів та інших обов'язкових платежів;
- 2) захисту соціальних прав;
- 3) виборчого процесу та референдуму, а також захисту політичних прав громадян.

6. У Касаційному господарському суді обов'язково створюються окремі палати для розгляду справ щодо (про):

- 1) банкрутство;
- 2) захисту прав інтелектуальної власності, а також пов'язаних з антимонопольним та конкурентним законодавством;
- 3) корпоративних спорів, корпоративних прав та цінних паперів.

7. Інші палати у касаційних судах створюються за рішенням зборів суддів касаційного суду.

8. У Верховному Суді діє Пленум Верховного Суду для вирішення питань, визначених [Конституцією України](#) та цим Законом. Склад і порядок діяльності Пленуму Верховного Суду визначаються цим Законом.

Стаття 38. Суддя Верховного Суду

1. Суддею Верховного Суду може бути особа, яка відповідає вимогам до кандидатів на посаду судді, за результатами кваліфікаційного оцінювання підтвердила здатність здійснювати правосуддя у Верховному Суді, а також відповідає одній із таких вимог:

- 1) має стаж роботи на посаді судді не менше десяти років;
- 2) має науковий ступінь у сфері права та стаж наукової роботи у сфері права щонайменше десять років;
- 3) має досвід професійної діяльності адвоката щодо здійснення представництва в суді та/або захисту від кримінального обвинувачення щонайменше десять років;
- 4) має сукупний стаж (досвід) роботи (професійної діяльності) відповідно до вимог, визначених пунктами 1 - 3 цієї частини, щонайменше десять років.

2. Суддя Верховного Суду:

- 1) здійснює правосуддя в порядку, встановленому процесуальним законом;
- 2) бере участь у розгляді питань, що виносяться на засідання Пленуму Верховного Суду;

- 3) аналізує судову практику, бере участь у її узагальненні;
- 4) бере участь у розгляді питань, що виносяться на збори суддів відповідного касаційного суду, та здійснює інші повноваження, визначені законом.

Стаття 39. Голова Верховного Суду

1. Верховний Суд очолює Голова Верховного Суду, якого обирає на посаду та звільняє з посади шляхом таємного голосування Пленум Верховного Суду з числа суддів Верховного Суду в порядку, встановленому цим Законом.

2. Голова Верховного Суду:

1) представляє Верховний Суд як найвищий суд у системі судоустрою України у зносинах з органами державної влади, органами місцевого самоврядування, фізичними та юридичними особами, а також із судовими органами інших держав та міжнародними організаціями;

2) визначає адміністративні повноваження заступника Голови Верховного Суду;

3) скликає Пленум Верховного Суду; вносить на розгляд Пленуму подання щодо обрання на посаду секретаря Пленуму; вносить на розгляд Пленуму питання та головує на його засіданнях;

4) контролює ефективність діяльності апарату Верховного Суду, погоджує призначення на посаду керівника апарату суду, вносить подання про застосування до керівника апарату суду заохочення або накладення дисциплінарного стягнення відповідно до законодавства;

5) інформує Пленум Верховного Суду про діяльність Верховного Суду;

6) здійснює інші повноваження, визначені законом.

3. Голова Верховного Суду з питань, що належать до його адміністративних повноважень, видає накази і розпорядження.

4. Голова Верховного Суду за посадою входить до складу Вищої ради правосуддя.

5. У разі відсутності Голови Верховного Суду його адміністративні повноваження здійснює заступник Голови Верховного Суду. У разі відсутності заступника Голови Верховного Суду адміністративні повноваження Голови Верховного Суду здійснює суддя, який має більший стаж роботи на посаді судді Верховного Суду.

Стаття 40. Порядок обрання Голови Верховного Суду

1. Пленум Верховного Суду обирає Голову Верховного Суду на посаду та звільняє його з посади більшістю голосів від загального складу Пленуму шляхом таємного голосування.

2. Голова Верховного Суду обирається з числа суддів Верховного Суду строком на чотири роки з правом обіймати посаду Голови Верховного Суду не більше двох строків поспіль.

3. Голова Верховного Суду не може одночасно обіймати будь-яку іншу адміністративну посаду.

4. Пленум Верховного Суду з питання обрання Голови Верховного Суду скликається не пізніше одного місяця з дня припинення повноважень попереднього Голови Верховного Суду.
5. Звільнення з посади судді Верховного Суду та припинення його повноважень, закінчення строку, на який суддю обрано Головою Верховного Суду, припиняє його повноваження як Голови Верховного Суду.
6. Повноваження Голови Верховного Суду також припиняються достроково внаслідок висловлення йому недовіри Пленумом Верховного Суду.
7. Процедура обрання на посаду Голови Верховного Суду та звільнення його з посади встановлюється Регламентом Пленуму Верховного Суду, що затверджується Пленумом. Зміна регламентної процедури менше ніж за шість місяців до закінчення строку повноважень Голови Верховного Суду не допускається.

Стаття 41. Порядок дострокового звільнення з посади Голови Верховного Суду

1. Голова Верховного Суду може бути достроково звільнений з посади з підстав, встановлених законом.
2. Порядок дострокового припинення повноважень Голови Верховного Суду внаслідок висловлення йому недовіри Пленумом Верховного Суду визначається виключно цією статтею. Регламент Пленуму Верховного Суду щодо цього порядку не застосовується.
3. Питання про висловлення недовіри Голові Верховного Суду розглядається Пленумом Верховного Суду за поданням не менш як однієї третини від складу Пленуму Верховного Суду, скріпленим їх підписами. Подання має бути вмотивованим.
4. Для проведення Пленуму Верховного Суду з питання висловлення недовіри Голові Верховного Суду судді, визначені у частині третій цієї статті, створюють організаційний комітет та призначають його голову і заступника, про що складається протокол.
5. Організаційний комітет забезпечує підготовку і проведення Пленуму Верховного Суду з питання висловлення недовіри Голові Верховного Суду у двадцятиденний термін з дня його створення. Учасники засідання Пленуму Верховного Суду повідомляються організаційним комітетом про день і час скликання Пленуму Верховного Суду та питання, що виноситься на його розгляд, з надсиланням відповідних матеріалів у порядку, встановленому цим Законом. Внесення до порядку денного Пленуму Верховного Суду інших питань, крім висловлення недовіри Голові Верховного Суду, забороняється.
6. Засідання Пленуму Верховного Суду з питання висловлення недовіри Голові Верховного Суду є повноважним за умови присутності на ньому більше половини суддів від складу Пленуму Верховного Суду. На засіданні Пленуму Верховного Суду головує голова організаційного комітету, а в разі його відсутності - заступник голови організаційного комітету.
7. Головуючий виносить на затвердження Пленуму Верховного Суду пропозиції щодо секретаря засідання Пленуму Верховного Суду, персонального складу лічильної комісії, а також форми бюлетеня та протоколу голосування, які затверджуються відкритим голосуванням.

8. Питання про висловлення недовіри Голові Верховного Суду розглядається за участю Голови Верховного Суду або без його участі. Голова Верховного Суду по суті порушених питань може також надати письмові пояснення, які висвітлюються ним або уповноваженою ним особою на засіданні Пленуму Верховного Суду.

9. Організаційний комітет визначає порядок проведення засідання і процедуру голосування з урахуванням вимог цього Закону і здійснює контроль за їх дотриманням.

10. Рішення про висловлення недовіри Голові Верховного Суду приймається шляхом таємного голосування більшістю голосів від складу Пленуму Верховного Суду.

11. Рішення про висловлення недовіри Голові Верховного Суду оформлюється Постановою Пленуму Верховного Суду, яка підписується головуючим та секретарем засідання, обраним Пленумом Верховного Суду за пропозицією головуючого.

12. Висловлення недовіри Голові Верховного Суду не позбавляє його повноважень судді Верховного Суду. У разі дострокового припинення повноважень Голови Верховного Суду обрання Голови Верховного Суду здійснюється в порядку, встановленому цим Законом.

13. Питання про недовіру Голові Верховного Суду не може повторно ініціюватися протягом року з дня його розгляду на засіданні Пленуму Верховного Суду.

14. Порядок звільнення з посади Голови Верховного Суду з підстав, не пов'язаних із висловленням йому недовіри Пленумом Верховного Суду, визначається законом та [Регламентом Пленуму Верховного Суду](#).

Стаття 42. Голова касаційного суду

1. Касаційний суд очолює його голова.

2. Голову касаційного суду обирають шляхом таємного голосування збори суддів відповідного касаційного суду з числа суддів цього суду.

3. Голова касаційного суду обирається строком на чотири роки з правом обіймати посаду голови такого касаційного суду не більше двох строків поспіль.

4. Голова касаційного суду може бути достроково звільнений з посади за ініціативою не менш як однієї третини від загальної кількості суддів відповідного касаційного суду шляхом таємного голосування більшістю голосів суддів відповідного касаційного суду.

5. Звільнення з посади судді та припинення його повноважень, а також закінчення строку, на який суддю обрано головою відповідного касаційного суду, припиняє його повноваження як голови цього суду.

6. Голова касаційного суду:

1) представляє касаційний суд перед органами державної влади, органами місцевого самоврядування, фізичними та юридичними особами з питань діяльності цього суду;

2) визначає адміністративні повноваження заступників голови касаційного суду;

3) контролює ефективність діяльності структурного підрозділу апарату Верховного Суду, який здійснює організаційне забезпечення діяльності відповідного касаційного суду, погоджує призначення на посаду та звільнення керівника цього підрозділу - заступника

керівника апарату Верховного Суду, вносить подання про заохочення або накладення на нього дисциплінарного стягнення відповідно до законодавства;

4) повідомляє Вищу кваліфікаційну комісію суддів України та Державну судову адміністрацію України, а також через веб-портал судової влади про вакантні посади суддів у касаційному суді у триденний строк з дня їх утворення;

5) скликає збори суддів касаційного суду; вносить на розгляд зборів питання та головує на їх засіданнях;

6) інформує збори суддів касаційного суду про стан правосуддя у відповідній судовій спеціалізації та практику вирішення окремих категорій справ;

7) забезпечує виконання рішень зборів суддів касаційного суду;

8) організовує ведення та аналіз судової статистики в касаційному суді, вивчення судової практики, інформаційно-аналітичне забезпечення суддів з метою підвищення якості судочинства;

9) сприяє виконанню вимог щодо підтримання кваліфікації суддів касаційного суду, підвищення їхнього професійного рівня;

10) здійснює інші повноваження, визначені законом.

7. Голова касаційного суду з питань, що належать до його адміністративних повноважень, видає накази і розпорядження.

8. У разі відсутності голови касаційного суду його адміністративні повноваження здійснює один із заступників голови касаційного суду за визначенням голови касаційного суду, за відсутності такого визначення - заступник голови касаційного суду, який має більший стаж роботи на посаді судді, а в разі відсутності заступника голови касаційного суду - суддя цього суду, який має більший стаж роботи на посаді судді.

9. Заступник голови касаційного суду здійснює адміністративні повноваження, визначені головою касаційного суду.

Стаття 43. Заступник Голови Верховного Суду, заступник голови касаційного суду

1. Пленум Верховного Суду може обрати заступника Голови Верховного Суду за пропозицією Голови Верховного Суду.

Заступник Голови Верховного Суду обирається на посаду строком на чотири роки та звільняється з посади Пленумом Верховного Суду. Рішення про його обрання на посаду та про звільнення з посади приймається більшістю голосів від загального складу Пленуму Верховного Суду шляхом таємного голосування.

Заступник Голови Верховного Суду може бути достроково звільнений з посади у порядку, встановленому [Регламентом Пленуму Верховного Суду](#).

2. Звільнення з посади судді та припинення його повноважень, закінчення строку, на який суддю обрано заступником Голови Верховного Суду, припиняє його повноваження як заступника Голови Верховного Суду.

3. Збори суддів касаційного суду можуть обрати заступника голови касаційного суду. Заступник голови касаційного суду обирається на посаду строком на чотири роки за пропозицією голови касаційного суду з числа секретарів судових палат відповідного касаційного суду та звільняється з посади зборами суддів такого касаційного суду.

Рішення про обрання на посаду та про звільнення з посади заступника голови касаційного суду приймається більшістю голосів суддів відповідного касаційного суду шляхом таємного голосування.

4. Заступник голови касаційного суду може бути достроково звільнений з посади за пропозицією голови касаційного суду або не менш як однієї третини від загальної кількості суддів відповідного касаційного суду шляхом таємного голосування більшістю голосів суддів відповідного касаційного суду.

5. Звільнення з посади судді та припинення його повноважень, закінчення строку, на який суддю обрано заступником голови відповідного касаційного суду, припинення повноважень секретаря судової палати, припиняє його повноваження як заступника голови цього суду.

Стаття 44. Судові палати касаційного суду

1. Судові палати касаційного суду:

- 1) здійснюють правосуддя в порядку, встановленому процесуальним законом;
- 2) аналізують судову статистику та вивчають судову практику;
- 3) здійснюють інші повноваження, визначені законом.

2. Персональний склад судових палат та кількість суддів у судових палатах визначаються зборами суддів відповідного касаційного суду.

3. Судову палату очолює секретар судової палати, який:

- 1) організовує роботу відповідної судової палати та головує на її засіданнях;
- 2) організовує аналіз судової статистики, вивчення судової практики;
- 3) інформує збори суддів касаційного суду про діяльність судової палати;
- 4) здійснює інші повноваження, визначені законом.

4. Секретар судової палати обирається на посаду строком на чотири роки та звільняється з посади більшістю голосів суддів відповідної судової палати шляхом таємного голосування.

5. У разі відсутності секретаря судової палати його обов'язки виконує суддя палати, який має найбільший стаж роботи на посаді судді відповідного касаційного суду.

Стаття 45. Велика Палата Верховного Суду

1. Велика Палата Верховного Суду є постійно діючим колегіальним органом Верховного Суду, до складу якого входить двадцять один суддя Верховного Суду.

2. Велика Палата Верховного Суду:

- 1) у визначених законом випадках діє як суд касаційної інстанції з метою забезпечення однакового застосування норм права касаційними судами;
 - 2) діє як суд апеляційної інстанції у справах, розглянутих Верховним Судом як судом першої інстанції;
 - 3) аналізує судову статистику та вивчає судову практику, здійснює узагальнення судової практики;
 - 4) здійснює інші повноваження, визначені законом.
3. Судді Верховного Суду обираються до Великої Палати зборами суддів відповідних касаційних судів з числа суддів таких касаційних судів.
4. Кожен касаційний суд у складі Верховного Суду обирає по п'ять суддів до Великої Палати Верховного Суду. До складу Великої Палати Верховного Суду також входить Голова Верховного Суду за посадою.
5. Суддя Верховного Суду, обраний до Великої Палати, здійснює повноваження судді Великої Палати Верховного Суду протягом трьох років (крім Голови Верховного Суду), але не більше двох строків поспіль.
6. Суддя Верховного Суду, обраний до Великої Палати, а також Голова Верховного Суду не здійснюють правосуддя у відповідному касаційному суді.
7. Суддя Верховного Суду, обраний до Великої Палати, не може бути обраний на будь-які адміністративні посади, окрім посади Секретаря Великої Палати Верховного Суду.
8. Секретар Великої Палати Верховного Суду обирається з числа суддів Великої Палати строком на три роки та звільняється з посади Великою Палатою шляхом таємного голосування більшістю голосів.
9. Звільнення з посади судді та припинення його повноважень, закінчення строку, на який суддю обрано Секретарем Великої Палати Верховного Суду чи до Великої Палати, припиняє його повноваження як Секретаря Великої Палати Верховного Суду.
10. Секретар Великої Палати:
- 1) організовує роботу Великої Палати і головує на її пленарних засіданнях;
 - 2) організовує аналіз судової статистики, вивчення і узагальнення судової практики;
 - 3) інформує Пленум Верховного Суду про діяльність Великої Палати;
 - 4) здійснює інші повноваження, визначені законом.
11. Засідання Великої Палати Верховного Суду вважається правомочним, якщо на ньому присутні не менше ніж дві третини її складу.

Стаття 46. Пленум Верховного Суду

1. Пленум Верховного Суду є колегіальним органом, до складу якого входять усі судді Верховного Суду.

2. Пленум Верховного Суду:

1) обирає на посади та звільняє з посад Голову Верховного Суду та заступника Голови Верховного Суду у порядку, встановленому цим Законом;

2) обирає з числа суддів Верховного Суду за поданням Голови Верховного Суду та увільняє від виконання обов'язків секретаря Пленуму Верховного Суду;

3) заслуховує інформацію Голови Верховного Суду про його діяльність, Секретаря Великої Палати Верховного Суду про діяльність Палати;

4) надає висновки щодо проектів законодавчих актів, які стосуються судоустрою, судочинства, статусу суддів, виконання судових рішень та інших питань, пов'язаних із функціонуванням системи судоустрою України;

5) приймає рішення про звернення до Конституційного Суду України з питань конституційності законів та інших правових актів, а також щодо офіційного тлумачення [Конституції України](#);

6) надає висновок про наявність чи відсутність у діяннях, в яких звинувачується Президент України, ознак державної зради або іншого злочину; вносить за зверненням Верховної Ради України письмове подання про неспроможність виконання Президентом України своїх повноважень за станом здоров'я;

7) затверджує Регламент Пленуму Верховного Суду;

8) затверджує Положення про Науково-консультативну раду при Верховному Суді та її склад;

9) затверджує склад редакційної колегії офіційного друкованого органу Верховного Суду;

10) затверджує бюджетний запит Верховного Суду;

11) розглядає та вирішує інші питання, віднесені законом до його повноважень.

3. Засідання Пленуму Верховного Суду є повноважним за умови присутності на ньому не менше двох третин від складу Пленуму, крім випадків, встановлених цим Законом.

4. На засідання Пленуму можуть бути запрошені представники органів державної влади, наукових установ, громадських організацій, засобів масової інформації та інші особи.

5. Пленум Верховного Суду скликається Головою Верховного Суду в разі потреби або на вимогу не менш як четвертої частини від складу суддів Верховного Суду, але не рідше одного разу на три місяці. У разі відсутності Голови Верховного Суду Пленум скликається заступником Голови Верховного Суду.

6. Про день і час скликання Пленуму Верховного Суду та питання, що виносяться на його розгляд, учасники засідання Пленуму повідомляються не пізніше як за п'ять робочих днів до засідання. У цей же строк надсилаються матеріали щодо питань, які виносяться на розгляд Пленуму.

7. Засідання Пленуму веде Голова Верховного Суду. У разі відсутності Голови Верховного Суду засідання Пленуму веде заступник Голови Верховного Суду.

8. Порядок роботи Пленуму Верховного Суду встановлюється цим Законом та прийнятим відповідно до нього [Регламентом Пленуму Верховного Суду](#).

9. Пленум Верховного Суду приймає з розглянутих питань постанови. Постанови Пленуму Верховного Суду підписуються головуючим на засіданні Пленуму та секретарем Пленуму і публікуються в офіційному друкованому органі та розміщуються на веб-сайті Верховного Суду.

10. Секретар Пленуму Верховного Суду організовує роботу секретаріату Пленуму, підготовку засідань Пленуму, забезпечує ведення протоколу та контролює виконання постанов, прийнятих Пленумом Верховного Суду.

11. Особливості проведення Пленуму Верховного Суду з розгляду окремих питань, у тому числі щодо процедури скликання, повноважності засідання, порядку роботи, процедури голосування, порядку прийняття рішень та підписання постанов, прийнятих Пленумом Верховного Суду, встановлюються законом.

Стаття 47. Науково-консультативна рада та офіційний друкований орган Верховного Суду

1. Науково-консультативна рада утворюється при Верховному Суді з числа висококваліфікованих фахівців у сфері права для підготовки наукових висновків з питань діяльності Верховного Суду, що потребують наукового забезпечення.

2. Порядок організації та діяльності Науково-консультативної ради визначається положенням, що затверджується Пленумом Верховного Суду.

3. Верховний Суд має офіційний друкований орган, в якому публікуються матеріали судової практики Верховного Суду та інші матеріали. Офіційний друкований орган може видаватися в електронному вигляді.

Розділ III СУДДІ ТА ПРИСЯЖНІ

Глава 1. Загальні положення статусу судді

Стаття 48. Незалежність судді

1. Суддя у своїй діяльності щодо здійснення правосуддя є незалежним від будь-якого незаконного впливу, тиску або втручання.

2. Суддя здійснює правосуддя на основі [Конституції](#) і законів України, керуючись при цьому принципом верховенства права. Втручання у діяльність судді щодо здійснення правосуддя забороняється і має наслідком відповідальність, установлену законом.

3. Суддя не зобов'язаний давати жодних пояснень щодо суті справ, які перебувають у його провадженні, крім випадків, установлених законом.

4. Суддя зобов'язаний звернутися з повідомленням про втручання в його діяльність як судді щодо здійснення правосуддя до Вищої ради правосуддя та до Генерального прокурора.

5. Незалежність судді забезпечується:

- 1) особливим порядком його призначення, притягнення до відповідальності, звільнення та припинення повноважень;
- 2) недоторканністю та імунітетом судді;
- 3) незмінюваністю судді;
- 4) порядком здійснення правосуддя, визначеним процесуальним законом, таємницею ухвалення судового рішення;
- 5) заборобою втручання у здійснення правосуддя;
- 6) відповідальністю за неповагу до суду чи судді;
- 7) окремим порядком фінансування та організаційного забезпечення діяльності судів, установленим законом;
- 8) належним матеріальним та соціальним забезпеченням судді;
- 9) функціонуванням органів суддівського врядування та самоврядування;
- 10) визначеними законом засобами забезпечення особистої безпеки судді, членів його сім'ї, майна, а також іншими засобами їх правового захисту;
- 11) правом судді на відставку.

6. Органи державної влади, органи місцевого самоврядування, їх посадові та службові особи, а також фізичні і юридичні особи та їх об'єднання зобов'язані поважати незалежність судді і не посягати на неї.

7. При прийнятті нових законів або внесенні змін до чинних законів не допускається звуження змісту та обсягу визначених [Конституцією України](#) та законом гарантій незалежності судді.

Стаття 49. Недоторканність та імунітет судді

1. Суддя є недоторканим. Без згоди Вищої ради правосуддя суддю не може бути затримано або утримувано під вартою чи арештом до винесення обвинувального вироку суду, за винятком затримання судді під час або відразу ж після вчинення тяжкого або особливо тяжкого злочину.

Суддю не може бути притягнуто до відповідальності за ухвалене ним судове рішення, за винятком вчинення злочину або дисциплінарного проступку.

2. Суддя, затриманий за підозрою у вчиненні діяння, за яке встановлена кримінальна чи адміністративна відповідальність, повинен бути негайно звільнений після з'ясування його особи, за винятком:

- 1) якщо Вищою радою правосуддя надано згоду на затримання судді у зв'язку з таким діянням;
- 2) затримання судді під час або відразу ж після вчинення тяжкого або особливо тяжкого злочину, якщо таке затримання є необхідним для попередження вчинення злочину,

відвернення чи попередження наслідків злочину або забезпечення збереження доказів цього злочину.

3. Суддя не може бути підданий приводу чи примусово доставлений до будь-якого органу чи установи, крім суду, за винятком випадків, зазначених у частині другій цієї статті.

4. Судді може бути повідомлено про підозру у вчиненні кримінального правопорушення лише Генеральним прокурором або його заступником.

5. Суддя може бути тимчасово відсторонений від здійснення правосуддя на строк не більше двох місяців у зв'язку з притягненням до кримінальної відповідальності на підставі вмотивованого клопотання Генерального прокурора або його заступника в порядку, встановленому законом. Рішення про тимчасове відсторонення судді від здійснення правосуддя ухвалюється Вищою радою правосуддя.

6. Продовження строку тимчасового відсторонення судді від здійснення правосуддя у зв'язку з притягненням до кримінальної відповідальності здійснюється в тому ж порядку на строк не більше двох місяців. Клопотання про продовження строку такого відсторонення судді від здійснення правосуддя подається Генеральним прокурором або його заступником не пізніше десяти днів до закінчення строку, на який суддю було відсторонено. Вимоги до клопотання про тимчасове відсторонення судді від здійснення правосуддя у зв'язку з притягненням до кримінальної відповідальності встановлюються процесуальним законом.

7. У разі ухвалення органом, що розглядає справи про притягнення до дисциплінарної відповідальності суддів, рішення про застосування до судді дисциплінарного стягнення у виді подання про звільнення судді з посади, такий суддя автоматично тимчасово відстороняється від здійснення правосуддя до ухвалення рішення про його звільнення з посади Вищою радою правосуддя.

8. Суддя на час тимчасового відсторонення від здійснення правосуддя позбавляється права на отримання доплат до посадового окладу судді.

9. Проведення стосовно судді оперативно-розшукових заходів чи слідчих дій, що можуть проводитися лише з дозволу суду, здійснюється на підставі судового рішення, ухваленого за клопотанням Генерального прокурора або його заступника, керівника регіональної прокуратури або його заступника.

10. Кримінальне провадження щодо обвинувачення судді у вчиненні кримінального правопорушення, а також прийняття рішення про проведення стосовно судді оперативно-розшукових заходів чи слідчих дій, застосування запобіжних заходів не може здійснюватися тим судом, в якому обвинувачений обіймає чи обіймав посаду судді.

У разі якщо згідно із загальними правилами визначення юрисдикції кримінальне провадження стосовно судді має здійснюватися або рішення про проведення стосовно судді оперативно-розшукових заходів чи слідчих дій або застосування запобіжних заходів має ухвалюватися тим судом, в якому обвинувачений обіймає чи обіймав посаду судді, кримінальне провадження або ухвалення рішення про проведення оперативно-розшукових заходів чи слідчих дій здійснюється судом, найбільш територіально наближеним до суду, в якому обвинувачений обіймає чи обіймав посаду судді, іншої адміністративно-територіальної одиниці (Автономної Республіки Крим, області, міста Києва чи Севастополя).

11. За шкоду, завдану судом, відповідає держава на підставах та в порядку, встановлених законом.

Стаття 50. Відповідальність за неповагу до суду чи судді

1. Прояв неповаги до суду чи судді з боку осіб, які є учасниками процесу або присутні в судовому засіданні, має наслідком відповідальність, установлену законом.

Стаття 51. Посвідчення судді

1. Судді, голови судів та їх заступники, судді у відставці мають посвідчення, зразки яких затверджуються Радою суддів України.

2. Посвідчення судді, голови суду, заступника голови суду, судді у відставці підписує Президент України.

3. Посвідчення Голови Верховного Суду та заступника Голови Верховного Суду підписує секретар Пленуму Верховного Суду.

4. Вручення посвідчення здійснює особа, яка його підписала, або за її дорученням інша особа.

Глава 2. Суддя

Стаття 52. Статус судді

1. Суддею є громадянин України, який відповідно до [Конституції України](#) та цього Закону призначений суддею, займає штатну суддівську посаду в одному з судів України і здійснює правосуддя на професійній основі.

2. Судді в Україні мають єдиний статус незалежно від місця суду в системі судоустрою чи адміністративної посади, яку суддя обіймає в суді.

Стаття 53. Незмінюваність судді

1. Судді гарантується перебування на посаді судді до досягнення ним шістдесяти п'яти років, крім випадків звільнення судді з посади або припинення його повноважень відповідно до [Конституції України](#) та цього Закону.

2. Суддю не може бути переведено до іншого суду без його згоди, крім переведення:

1) у разі реорганізації, ліквідації або припинення роботи суду;

2) у порядку дисциплінарного стягнення.

Стаття 54. Вимоги щодо несумісності

1. Перебування на посаді судді несумісне із зайняттям посади в будь-якому іншому органі державної влади, органі місцевого самоврядування та з представницьким мандатом. Перебування на посаді судді також несумісне із наявністю заборони такої особі обіймати посади, щодо яких здійснюється очищення влади в порядку, визначеному [Законом України "Про очищення влади"](#).

2. Суддя не може поєднувати свою діяльність із підприємницькою, адвокатською діяльністю, обіймати будь-які інші оплачувані посади, виконувати іншу оплачувану роботу (крім

викладацької, наукової чи творчої), а також входити до складу керівного органу чи наглядової ради підприємства або організації, що має на меті одержання прибутку.

3. Особи, які є власниками акцій або володіють іншими корпоративними правами чи мають інші майнові права або інший майновий інтерес у діяльності будь-якої юридичної особи, що має на меті отримання прибутку, зобов'язані передати такі акції (корпоративні права) або інші відповідні права в управління незалежній третій особі (без права надання інструкцій такій особі щодо розпорядження такими акціями, корпоративними або іншими правами, або щодо реалізації прав, які з них виникають) на час перебування на посаді судді. Суддя може отримувати відсотки, дивіденди та інші пасивні доходи від майна, власником якого він є.

4. Суддя не може належати до політичної партії чи професійної спілки, виявляти прихильність до них, брати участь у політичних акціях, мітингах, страйках. Перебуваючи на посаді, суддя не може бути кандидатом на виборні посади в органах державної влади (крім судової) та органах місцевого самоврядування, а також брати участь у передвиборчій агітації.

5. У разі призначення судді членом Вищої ради правосуддя, Вищої кваліфікаційної комісії суддів України він відряджається для роботи в цих органах на постійній основі. За членами цих органів - суддями зберігаються гарантії матеріального, соціального та побутового забезпечення, визначені законодавством для суддів.

6. Суддю за його заявою може бути відряджено для роботи у Національній школі суддів України, а суддю, обраного головою чи заступником голови Ради суддів України, - до Ради суддів України, із збереженням розміру суддівської винагороди за основним місцем роботи та встановлених законом доплат.

7. Суддя повинен дотримуватися вимог щодо несумісності, визначених законодавством у сфері запобігання корупції. Відрядження на роботу до Вищої ради правосуддя, Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, Національної школи суддів України, Ради суддів України не вважається сумісництвом.

Стаття 55. Відрядження як тимчасове переведення судді до іншого суду того самого рівня і спеціалізації

1. У зв'язку з неможливістю здійснення правосуддя у відповідному суді, виявленням надмірного рівня судового навантаження у відповідному суді, припиненням роботи суду у зв'язку зі стихійним лихом, військовими діями, заходами щодо боротьби з тероризмом або іншими надзвичайними обставинами, за рішенням Вищої ради правосуддя, ухваленим на підставі подання Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, суддя може бути, за його згодою, відряджений до іншого суду того самого рівня і спеціалізації для здійснення правосуддя.

2. Відрядження судді до іншого суду того самого рівня і спеціалізації здійснюється на строк, який визначається Вищою радою правосуддя, але не більше ніж на один рік. Суддя, строк відрядження якого закінчився, повертається на роботу до суду, з якого був відряджений.

3. У разі припинення роботи суду у зв'язку зі стихійним лихом, військовими діями, заходами щодо боротьби з тероризмом або іншими надзвичайними обставинами суддя, якого було відряджено з такого суду, має бути переведений на постійне місце роботи до закінчення строку відрядження.

4. Суддя, який відряджений до іншого суду того самого рівня і спеціалізації, здійснює правосуддя та отримує суддівську винагороду в суді, до якого його відряджено.

5. Порядок відрядження судді до іншого суду того самого рівня і спеціалізації затверджується Вищою радою правосуддя за поданням Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, погодженим з Державною судовою адміністрацією України.

Стаття 56. Права та обов'язки судді

1. Права судді, пов'язані зі здійсненням правосуддя, визначаються [Конституцією України](#), процесуальним та іншими законами.

2. Суддя має право брати участь у суддівському самоврядуванні.

3. Судді можуть утворювати громадські об'єднання та брати участь у них з метою захисту своїх прав та інтересів, підвищення професійного рівня.

4. Суддя може бути членом національних або міжнародних асоціацій та інших організацій, що мають на меті захист інтересів суддів, утвердження авторитету судової влади в суспільстві або розвиток юридичної професії та науки.

5. Суддя має право підвищувати свій професійний рівень та проходити з цією метою відповідну підготовку.

6. Суддя повинен додержуватися присяги.

7. Суддя зобов'язаний:

1) справедливо, безсторонньо та своєчасно розглядати і вирішувати судові справи відповідно до закону з дотриманням засад і правил судочинства;

2) дотримуватися правил суддівської етики, у тому числі виявляти та підтримувати високі стандарти поведінки у будь-якій діяльності з метою укріплення суспільної довіри до суду, забезпечення впевненості суспільства в чесності та невідкупності суддів;

3) подавати декларацію доброчесності судді та декларацію родинних зв'язків судді;

4) виявляти повагу до учасників процесу;

5) не розголошувати відомості, які становлять таємницю, що охороняється законом, у тому числі таємницю нарадчої кімнати і закритого судового засідання;

6) виконувати вимоги та дотримуватися обмежень, установлених законодавством у сфері запобігання корупції;

7) подавати декларацію особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування;

8) систематично розвивати професійні навички (уміння), підтримувати свою кваліфікацію на належному рівні, необхідному для виконання повноважень у суді, де він обіймає посаду;

9) звертатися з повідомленням про втручання в його діяльність як судді щодо здійснення правосуддя до Вищої ради правосуддя та до Генерального прокурора упродовж п'яти днів після того, як йому стало відомо про таке втручання;

10) підтверджувати законність джерела походження майна у зв'язку з проходженням кваліфікаційного оцінювання або в порядку дисциплінарного провадження щодо судді, якщо

обставини, що можуть мати наслідком притягнення судді до дисциплінарної відповідальності, викликають сумнів у законності джерела походження майна або добросовісності поведінки судді.

8. Суддя проходить підготовку у Національній школі суддів України не менше ніж раз на три роки.

9. Суддя до звільнення з посади або припинення його повноважень не може бути нагороджений державними нагородами, а також будь-якими іншими нагородами, відзнаками, грамотами. Суддя може бути нагороджений державними нагородами лише за проявлену ним особисту мужність і героїзм в умовах, пов'язаних із ризиком для життя.

Стаття 57. Присяга судді

1. Особа, призначена на посаду судді, набуває повноважень судді після складення присяги судді такого змісту:

"Я, (ім'я та прізвище), вступаючи на посаду судді, урочисто присягаю Українському народові об'єктивно, безсторонньо, неупереджено, незалежно, справедливо та кваліфіковано здійснювати правосуддя від імені України, керуючись принципом верховенства права, підкоряючись лише закону, чесно і сумлінно здійснювати повноваження та виконувати обов'язки судді, дотримуватися етичних принципів і правил поведінки судді, не вчиняти дій, що порочать звання судді або підривають авторитет правосуддя".

2. Суддя складає присягу під час урочистої церемонії у присутності Президента України. До участі в церемонії запрошуються Голова Верховного Суду, Голова Ради суддів України, Голова Вищої ради правосуддя та Голова Вищої кваліфікаційної комісії суддів України.

3. Текст присяги підписується суддею і зберігається в його суддівському досьє.

Стаття 58. Етика судді

1. Питання етики суддів визначаються [Кодексом суддівської етики](#), що затверджується з'їздом суддів України за пропозицією Ради суддів України.

Стаття 59. Моніторинг способу життя судді

1. З метою встановлення відповідності рівня життя судді наявному у нього та членів його сім'ї майну і одержаним ними доходам, проводиться моніторинг способу життя судді відповідно до закону.

2. Моніторинг способу життя судді може бути проведений на вимогу Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, Вищої ради правосуддя та в інших випадках, визначених законом.

3. Орган, який відповідно до закону здійснює моніторинг способу життя судді, зобов'язаний надіслати відповідну інформацію за результатами моніторингу невідкладно після завершення його проведення, але не пізніше тридцяти днів з моменту отримання відповідної вимоги.

4. Результати моніторингу способу життя судді можуть також використовуватися для оцінки дотримання суддею правил суддівської етики.

5. Інформація, отримана за результатами моніторингу способу життя судді, включається до суддівського досьє.

Стаття 60. Повна перевірка декларації особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування

1. Повна перевірка декларації особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, яка подається суддею, здійснюється відповідно до закону центральним органом виконавчої влади зі спеціальним статусом, який забезпечує формування та реалізує державну антикорупційну політику, та полягає у з'ясуванні достовірності задекларованих відомостей, точності оцінки задекларованих активів, перевірці на наявність конфлікту інтересів та ознак незаконного збагачення.
2. Повна перевірка декларації особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, здійснюється щодо кожного судді щонайменше один раз на п'ять років, а також за відповідним запитом Вищої кваліфікаційної комісії суддів України або Вищої ради правосуддя.

Стаття 61. Декларація родинних зв'язків судді

1. Суддя зобов'язаний щорічно до 1 лютого подавати шляхом заповнення на офіційному веб-сайті Вищої кваліфікаційної комісії суддів України декларацію родинних зв'язків за формою, що визначається Комісією.
2. У декларації родинних зв'язків судді зазначаються такі відомості:
 - 1) прізвище, ім'я, по батькові судді, місце його роботи та займана посада;
 - 2) прізвища, імена, по батькові осіб, з якими у судді є родинні зв'язки, місця їх роботи (проходження служби), займані ними посади, якщо такі особи є або протягом останніх п'яти років були:
 - а) членами Вищої ради правосуддя, Вищої ради юстиції, працівниками секретаріату Вищої ради правосуддя, Вищої ради юстиції;
 - б) членами Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, працівниками секретаріату або інспекторами Вищої кваліфікаційної комісії суддів України;
 - в) членами Тимчасової спеціальної комісії з перевірки суддів судів загальної юрисдикції;
 - г) суддями, працівниками апарату суду;
 - г) суддями Конституційного Суду України, працівниками секретаріату Конституційного Суду України;
 - д) членами Громадської ради доброчесності;
 - е) прокурорами, працівниками правоохоронних органів (органів правопорядку), адвокатами, нотаріусами;
 - є) посадовими особами Державної судової адміністрації України, її територіальних управлінь;
 - ж) Президентом України;
 - з) Главою Адміністрації Президента України або його заступниками;

- и) Секретарем Ради національної безпеки і оборони України або його заступниками;
 - і) народними депутатами України, депутатами Верховної Ради Автономної Республіки Крим, обласної, районної, міської, районної у місті, сільської, селищної ради;
 - ї) членами Кабінету Міністрів України, керівниками або заступниками керівників центральних органів виконавчої влади, у тому числі зі спеціальним статусом, членами Ради міністрів Автономної Республіки Крим;
 - й) керівниками або заступниками керівника Національного антикорупційного бюро України, членами Національного агентства з питань запобігання корупції;
 - к) Уповноваженим Верховної Ради України з прав людини;
 - л) членами Рахункової палати;
 - м) членами Центральної виборчої комісії;
 - н) членами Правління чи Ради Національного банку України;
 - о) членами Антимонопольного комітету України, національних комісій регулювання природних монополій, а також Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері зв'язку та інформатизації, Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку;
 - п) головами або заступниками голови місцевих державних адміністрацій;
 - р) міськими, сільськими, селищними головами або їх заступниками.
3. Декларація родинних зв'язків судді є відкритою для загального доступу через оприлюднення на офіційному веб-сайті Вищої кваліфікаційної комісії суддів України.
4. За відсутності доказів іншого відомості, подані суддею у декларації родинних зв'язків, вважаються достовірними.
5. У разі одержання інформації, що може свідчити про недостовірність (у тому числі неповноту) відомостей, поданих суддею у декларації родинних зв'язків, Вища кваліфікаційна комісія суддів України проводить перевірку зазначеної декларації.
6. Неподання, несвоєчасне подання декларації родинних зв'язків суддею або подання в ній завідомо недостовірних (у тому числі неповних) відомостей мають наслідком дисциплінарну відповідальність, установлену цим Законом.
7. Притягнення судді до дисциплінарної відповідальності за неподання, несвоєчасне подання декларації родинних зв'язків або за подання в ній завідомо недостовірних (у тому числі неповних) відомостей не звільняє суддю від обов'язку подати відповідну декларацію з достовірними відомостями.
8. До осіб, з якими у судді є родинні зв'язки, для цілей цієї статті належать:
- 1) особи, які спільно проживають, пов'язані спільним побутом і мають взаємні права та обов'язки із суддею (крім осіб, взаємні права та обов'язки яких із суддею не мають характеру сімейних), у тому числі особи, які спільно проживають, але не перебувають у шлюбі з суддею;

2) незалежно від зазначених у пункті 1 умов - чоловік, дружина, а також родичі кожного з подружжя чи родичі осіб, які спільно проживають, але не перебувають у шлюбі з суддею (батько, мати, вітчим, мачуха, син, дочка, пасинок, падчерка, брат, сестра, дід, баба, прадід, прабаба, внук, внучка, правнук, правнучка, зять, невістка, тесть, теща, свекор, свекруха, племінник, племінниця, рідний дядько, рідна тітка, двоюрідний брат, двоюрідна сестра, усиновлювач, усиновлений).

Стаття 62. Декларація доброчесності судді

1. Суддя зобов'язаний щорічно до 1 лютого подавати шляхом заповнення на офіційному веб-сайті Вищої кваліфікаційної комісії суддів України декларацію доброчесності за формою, що визначається Комісією.

2. Декларація доброчесності судді складається з переліку тверджень, правдивість яких суддя повинен задекларувати шляхом їх підтвердження або непідтвердження.

3. У декларації доброчесності судді зазначаються прізвище, ім'я, по батькові судді, його місце роботи, займана посада та твердження про:

1) відповідність рівня життя судді наявному в нього та членів його сім'ї майну і одержаним ними доходам;

2) своєчасне та повне подання декларацій особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, та достовірність задекларованих у них відомостей;

3) невчинення корупційних правопорушень;

4) відсутність підстав для притягнення судді до дисциплінарної відповідальності;

5) сумлінне виконання обов'язків судді та дотримання ним присяги;

6) невторчання у правосуддя, яке здійснюється іншими суддями;

7) проходження перевірки суддів відповідно до [Закону України "Про відновлення довіри до судової влади в Україні"](#) та її результати;

8) відсутність заборон, визначених [Законом України "Про очищення влади"](#).

Декларація доброчесності судді може містити інші твердження, метою яких є перевірка доброчесності судді.

4. Декларація доброчесності судді є відкритою для загального доступу через оприлюднення на офіційному веб-сайті Вищої кваліфікаційної комісії суддів України.

5. За відсутності доказів іншого твердження судді у декларації доброчесності вважаються достовірними.

6. У разі одержання інформації, що може свідчити про недостовірність (в тому числі неповноту) тверджень судді у декларації доброчесності, Вища кваліфікаційна комісія суддів України проводить відповідну перевірку.

7. Неподання, несвоєчасне подання декларації доброчесності суддею або декларування в ній завідомо недостовірних (у тому числі неповних) тверджень мають наслідком дисциплінарну відповідальність, встановлену цим Законом.

Глава 3. Присяжний

Стаття 63. Статус присяжного

1. Присяжним є особа, яка у випадках, визначених процесуальним законом, та за її згодою вирішує справи у складі суду разом із суддею або залучається до здійснення правосуддя.
2. Присяжні виконують обов'язки, визначені пунктами 1, 2, 4 - 6 частини сьомої статті 56 цього Закону.

Стаття 64. Список присяжних

1. Для затвердження списку присяжних територіальне управління Державної судової адміністрації України звертається з поданням до відповідних місцевих рад, які формують і затверджують у кількості, зазначеній у поданні, список громадян, які постійно проживають на територіях, на які поширюється юрисдикція відповідного окружного суду, відповідають вимогам статті 65 цього Закону і дали згоду бути присяжними.
2. Список присяжних для розгляду господарських справ затверджується в порядку, визначеному законом, з числа осіб, які відповідають вимогам статті 65 цього Закону і дали згоду бути присяжними.
3. У разі неприйняття місцевою радою (місцевими радами) протягом двох місяців з моменту отримання подання рішення про затвердження списку присяжних територіальне управління Державної судової адміністрації України звертається з поданням щодо затвердження списку присяжних до відповідної обласної ради.
4. Список присяжних затверджується на три роки і переглядається в разі необхідності для заміни осіб, які вибули зі списку, за поданням територіального управління Державної судової адміністрації України.
5. Після затвердження списку присяжних такий список передається до відповідного окружного суду, в тому числі в електронній формі. Інформацію, що міститься у зазначеному списку, не може бути використано для цілей, що не пов'язані із добором присяжних.

Стаття 65. Вимоги до присяжного

1. Присяжним може бути громадянин України, який досяг тридцятирічного віку і постійно проживає на території, на яку поширюється юрисдикція відповідного окружного суду, якщо інше не визначено законом.
2. Не включаються до списків присяжних громадяни:
 - 1) визнані судом обмежено дієздатними або недієздатними;
 - 2) які мають хронічні психічні чи інші захворювання, що перешкоджають виконанню обов'язків присяжного;
 - 3) які мають незняту чи непогашену судимість;
 - 4) народні депутати України, члени Кабінету Міністрів України, судді, прокурори, працівники правоохоронних органів (органів правопорядку), військовослужбовці, працівники апаратів судів, інші державні службовці, посадові особи органів місцевого

самоврядування, адвокати, нотаріуси, члени Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, Вищої ради правосуддя;

5) особи, на яких протягом останнього року накладалося адміністративне стягнення за вчинення корупційного правопорушення;

6) громадяни, які досягли шістдесяти п'яти років;

7) особи, які не володіють державною мовою.

3. Особа, включена до списку присяжних, зобов'язана повідомити суд про обставини, що унеможливають її участь у здійсненні правосуддя, у разі їх наявності.

Стаття 66. Підстави і порядок увільнення від виконання обов'язків присяжного

1. За наявності обставин, зазначених у частині другій статті 65 цього Закону, голова суду повинен увільнити особу, яку було включено до списку присяжних, від виконання обов'язків присяжного.

2. Голова суду також увільняє від виконання обов'язків присяжного:

1) особу, яка перебуває у відпустці у зв'язку з вагітністю та пологами, у відпустці по догляду за дитиною, а також особу, яка має дітей дошкільного чи молодшого шкільного віку або утримує дітей-інвалідів або членів сім'ї похилого віку;

2) керівника або заступника керівника органу місцевого самоврядування;

3) особу, яка через свої релігійні переконання вважає для себе неможливою участь у здійсненні правосуддя;

4) іншу особу, якщо голова суду визнає поважними причини, на які вона посилається.

3. Особу, зазначену в частині другій цієї статті, увільняють від виконання обов'язків присяжного за її заявою, поданою до початку виконання цих обов'язків.

4. Увільнення від виконання обов'язків присяжного внаслідок відводу (самовідводу) у конкретній справі здійснюється в порядку, встановленому процесуальним законом або за поданням головуєчого судді.

Стаття 67. Залучення присяжних до виконання обов'язків у суді

1. Суд залучає присяжних до здійснення правосуддя у порядку черговості на строк не більше одного місяця на рік, крім випадків, коли продовження цього строку зумовлено необхідністю закінчити розгляд справи, розпочатий за їхньою участю.

2. Добір осіб для запрошення до участі у здійсненні правосуддя як присяжних здійснюється за допомогою автоматизованої системи.

3. Письмове запрошення для участі у здійсненні правосуддя суд надсилає присяжному не пізніше ніж за сім днів до початку судового засідання. Запрошення містить інформацію про права та обов'язки присяжного, вимоги до нього, а також підстави для увільнення від виконання обов'язків. Одночасно із запрошенням надсилається письмове повідомлення для роботодавця про залучення особи як присяжного.

4. Залучення присяжних до виконання обов'язків у суді та їх виклик здійснюються в порядку, визначеному процесуальним законом.

5. Роботодавець зобов'язаний увільнити присяжного від роботи на час виконання ним обов'язків зі здійснення правосуддя. Відмова в увільненні від роботи вважається неповагою до суду.

6. Присяжний зобов'язаний вчасно з'явитися на запрошення суду для участі в судовому засіданні. Неприбуття в судове засідання без поважних причин вважається неповагою до суду.

Стаття 68. Гарантії прав присяжних

1. Присяжним за час виконання ними обов'язків у суді виплачується винагорода, розрахована виходячи з посадового окладу судді місцевого суду з урахуванням фактично відпрацьованого часу в порядку, визначеному Державною судовою адміністрацією України. Присяжним відшкодовуються витрати на проїзд і наймання житла, а також виплачуються добові. Зазначені виплати здійснюються за рахунок коштів бюджетної програми на здійснення правосуддя територіальними управліннями Державної судової адміністрації України за рахунок коштів Державного бюджету України.

2. За присяжними на час виконання ними обов'язків у суді за місцем основної роботи зберігаються всі гарантії та пільги, визначені законом. Час виконання присяжним обов'язків у суді зараховується до всіх видів трудового стажу. Звільнення присяжного з роботи або переведення на іншу роботу без його згоди під час виконання ним обов'язків у суді не допускається.

3. На присяжних поширюються гарантії незалежності і недоторканності суддів, установлені законом, на час виконання ними обов'язків із здійснення правосуддя. За обґрунтованим клопотанням присяжного заходи безпеки щодо нього можуть уживатися і після закінчення виконання цих обов'язків.

Розділ IV ПОРЯДОК ЗАЙНЯТТЯ ПОСАДИ СУДДІ

Стаття 69. Вимоги до кандидатів на посаду судді

1. На посаду судді може бути призначений громадянин України, не молодший тридцяти та не старший шістдесяти п'яти років, який має вищу юридичну освіту і стаж професійної діяльності у сфері права щонайменше п'ять років, є компетентним, добросовісним та володіє державною мовою.

2. Не може бути призначений суддею громадянин, який:

1) визнаний судом обмежено дієздатним або недієздатним;

2) має хронічні психічні чи інші захворювання, що перешкоджають виконанню функцій зі здійснення правосуддя;

3) має незняту чи непогашену судимість.

3. Не може претендувати на посаду судді особа, до якої згідно із законом застосовується заборона обіймати відповідну посаду.

4. Не може претендувати на посаду судді також особа, яку було раніше звільнено з посади судді за вчинення істотного дисциплінарного проступку, грубе чи систематичне нехтування обов'язками, що є несумісним зі статусом судді або виявило його невідповідність займаній посаді, порушення вимог щодо несумісності, порушення обов'язку підтвердити законність джерела походження майна або у зв'язку із набранням законної сили обвинувальним вироком щодо такої особи, крім випадків визнання в судовому порядку протиправним рішення про звільнення з цих підстав або скасування обвинувального вироку суду.

5. Не може претендувати на посаду судді також особа, яку було раніше звільнено з посади судді за результатами кваліфікаційного оцінювання.

6. Для цілей цього Закону вважається:

1) вищою юридичною освітою - вища юридична освіта ступеня магістра (або прирівняна до неї вища освіта за освітньо-кваліфікаційним рівнем спеціаліста), здобута в Україні, а також вища юридична освіта відповідного ступеня, здобута в іноземних державах та визнана в Україні в установленому законом порядку;

2) стажем професійної діяльності у сфері права - стаж професійної діяльності особи за спеціальністю після здобуття нею вищої юридичної освіти;

3) науковим ступенем - науковий ступінь у сфері права, здобутий у вищому навчальному закладі України (університеті, академії чи інституті, крім вищих військових навчальних закладів) або аналогічному вищому навчальному закладі іноземної держави. Науковий ступінь, здобутий у вищому навчальному закладі іноземної держави, повинен бути визнаний в Україні в установленому законодавством порядку;

4) стажем наукової роботи - стаж професійної діяльності у сфері права на посадах наукових (науково-педагогічних) працівників у вищому навчальному закладі України (університеті, академії чи інституті, крім вищих військових навчальних закладів) чи аналогічному вищому навчальному закладі іноземної держави.

Стаття 70. Порядок добору та призначення на посаду судді

1. Добір та призначення на посаду судді здійснюється в порядку, визначеному цим Законом, та включає такі стадії:

1) рішення Вищої кваліфікаційної комісії суддів України про оголошення добору кандидатів на посаду судді з урахуванням прогнозованої кількості вакантних посад суддів;

2) розміщення Вищою кваліфікаційною комісією суддів України на своєму офіційному веб-сайті оголошення про проведення добору кандидатів на посаду судді.

В оголошенні має бути зазначено кінцевий термін подання документів до Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, що не може бути меншим ніж 30 днів із дати розміщення оголошення, а також прогнозована кількість вакантних посад суддів на наступний рік;

3) подання особами, які виявили намір стати суддею, до Вищої кваліфікаційної комісії суддів України відповідної заяви та документів, визначених статтею 71 цього Закону;

4) здійснення Вищою кваліфікаційною комісією суддів України перевірки відповідності осіб, які звернулися із заявою для участі в доборі, установленим цим Законом вимогам до кандидата на посаду судді на основі поданих документів;

- 5) допуск Вищою кваліфікаційною комісією суддів України осіб, які за результатами перевірки на час звернення відповідають установленим цим Законом вимогам до кандидата на посаду судді, до участі у доборі та складенні відбіркового іспиту;
- 6) складення особою, допущеною до участі у доборі, відбіркового іспиту;
- 7) встановлення Вищою кваліфікаційною комісією суддів України результатів відбіркового іспиту та їх оприлюднення на офіційному веб-сайті Вищої кваліфікаційної комісії суддів України;
- 8) проведення стосовно осіб, які успішно склали відбіркового іспит, спеціальної перевірки в порядку, визначеному законодавством про запобігання корупції, з урахуванням особливостей, визначених статтею 74 цього Закону;
- 9) проходження кандидатами, які успішно склали відбіркового іспит та пройшли спеціальну перевірку, спеціальної підготовки; отримання свідоцтва про проходження спеціальної підготовки;
- 10) складення кандидатами, які пройшли спеціальну підготовку, кваліфікаційного іспиту та встановлення його результатів;
- 11) зарахування Вищою кваліфікаційною комісією суддів України кандидатів на посаду судді за результатами кваліфікаційного іспиту до резерву на заміщення вакантних посад судді, визначення їх рейтингу, оприлюднення списку кандидатів на посаду судді, включених до резерву та рейтингового списку, на офіційному веб-сайті Вищої кваліфікаційної комісії суддів України;
- 12) оголошення Вищою кваліфікаційною комісією суддів України відповідно до кількості вакантних посад судді у місцевих судах конкурсу на заміщення таких посад;
- 13) проведення Вищою кваліфікаційною комісією суддів України конкурсу на заміщення вакантної посади судді на основі рейтингу кандидатів, які взяли участь у такому конкурсі, та внесення рекомендації Вищій раді правосуддя щодо призначення кандидата на посаду судді;
- 14) розгляд Вищою радою правосуддя рекомендації Вищої кваліфікаційної комісії суддів України та ухвалення рішення щодо кандидата на посаду судді;
- 15) видання указу Президента України про призначення на посаду судді - у разі внесення Вищою радою правосуддя подання про призначення судді на посаду.

2. Добір кандидатів на посаду судді, які мають стаж роботи на посаді помічника судді щонайменше три роки, проводиться з особливостями, визначеними рішенням Вищої кваліфікаційної комісії суддів України.

Стаття 71. Заява кандидата на посаду судді до Вищої кваліфікаційної комісії суддів України

1. Для участі у доборі кандидат на посаду судді подає:
 - 1) письмову заяву про участь у доборі кандидатів на посаду судді;
 - 2) копію паспорта громадянина України;
 - 3) анкету кандидата на посаду судді, що містить інформацію про нього;

- 4) мотиваційний лист, у якому викладаються мотиви бути суддею;
- 5) декларацію родинних зв'язків кандидата на посаду судді;
- 6) копію диплома про вищу юридичну освіту (з додатками), здобуту в Україні, копії документів про вищу юридичну освіту, здобуту за кордоном, разом із копіями документів, що підтверджують їх визнання в Україні, а також копії документів про науковий ступінь, вчене звання (за наявності);
- 7) копію трудової книжки, послужного списку (за наявності);
- 8) довідку медичної установи про стан здоров'я кандидата з висновком щодо його придатності до роботи на посаді, пов'язаній із виконанням функцій держави;
- 9) письмову згоду на збирання, зберігання, обробку та використання інформації про кандидата з метою оцінки його готовності до роботи на посаді судді;
- 10) згоду на проведення щодо нього спеціальної перевірки відповідно до закону;
- 11) декларацію особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, у порядку, встановленому законодавством про запобігання корупції;
- 12) копію військового квитка (для військовослужбовців або військовозобов'язаних);
- 13) заяву про проведення перевірки, визначеної [Законом України "Про очищення влади"](#).

2. Форма і зміст заяви про участь у доборі кандидатів на посаду судді, анкети кандидата на посаду судді затверджуються Вищою кваліфікаційною комісією суддів України та розміщуються на її офіційному веб-сайті.

3. Вимагати від кандидата надання документів, не визначених цією статтею, забороняється.

4. Приймання документів завершується в день, визначений в оголошенні як кінцевий термін їх подання. Заяви, що надійшли після зазначеного строку, не розглядаються.

5. До добору кандидатів на посаду судді допускаються особи, які подали всі необхідні документи, визначені частиною першою цієї статті, та відповідають установленим цим Законом вимогам до кандидата на посаду судді на день подання заяви про участь у доборі.

6. Особи, які не подали всіх необхідних документів та/або подали документи, що не відповідають вимогам, до добору не допускаються. У разі недопуску особи до добору кандидатів на посаду судді Вища кваліфікаційна комісія суддів України ухвалює вмотивоване рішення.

Стаття 72. Порядок проведення добору кандидатів на посаду судді

1. Добір кандидатів на посаду судді полягає у проходженні особами, допущеними до добору, відбіркового іспиту, організації проведення Вищою кваліфікаційною комісією суддів України щодо осіб спеціальної перевірки в порядку, встановленому законодавством у сфері запобігання корупції, з урахуванням особливостей, визначених цим Законом, а також у проходженні спеціальної підготовки та складенні кваліфікаційного іспиту.

2. Вища кваліфікаційна комісія суддів України зобов'язана забезпечити прозорість відбіркового та кваліфікаційного іспитів. На кожному з цих етапів та під час перевірки робіт

можуть бути присутніми представники засобів масової інформації, громадських об'єднань, судді, адвокати, представники органів суддівського самоврядування, а також кожний кандидат на посаду судді, який брав участь у складенні відповідного іспиту.

Стаття 73. Відбірковий іспит

1. Відбірковий іспит проводиться Вищою кваліфікаційною комісією суддів України у формі анонімного тестування з метою перевірки рівня загальних теоретичних знань кандидата на посаду судді у сфері права, володіння ним державною мовою, особистих морально-психологічних якостей кандидата.
2. Вища кваліфікаційна комісія суддів України на своєму офіційному веб-сайті повідомляє кандидатів на посаду судді, допущених до відбіркового іспиту, про дату, час і місце його проведення не пізніше як за десять днів до визначеної дати іспиту.
3. Невідкладно після закінчення відбіркового іспиту Вища кваліфікаційна комісія суддів України у присутності кандидатів на посаду судді забезпечує перевірку робіт і визначає з урахуванням прогнозованої кількості вакантних посад прохідний бал, що не може бути нижчим 75 відсотків максимально можливого балу відповідного відбіркового іспиту.
4. Результати відбіркового іспиту оприлюднюються на офіційному веб-сайті Вищої кваліфікаційної комісії суддів України не пізніше наступного дня після проведення іспиту.
5. За результатами відбіркового іспиту Вища кваліфікаційна комісія суддів України ухвалює попереднє рішення про допуск осіб, які успішно склали відбірковий іспит, до наступного етапу добору і оприлюднює це рішення на офіційному веб-сайті Вищої кваліфікаційної комісії суддів України.
6. Порядок складення відбіркового іспиту та методика оцінювання результатів визначаються положенням, що затверджується Вищою кваліфікаційною комісією суддів України.

Стаття 74. Проведення спеціальної перевірки щодо кандидата на посаду судді

1. Для проведення спеціальної перевірки Вища кваліфікаційна комісія суддів України не пізніше трьох робочих днів після ухвалення попереднього рішення про допуск осіб, які успішно склали відбірковий іспит, до наступного етапу добору надсилає до уповноважених органів запити про перевірку відповідних відомостей щодо вказаних осіб. Зазначені запити підписує голова або заступник голови Вищої кваліфікаційної комісії суддів України.
2. На підставі одержаної інформації Вища кваліфікаційна комісія суддів України готує довідку про результати проведення спеціальної перевірки.
3. Фізичні та юридичні особи мають право подавати до Вищої кваліфікаційної комісії суддів України інформацію щодо кандидатів на посаду судді.
4. За результатами спеціальної перевірки Вища кваліфікаційна комісія суддів України ухвалює рішення про направлення осіб, які відповідають установленим до кандидата на посаду судді вимогам, для проходження спеціальної підготовки в Національній школі суддів України.
5. У разі одержання інформації, що може свідчити про невідповідність кандидата на посаду судді установленим цим Законом вимогам, Вища кваліфікаційна комісія суддів України розглядає її на своєму засіданні із запрошенням такого кандидата. Кандидат на посаду судді

має право ознайомитися з цією інформацією, надати відповідні пояснення, спростувати та заперечити її.

6. За результатами розгляду інформації Вища кваліфікаційна комісія суддів України ухвалює вмотивоване рішення про припинення подальшої участі у доборі кандидата на посаду судді.

Стаття 75. Повна перевірка декларації особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, поданої кандидатом на посаду судді

1. Повна перевірка декларації особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, поданої кандидатом на посаду судді, здійснюється відповідно до закону центральним органом виконавчої влади зі спеціальним статусом, який забезпечує формування та реалізує державну антикорупційну політику, та полягає у з'ясуванні достовірності задекларованих відомостей, точності оцінки задекларованих активів, перевірки на наявність конфлікту інтересів та ознак незаконного збагачення.

2. Повна перевірка такої декларації здійснюється протягом тридцяти днів з дня її подання кандидатом на посаду судді.

Стаття 76. Декларація родинних зв'язків кандидата на посаду судді

1. Кандидат на посаду судді зобов'язаний подавати шляхом заповнення на офіційному веб-сайті Вищої кваліфікаційної комісії суддів України декларацію родинних зв'язків за формою, що визначається Комісією.

2. У декларації родинних зв'язків кандидата на посаду судді зазначаються відомості, визначені частиною другою статті 61 цього Закону.

3. Декларація родинних зв'язків кандидата на посаду судді є відкритою для загального доступу через оприлюднення на офіційному веб-сайті Вищої кваліфікаційної комісії суддів України.

4. За відсутності доказів іншого відомості, подані кандидатом на посаду судді у декларації родинних зв'язків, вважаються достовірними.

5. У разі одержання інформації, що може свідчити про недостовірність (у тому числі неповноту) відомостей, поданих кандидатом на посаду судді у декларації родинних зв'язків, Вища кваліфікаційна комісія суддів України проводить перевірку зазначеної декларації та розглядає її на своєму засіданні із запрошенням такого кандидата. Кандидат на посаду судді має право ознайомитися з цією інформацією, надати відповідні пояснення, спростувати та заперечити її.

6. Якщо за результатами розгляду інформації Вища кваліфікаційна комісія суддів України дійде висновку про недостовірність (у тому числі неповноту) відомостей, поданих кандидатом на посаду судді у декларації родинних зв'язків, Комісія ухвалює вмотивоване рішення про припинення подальшої участі в доборі та призначенні кандидата на посаду судді.

7. До осіб, з якими у кандидата на посаду судді є родинні зв'язки, належать особи, визначені в частині восьмій статті 61 цього Закону.

Стаття 77. Спеціальна підготовка кандидата на посаду судді

1. Спеціальна підготовка кандидата на посаду судді включає теоретичну та практичну підготовку судді в Національній школі суддів України.
2. Програму, навчальний план та порядок проходження спеціальної підготовки кандидатами на посаду судді затверджує Вища кваліфікаційна комісія суддів України за рекомендацією Національної школи суддів України.
3. Спеціальна підготовка проводиться протягом дванадцяти місяців (якщо інший строк не визначений рішенням Вищої кваліфікаційної комісії суддів України) за рахунок коштів Державного бюджету України.
4. На період проходження кандидатом підготовки за ним зберігається основне місце роботи, виплачується стипендія в розмірі посадового окладу помічника судді місцевого суду. Строк проходження спеціальної підготовки в Національній школі суддів України зараховується до стажу професійної діяльності у сфері права.
5. За результатами спеціальної підготовки кандидати отримують свідоцтво устанавленого Вищою кваліфікаційною комісією суддів України зразка. Проходженням кандидатом спеціальної підготовки вважається успішне виконання програми підготовки.
6. Національна школа суддів України надсилає матеріали щодо кандидатів, які пройшли спеціальну підготовку, до Вищої кваліфікаційної комісії суддів України для складення кваліфікаційного іспиту.
7. У разі порушення кандидатом на посаду судді порядку проходження спеціальної підготовки, що призвело до його відрахування, припинення кандидатом проходження такої підготовки за власною ініціативою, неуспішного виконання кандидатом на посаду судді програми спеціальної підготовки він повинен відшкодувати кошти, витрачені на його підготовку. Кандидат на посаду судді зобов'язаний відшкодувати кошти, витрачені на його спеціальну підготовку, також у разі, якщо він без поважних причин не з'явився для складення кваліфікаційного іспиту або протягом трьох років з дня зарахування до резерву не подав заяву про участь у конкурсі на зайняття вакантної посади судді чи за власним бажанням виключений із резерву.

Стаття 78. Кваліфікаційний іспит

1. Кваліфікаційний іспит є атестуванням особи, яка пройшла спеціальну підготовку і виявила намір бути рекомендованою для призначення на посаду судді.
2. Кваліфікаційний іспит полягає у виявленні належних теоретичних знань та рівня професійної підготовки кандидата на посаду судді, у тому числі отриманого за результатами спеціальної підготовки, а також ступеня його здатності здійснювати правосуддя.
3. Кваліфікаційний іспит проводиться шляхом складення кандидатом на посаду судді письмового анонімного тестування та виконання анонімно письмового практичного завдання з метою виявлення рівня знань, практичних навичок та умінь у застосуванні закону та веденні судового засідання.
4. Кваліфікаційний іспит проводиться Вищою кваліфікаційною комісією суддів України у спеціально обладнаному для цього приміщенні. Перебіг кваліфікаційного іспиту фіксується за допомогою технічних засобів відео- та звукозапису. На кожному його етапі та під час оцінювання результатів можуть бути присутніми представники засобів масової інформації, професійних організацій правників, а також правозахисних організацій.

5. Порядок складення кваліфікаційного іспиту, методика оцінювання кандидатів визначаються положенням, що затверджується Вищою кваліфікаційною комісією суддів України.
6. Результати кваліфікаційного іспиту дійсні протягом трьох років з дня складення іспиту.
7. Якщо особа набрала менше 75 відсотків максимально можливого балу кваліфікаційного іспиту, вона вважається такою, що не склала кваліфікаційний іспит.
8. Особа, яка не склала кваліфікаційний іспит, може бути допущена до складення такого іспиту повторно не раніше ніж через рік. Особа, яка не склала кваліфікаційний іспит повторно, може бути допущена до наступного іспиту не раніш як через два роки.
9. Вища кваліфікаційна комісія суддів України визначає рейтинг кандидатів на посаду судді відповідно до кількості набраних кандидатами балів за результатами кваліфікаційного іспиту. У рейтингу також окремо відображаються бали із завдань, якими перевіряють здатність кандидата бути суддею за відповідними спеціалізаціями.
10. Вища кваліфікаційна комісія суддів України зараховує до резерву на заміщення вакантних посад суддів тих кандидатів, які набрали не менше 75 відсотків максимально можливого балу кваліфікаційного іспиту.
11. Інформація про результати кваліфікаційного іспиту і місце кандидата на посаду судді за рейтингом є загальнодоступною та оприлюднюється на офіційному веб-сайті Вищої кваліфікаційної комісії суддів України.
12. Порушення процедури проведення кваліфікаційного іспиту щодо кандидата на посаду судді може бути оскаржено в порядку, визначеному [Кодексом адміністративного судочинства України](#).

Стаття 79. Проведення конкурсу на зайняття вакантної посади судді

1. Конкурс на зайняття вакантної посади судді проводиться відповідно до цього Закону та положення про проведення конкурсу.
2. Положення про проведення конкурсу на зайняття вакантної посади судді затверджується Вищою кваліфікаційною комісією суддів України.
3. Для проведення конкурсу на зайняття вакантної посади судді Вища кваліфікаційна комісія суддів України ухвалює рішення про його оголошення, розміщує відповідну інформацію на своєму офіційному веб-сайті і веб-порталі судової влади та публікує її у визначених нею друкованих засобах масової інформації не пізніш як за місяць до дня проведення конкурсу.
4. Загальний порядок подання заяви для участі у конкурсі та умови його проведення визначаються Вищою кваліфікаційною комісією суддів України.
5. Інформація про подання заяви для участі у конкурсі на заміщення конкретної вакантної посади судді оприлюднюється на офіційному веб-сайті Вищої кваліфікаційної комісії суддів України.
6. В оголошенні про конкурс зазначаються найменування судів, де є вакантні посади суддів, кількість таких посад, умови проведення конкурсу, дата, час і місце його проведення.

7. Заяви для участі у конкурсі на зайняття вакантної посади судді подаються до Вищої кваліфікаційної комісії суддів України у встановлений Комісією строк.
8. Вища кваліфікаційна комісія суддів України проводить конкурс на зайняття вакантних посад суддів місцевого суду на основі рейтингу кандидатів на посаду судді та суддів, які виявили намір бути переведеними до іншого місцевого суду, за результатами кваліфікаційних іспитів, складених у межах процедури добору суддів чи в межах процедури кваліфікаційного оцінювання відповідно.
9. Вища кваліфікаційна комісія суддів України проводить конкурс на зайняття вакантних посад суддів апеляційного суду чи суддів Верховного Суду на основі рейтингу учасників за результатами кваліфікаційного оцінювання.
10. Конкурс на зайняття вакантної посади судді Верховного Суду проводиться щодо вакантної посади у відповідному касаційному суді.
11. Вища кваліфікаційна комісія суддів України проводить конкурс на зайняття вакантних посад суддів вищого спеціалізованого суду на основі рейтингу учасників за результатами кваліфікаційного оцінювання.
12. Конкурс на зайняття вакантної посади судді полягає у визначенні учасника конкурсу, який має вищу позицію за рейтингом.
13. У разі однакової позиції за рейтингом серед кандидатів на посаду судді та суддів, які виявили намір бути переведеними до іншого місцевого суду, перевага надається учаснику, який набрав більшу кількість балів із виконаного під час кваліфікаційного іспиту практичного завдання, а за однакової кількості балів - учаснику, який є суддею. За однакових результатів у конкурсі учасників, які є судьями, перевага надається тому учаснику, який має більший стаж роботи на посаді судді. У разі якщо учасники не мають стажу роботи на посаді судді або мають однаковий стаж роботи на посаді судді, перевага надається учаснику, який має більший стаж професійної діяльності у сфері права.
14. У разі однакової позиції за рейтингом, визначеним за результатами кваліфікаційного оцінювання для участі у конкурсі на посаду судді апеляційного суду чи Верховного Суду, перевага надається учаснику, який набрав більшу кількість балів із виконаного під час іспиту, проведеного в межах процедури кваліфікаційного оцінювання, практичного завдання, а за однакової кількості балів - учаснику, який має більший стаж роботи на посаді судді. У разі якщо учасники не мають стажу роботи на посаді судді або мають однаковий стаж роботи на посаді судді, перевага надається учаснику, який має більший стаж професійної діяльності у сфері права.
15. У разі однакової позиції за рейтингом, визначеним за результатами кваліфікаційного оцінювання для участі у конкурсі на посаду судді Вищого суду з питань інтелектуальної власності, перевага надається учаснику, який набрав більшу кількість балів із виконаного під час іспиту, проведеного в межах процедури кваліфікаційного оцінювання, практичного завдання, а за однакової кількості балів - учаснику, який є суддею.
16. Критерії визначення переможця конкурсу на посаду судді Вищого антикорупційного суду визначаються законом.
17. За результатами конкурсного добору Вища кваліфікаційна комісія суддів України надсилає до Вищої ради правосуддя відповідно до кількості вакантних посад суддів рекомендації про призначення кандидатів судьями.

18. Відповідно до внесеної Вищою кваліфікаційною комісією суддів України рекомендації Вища рада правосуддя на своєму засіданні розглядає питання про призначення кандидата на посаду судді та в разі ухвалення позитивного рішення вносить подання Президентіві України про призначення судді на посаду.

19. Вища рада правосуддя може відмовити у внесенні Президентіві України подання про призначення судді на посаду виключно з таких підстав:

- 1) наявність обґрунтованого сумніву щодо відповідності кандидата критерію доброчесності чи професійної етики або інших обставин, які можуть негативно вплинути на суспільну довіру до судової влади у зв'язку з таким призначенням;
- 2) порушення визначеного законом порядку призначення на посаду судді.

Підстави, зазначені у пункті 1 цієї частини, Вища рада правосуддя визначає, керуючись власною оцінкою обставин, пов'язаних із кандидатом на посаду судді, та його особистих якостей.

20. У разі відмови у внесенні Президентіві України подання про призначення судді на посаду Вища рада правосуддя ухвалює вмотивоване рішення, яке може бути оскаржено до Верховного Суду у порядку, встановленому процесуальним законом.

21. Рішення Вищої ради правосуддя про відмову у внесенні Президентіві України подання про призначення судді на посаду може бути оскаржене та скасоване виключно з таких підстав:

- 1) склад Вищої ради правосуддя, який ухвалив відповідне рішення, не мав повноважень його ухвалювати;
- 2) рішення не підписано членом Вищої ради правосуддя, який брав участь у його ухваленні;
- 3) рішення не містить посилання на визначені законом підстави відмови у внесенні Президентіві України подання про призначення судді на посаду або мотивів, з яких Вища рада правосуддя прийшла до відповідних висновків.

22. Кандидат на посаду судді, якому Вищою радою правосуддя відмовлено у внесенні подання про призначення його суддею, без нового проходження процедури добору не може бути повторно зарахований до резерву.

Стаття 80. Призначення на посаду судді

1. Призначення на посаду судді здійснюється Президентом України на підставі та в межах подання Вищої ради правосуддя, без перевірки додержання встановлених цим Законом вимог до кандидатів на посаду судді та порядку проведення добору чи кваліфікаційного оцінювання кандидатів.

Будь-які звернення щодо кандидата на посаду судді не перешкоджають його призначенню на посаду. Викладені в таких зверненнях факти можуть бути підставою для порушення Президентом України перед компетентними органами питання про проведення в установленому законом порядку перевірки цих фактів.

2. Президент України видає указ про призначення судді не пізніше тридцяти днів із дня отримання відповідного подання Вищої ради правосуддя.

Стаття 81. Порядок призначення на посаду судді вищого спеціалізованого суду або Верховного Суду за спеціальною процедурою

1. Спеціальною процедурою призначення на посаду судді вищого спеціалізованого суду або Верховного Суду для цілей цього Закону вважається процедура призначення на посаду судді відповідного суду осіб, які відповідають одній із вимог, визначених частиною першою чи другою статті 33, частиною першою статті 38 цього Закону відповідно.

2. На посаду судді Верховного Суду за спеціальною процедурою може бути призначена особа, яка відповідає вимогам до кандидатів на посаду судді, за результатами кваліфікаційного оцінювання підтвердила здатність здійснювати правосуддя у Верховному Суді, а також відповідає одній із вимог, визначених частиною першою статті 38 цього Закону.

3. На посаду судді відповідного вищого спеціалізованого суду за спеціальною процедурою може бути призначена особа, яка відповідає вимогам до кандидатів на посаду судді, за результатами кваліфікаційного оцінювання підтвердила здатність здійснювати правосуддя у відповідному суді та з відповідною спеціалізацією, а також відповідає одній із вимог, визначених частиною першою чи другою статті 33 цього Закону.

4. З метою допуску до проходження кваліфікаційного оцінювання для участі у конкурсі на посаду судді вищого спеціалізованого суду або Верховного Суду за спеціальною процедурою кандидат на посаду судді подає до Вищої кваліфікаційної комісії суддів України:

1) письмову заяву про проведення кваліфікаційного оцінювання;

2) документи, визначені пунктами 2 - 13 частини першої статті 71 цього Закону;

3) документи, які підтверджують дотримання однієї з вимог, визначених частиною першою чи другою статті 33, частиною першою статті 38 цього Закону відповідно.

5. Вища кваліфікаційна комісія суддів України:

1) на підставі поданих документів встановлює відповідність особи вимогам до кандидата на посаду судді вищого спеціалізованого суду або Верховного Суду та формує його дос'є;

2) проводить спеціальну перевірку в порядку, визначеному законом, щодо осіб, які відповідають вимогам до кандидата на посаду судді вищого спеціалізованого суду або Верховного Суду;

3) проводить кваліфікаційне оцінювання кандидата на посаду судді вищого спеціалізованого суду або Верховного Суду, який успішно пройшов спеціальну перевірку;

4) за результатами кваліфікаційного оцінювання кандидата на посаду судді вищого спеціалізованого суду або Верховного Суду ухвалює рішення про підтвердження або непідтвердження здатності такого кандидата здійснювати правосуддя у відповідному суді та визначає його рейтинг для участі у конкурсі.

6. Якщо за результатами проведення конкурсу на зайняття вакантної посади судді у вищому спеціалізованому суді або Верховному Суді Вища кваліфікаційна комісія суддів України ухвалює рішення про внесення рекомендації Вищій раді правосуддя щодо призначення кандидата на посаду судді, така рекомендація разом із відповідними матеріалами направляється Вищій раді правосуддя для розгляду.

7. Вища рада правосуддя розглядає питання про внесення Президентом України подання про призначення судді на посаду у вищий спеціалізований суд або Верховний Суд та ухвалює відповідне рішення.

Стаття 82. Переведення судді до іншого суду

1. Суддя може бути переведений, в тому числі тимчасово шляхом відрядження, на посаду судді до іншого суду Вищою радою правосуддя в порядку, передбаченому законом.

2. Переведення судді на посаду судді до іншого суду здійснюється на підставі та в межах рекомендації Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, внесеної за результатами конкурсу на заміщення вакантної посади судді, проведеного в порядку, визначеному статтею 79 цього Закону.

3. Переведення судді на посаду судді до іншого суду того самого рівня може здійснюватися без конкурсу тільки у випадках реорганізації, ліквідації або припинення роботи суду, в якому такий суддя обіймає посаду судді.

4. Переведення судді до іншого суду в порядку дисциплінарної відповідальності здійснюється на підставі подання органу, який ухвалив рішення про притягнення судді до дисциплінарної відповідальності.

Розділ V КВАЛІФІКАЦІЙНИЙ РІВЕНЬ СУДДІ

Глава 1. Кваліфікаційне оцінювання суддів

Стаття 83. Завдання та підстави кваліфікаційного оцінювання

1. Кваліфікаційне оцінювання проводиться Вищою кваліфікаційною комісією суддів України з метою визначення здатності судді (кандидата на посаду судді) здійснювати правосуддя у відповідному суді за визначеними законом критеріями.

2. Критеріями кваліфікаційного оцінювання є:

- 1) компетентність (професійна, особиста, соціальна тощо);
- 2) професійна етика;
- 3) добросовісність.

3. Кваліфікаційне оцінювання за критерієм професійної компетентності проводиться з урахуванням принципів інстанційності та спеціалізації.

4. Підставами для призначення кваліфікаційного оцінювання є:

- 1) заява судді (кандидата на посаду судді) про проведення кваліфікаційного оцінювання, у тому числі для участі у конкурсі;
- 2) рішення Вищої кваліфікаційної комісії суддів України про призначення кваліфікаційного оцінювання судді у випадках, визначених законом.

5. Порядок та методологія кваліфікаційного оцінювання, показники відповідності критеріям кваліфікаційного оцінювання та засоби їх встановлення затверджуються Вищою кваліфікаційною комісією суддів України.

Стаття 84. Проведення кваліфікаційного оцінювання

1. Вища кваліфікаційна комісія суддів України протягом трьох місяців з дня надходження відповідної письмової заяви ухвалює рішення про призначення кваліфікаційного оцінювання, крім випадку проведення кваліфікаційного оцінювання у зв'язку з накладенням дисциплінарного стягнення чи інших випадків, визначених законом.

2. За результатами проведення кваліфікаційного оцінювання Вища кваліфікаційна комісія суддів України ухвалює одне з рішень, визначених цим Законом.

3. Суддя (кандидат на посаду судді) може звернутися до Вищої кваліфікаційної комісії суддів України з відповідною заявою про проведення його кваліфікаційного оцінювання не раніше ніж через один рік з дня ухвалення рішення Комісією за результатами останнього кваліфікаційного оцінювання.

4. Кваліфікаційне оцінювання проводиться прозоро та публічно, у присутності судді (кандидата на посаду судді), який оцінюється, та будь-яких заінтересованих осіб. У розгляді питання про кваліфікаційне оцінювання судді можуть бути присутніми представники органу суддівського самоврядування.

5. У разі виявлення під час проведення кваліфікаційного оцінювання фактів, що можуть мати наслідком дисциплінарну відповідальність судді, Вища кваліфікаційна комісія суддів України може звернутися до органу, що здійснює дисциплінарне провадження щодо судді, для вирішення питання про відкриття дисциплінарної справи чи відмову в її відкритті.

У разі звернення до органу, що здійснює дисциплінарне провадження щодо судді, для вирішення питання про відкриття дисциплінарної справи чи відмову в її відкритті або надходження під час проведення кваліфікаційного оцінювання до органу, що здійснює дисциплінарне провадження щодо судді, скарги щодо поведінки судді, яка може мати наслідком дисциплінарну відповідальність судді, Вища кваліфікаційна комісія суддів України має право зупинити проведення кваліфікаційного оцінювання цього судді.

6. Якщо в процесі кваліфікаційного оцінювання судді Вищій кваліфікаційній комісії суддів України стане відомо про обставини, що можуть свідчити про порушення суддею законодавства у сфері запобігання корупції, Комісія негайно повідомляє про це спеціально уповноважені суб'єкти у сфері протидії корупції. Вища кваліфікаційна комісія суддів України має право зупинити проведення кваліфікаційного оцінювання цього судді до отримання відповіді від спеціально уповноважених суб'єктів у сфері протидії корупції.

7. У разі порушення кримінального провадження щодо судді Вища кваліфікаційна комісія суддів України має право зупинити проведення кваліфікаційного оцінювання цього судді до набрання законної сили вироком суду або припинення кримінального провадження.

Стаття 85. Етапи кваліфікаційного оцінювання

1. Кваліфікаційне оцінювання включає такі етапи:

1) складення іспиту;

2) дослідження досьє та проведення співбесіди.

Рішення про черговість етапів проведення кваліфікаційного оцінювання ухвалює Вища кваліфікаційна комісія суддів України.

2. Іспит є основним засобом встановлення відповідності судді (кандидата на посаду судді) критерію професійної компетентності та проводиться шляхом складення анонімного письмового тестування та виконання практичного завдання з метою виявлення рівня знань, практичних навичок та умінь у застосуванні закону, здатності здійснювати правосуддя у відповідному суді та з відповідною спеціалізацією.

Порядок проведення іспиту та методика встановлення його результатів затверджуються Вищою кваліфікаційною комісією суддів України.

Тестові та практичні завдання іспиту складаються з урахуванням принципів інстанційності та спеціалізації.

Вища кваліфікаційна комісія суддів України зобов'язана забезпечити прозорість іспиту. На кожному етапі та під час оцінювання результатів можуть бути присутніми будь-які зацікавлені особи.

3. Для цілей формування суддівського дос'є (дос'є кандидата на посаду судді) Вища кваліфікаційна комісія суддів України може ухвалити рішення про запровадження та проведення інших тестувань з метою перевірки особистих морально-психологічних якостей, загальних здібностей, а також про застосування інших засобів встановлення відповідності судді (кандидата на посаду судді) критеріям кваліфікаційного оцінювання.

Рішення Комісії про запровадження та проведення інших тестувань не може встановлюватися індивідуально щодо певного судді чи групи суддів.

4. Суддівське дос'є має містити:

- 1) копії всіх заяв судді, пов'язаних з його кар'єрою, та доданих до них документів;
- 2) копії всіх рішень, прийнятих щодо судді Вищою кваліфікаційною комісією суддів України, Вищою радою правосуддя, Вищою радою юстиції, органами суддівського самоврядування, Президентом України або іншими органами, які приймали відповідні рішення;
- 3) інформацію про результати участі судді у конкурсах на зайняття посади судді;
- 4) інформацію про результати проходження в Національній школі суддів України спеціальної підготовки кандидата на посаду судді, підготовки судді упродовж перебування на посаді судді;
- 5) інформацію про результати кваліфікаційного оцінювання судді та регулярної оцінки судді упродовж перебування на посаді;
- 6) інформацію про здійснення викладацької діяльності;
- 7) інформацію про зайняття суддею адміністративних посад з копіями відповідних рішень;
- 8) інформацію про обрання (призначення) судді до органів суддівського самоврядування, Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, Вищої ради правосуддя, Вищої ради юстиції;
- 9) інформацію про ефективність здійснення судочинства суддею, зокрема:

- а) загальну кількість розглянутих справ;
- б) кількість скасованих судових рішень та підстави їх скасування;
- в) кількість рішень, що стали підставою для винесення рішень міжнародними судовими установами та іншими міжнародними організаціями, якими встановлено порушення Україною міжнародно-правових зобов'язань;
- г) кількість змінених судових рішень та підстави їх зміни;
- г) дотримання строків розгляду справ;
- д) середню тривалість виготовлення тексту вмотивованого рішення;
- е) судове навантаження порівняно з іншими суддями у відповідному суді, регіоні з урахуванням інстанційності, спеціалізації суду та судді;
- 10) інформацію про дисциплінарну відповідальність судді, зокрема:
 - а) кількість скарг на дії судді;
 - б) кількість дисциплінарних проваджень та їх результати;
- 11) інформацію щодо дотримання суддею правил професійної етики:
 - а) відповідність витрат і майна судді та членів його сім'ї, а також близьких осіб задекларованим доходам, у тому числі копії відповідних декларацій, поданих суддею відповідно до законодавства у сфері запобігання корупції;
 - б) інші дані щодо відповідності судді вимогам законодавства у сфері запобігання корупції;
 - в) дані щодо відповідності поведінки судді правилам суддівської етики;
- 12) інформацію щодо відповідності судді критерію доброчесності, зокрема, відповідність витрат і майна судді та членів його сім'ї задекларованим доходам, у тому числі копії відповідних декларацій, поданих суддею відповідно до цього Закону та законодавства у сфері запобігання корупції;
- 13) декларації родинних зв'язків судді та декларації доброчесності судді;
- 14) результати тестувань щодо відповідності судді критеріям кваліфікаційного оцінювання (у разі їх проведення);
- 15) результати застосування інших засобів встановлення відповідності судді критеріям кваліфікаційного оцінювання (у разі їх застосування);
- 16) висновок Громадської ради доброчесності (у разі його наявності);
- 17) інші відомості та дані, на підставі яких може встановлюватися відповідність судді критеріям кваліфікаційного оцінювання, а також будь-яку іншу інформацію щодо судді, визнану рішенням Вищої кваліфікаційної комісії суддів України такою, що підлягає включенню до суддівського досьє.

5. Досьє кандидата на посаду судді має містити:

1) документи, подані кандидатом на посаду судді відповідно до частини четвертої статті 81 цього Закону;

2) інформацію щодо відповідності кандидата на посаду судді критерію професійної етики;

3) матеріали проведення спеціальної перевірки та іншу інформацію щодо відповідності кандидата на посаду судді критерію добросовісності, зокрема, відповідність витрат і майна кандидата на посаду судді та членів його сім'ї задекларованим доходам, у тому числі копії декларацій, поданих відповідно до цього Закону та законодавства у сфері запобігання корупції;

4) іншу інформацію та матеріали, визначені пунктами 6, 13 - 17 частини четвертої цієї статті.

6. Формування і ведення суддівського досьє (досьє кандидата на посаду судді) здійснюються в автоматизованій системі. Оригінали окремих документів, за рішенням Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, можуть додатково зберігатися у паперовій формі.

Формування і ведення суддівського досьє (досьє кандидата на посаду судді) здійснюються у порядку, визначеному Вищою кваліфікаційною комісією суддів України після консультацій із Радою суддів України.

7. Суддівське досьє (досьє кандидата на посаду судді) є відкритим для загального доступу на офіційному веб-сайті Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, за винятком:

1) відомостей про місця проживання або перебування, дати народження фізичних осіб, їх адрес, номерів телефонів чи інших засобів зв'язку, адрес електронної пошти, реєстраційних номерів облікових карток платників податків, серій та номерів паспортів, військових квитків, місцезнаходження об'єктів власності (крім області, району, населеного пункту, де знаходиться об'єкт), реєстраційних номерів транспортних засобів;

2) відомостей про результати проведення тестувань з метою перевірки особистих морально-психологічних якостей судді (кандидата на посаду судді), загальних здібностей судді (кандидата на посаду судді), а також медичних відомостей;

3) будь-яких відомостей та даних щодо неповнолітніх дітей, крім відомостей щодо майна, майнових прав, активів, інших об'єктів декларування, що перебувають у їх власності відповідно до декларації особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, яка подається суддею (кандидатом на посаду судді);

4) інформації, що містить державну таємницю.

Доступ до матеріалів суддівського досьє (крім вказаних вище в частині сьомій цієї статті) як до публічної інформації здійснюється виключно через веб-сайт Вищої кваліфікаційної комісії суддів України.

8. Повний та безпосередній доступ до суддівського досьє (досьє кандидата на посаду судді) мають члени та уповноважені працівники секретаріатів Вищої кваліфікаційної комісії суддів України та Вищої ради правосуддя відповідно, а також уповноважені працівники Державної судової адміністрації України.

Судді (кандидату на посаду судді) забезпечується доступ для перегляду його досьє в повному обсязі.

9. Співбесіда полягає в обговоренні результатів дослідження досьє.

10. За результатами одного етапу кваліфікаційного оцінювання судді Вища кваліфікаційна комісія суддів України ухвалює рішення щодо допуску судді до іншого етапу кваліфікаційного оцінювання.

Стаття 86. Отримання інформації під час проведення кваліфікаційного оцінювання

1. Для формування суддівського досьє (досьє кандидата на посаду судді) і проведення кваліфікаційного оцінювання судді (кандидата на посаду судді) Вища кваліфікаційна комісія суддів України має право безоплатно отримувати інформацію та копії документів і матеріалів (у тому числі з обмеженим доступом) щодо судді (кандидата на посаду судді) та членів його сім'ї або близьких осіб від будь-яких осіб, які є власниками або розпорядниками інформації (документів, матеріалів), що запитуються. Такі особи зобов'язані протягом десяти днів з дня отримання запиту надати інформацію (документи, матеріали), що запитуються.

2. У разі зберігання інформації (документів, матеріалів) у власника (розпорядника) інформації в електронній формі до Вищої кваліфікаційної комісії суддів України вона надається в електронній формі (за наявності технічної можливості).

3. Вища кваліфікаційна комісія суддів України має право скеровувати запити, видавати спільні накази з власниками або розпорядниками інформації, що запитуються.

4. Особа, яка отримала запит Вищої кваліфікаційної комісії суддів України (крім органу державної влади), може відмовити у наданні інформації (документів), яка містить державну, професійну таємницю, таємницю досудового розслідування, банківську таємницю або таємницю про стан здоров'я. Розкриття такої таємниці здійснюється на вимогу Комісії за судовим рішенням у порядку та на підставах, визначених законом.

5. У разі необхідності направлення запиту, вказаного в частині першій цієї статті, Вища кваліфікаційна комісія суддів України має право зупинити проведення кваліфікаційного оцінювання на період, необхідний для отримання відповідної інформації. В залежності від значення інформації, неповнота або недостовірність якої була виявлена при проведенні кваліфікаційного оцінювання, Вища кваліфікаційна комісія суддів України може внести подання Вищій раді правосуддя про тимчасове відсторонення судді від здійснення правосуддя до закінчення кваліфікаційного оцінювання.

6. У разі внесення Вищою кваліфікаційною комісією суддів України зазначеного у частині п'ятій цієї статті подання, воно підлягає невідкладному розгляду Вищою радою правосуддя.

7. Ненадання Вищої кваліфікаційній комісії суддів України інформації, а також надання завідомо недостовірних відомостей мають наслідком притягнення винних осіб до відповідальності, встановленої законом.

Стаття 87. Громадська рада доброчесності

1. Громадська рада доброчесності утворюється з метою сприяння Вищій кваліфікаційній комісії суддів України у встановленні відповідності судді (кандидата на посаду судді) критеріям професійної етики та доброчесності для цілей кваліфікаційного оцінювання.

2. Громадська рада доброчесності складається з двадцяти членів.

3. Членами Громадської ради доброчесності можуть бути представники правозахисних громадських об'єднань, науковці-правники, адвокати, журналісти, які є визнаними фахівцями

у сфері своєї професійної діяльності, мають високу професійну репутацію та відповідають критерію політичної нейтральності та доброчесності.

4. Не можуть бути членами Громадської ради доброчесності:

- 1) особи, визнані судом недієздатними або обмежено дієздатними;
- 2) особи, які мають судимість, не погашену або не зняту в установленому законом порядку;
- 3) особи, на яких протягом останнього року накладалося адміністративне стягнення за вчинення правопорушення, пов'язаного з корупцією;
- 4) особи, які протягом останніх п'яти років працювали (проходили службу) в органах прокуратури, Міністерства внутрішніх справ України, поліції, інших правоохоронних органах (органах правопорядку), податкової міліції, Служби безпеки України, митних органах, Національному антикорупційному бюро України, Національному агентстві з питань запобігання корупції;
- 5) особи, які протягом останніх п'яти років перебували на державній службі;
- 6) особи, які є суддями або суддями у відставці.

5. Громадська рада доброчесності здійснює свою діяльність у чотирьох колегіях, до кожної з яких входить п'ять членів Ради.

Колегія Громадської ради доброчесності діє від імені Ради.

6. Громадська рада доброчесності:

- 1) збирає, перевіряє та аналізує інформацію щодо судді (кандидата на посаду судді);
 - 2) надає Вищій кваліфікаційній комісії суддів України інформацію щодо судді (кандидата на посаду судді);
 - 3) надає, за наявності відповідних підстав, Вищій кваліфікаційній комісії суддів України висновок про невідповідність судді (кандидата на посаду судді) критеріям професійної етики та доброчесності, який додається до дос'є кандидата на посаду судді або до суддівського дос'є;
 - 4) делегує уповноваженого представника для участі у засіданні Вищої кваліфікаційної комісії суддів України щодо кваліфікаційного оцінювання судді (кандидата на посаду судді);
 - 5) має право створити інформаційний портал для збору інформації щодо професійної етики та доброчесності суддів, кандидатів на посаду судді.
7. Для здійснення повноважень, зазначених у цій статті, членам Громадської ради доброчесності надається право безоплатного та повного доступу до відкритих державних реєстрів.
8. Член Громадської ради доброчесності зобов'язаний відмовитися від участі у розгляді питання про надання висновку про невідповідність судді (кандидата на посаду судді) критеріям професійної етики та доброчесності у таких випадках:

1) якщо він перебуває у дружніх чи інших особистих стосунках із суддею чи кандидатом на посаду судді;

2) якщо він причетний до справ, які розглядав чи розглядає такий суддя;

3) за наявності іншого конфлікту інтересів або обставин, що викликають сумнів у його неупередженості.

9. Члени Громадської ради доброчесності призначаються зборами представників громадських об'єднань строком на два роки і можуть бути призначені повторно.

10. Збори представників громадських об'єднань скликаються Головою Вищої кваліфікаційної комісії суддів України. Оголошення про скликання зборів оприлюднюється на офіційному веб-сайті Комісії.

11. У зборах представників громадських об'єднань беруть участь громадські організації або громадські спілки, які протягом щонайменше останніх двох років, що передують дню проведення зборів, здійснюють діяльність, спрямовану на боротьбу з корупцією, захист прав людини, підтримку інституційних реформ, в тому числі реалізують проекти у цих сферах.

12. У зборах представників громадських об'єднань не можуть брати участь громадські організації або громадські спілки, які здійснювали чи здійснюють діяльність із залученням міжнародної технічної допомоги, донорами якої є органи державної влади, органи місцевого самоврядування, установи, організації чи підприємства країни, яка визнана Верховною Радою України агресором, або фінансувалися ними.

13. Для участі у зборах громадські об'єднання у п'ятнадцятиденний строк з дня оприлюднення оголошення про скликання зборів представників громадських об'єднань подають:

1) заяву довільної форми, підписану керівником громадського об'єднання, із зазначенням особи, уповноваженої представляти громадське об'єднання на зборах;

2) копію статуту та виписку з Єдиного державного реєстру юридичних осіб та фізичних осіб - підприємців;

3) копії звітів за результатами виконання проектів із залученням міжнародної технічної допомоги (за наявності);

4) рекомендаційний лист від міжнародної організації з бездоганною репутацією про успішний досвід співпраці або від виконавця проекту міжнародної технічної допомоги;

5) копії звітів за результатами фінансового аудиту не менше двох реалізованих проектів із залученням міжнародної технічної допомоги або копію звіту за результатами аудиту діяльності громадського об'єднання;

6) біографічну довідку представника громадського об'єднання;

7) біографічну довідку кандидата (кандидатів) до складу Громадської ради доброчесності, якого (яких) висуває громадське об'єднання, а також мотиваційний лист кандидата та декларацію особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, щодо такого кандидата за його підписом.

14. Питання про відповідність громадського об'єднання вимогам до участі у зборах представників громадських об'єднань вирішує Вища кваліфікаційна комісія суддів України у десятиденний строк з дня отримання заяви та доданих до неї документів.

15. Перелік громадських об'єднань, які відповідають вимогам для участі у зборах представників громадських об'єднань, копії поданих ними документів, а також перелік кандидатів до складу Громадської ради доброчесності оприлюднюються на офіційному веб-сайті Вищої кваліфікаційної комісії суддів України.

16. Час і місце проведення зборів представників громадських об'єднань визначаються Головою Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, який направляє громадським об'єднанням відповідні запрошення для участі у зборах. Повідомлення про час і місце проведення зборів представників громадських об'єднань не пізніше ніж за десять днів до їх проведення оприлюднюється на офіційному веб-сайті Вищої кваліфікаційної комісії суддів України.

17. Збори представників громадських об'єднань вважаються правомочними за умови участі в них не менше п'яти громадських об'єднань.

Збори представників громадських об'єднань проводяться відкрито.

18. Порядок проведення зборів представників громадських об'єднань визначається рішенням зборів.

19. Громадська рада доброчесності вважається правомочною за умови призначення щонайменше десяти її членів.

20. Перелік призначених членів Громадської ради доброчесності у п'ятиденний строк з дня завершення роботи зборів представників громадських об'єднань направляється до секретаріату Вищої кваліфікаційної комісії суддів України для оприлюднення на офіційному веб-сайті Комісії.

Стаття 88. Рішення Вищої кваліфікаційної комісії суддів України

1. Вища кваліфікаційна комісія суддів України ухвалює мотивоване рішення про підтвердження або непідтвердження здатності судді (кандидата на посаду судді) здійснювати правосуддя у відповідному суді.

2. Суддя (кандидат на посаду судді), який не згодний із рішенням Вищої кваліфікаційної комісії суддів України щодо його кваліфікаційного оцінювання, може оскаржити це рішення в порядку, передбаченому [Кодексом адміністративного судочинства України](#).

3. Рішення Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, ухвалене за результатами проведення кваліфікаційного оцінювання, може бути оскаржене та скасоване виключно з таких підстав:

1) склад членів Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, який провів кваліфікаційне оцінювання, не мав повноважень його проводити;

2) рішення не підписано будь-ким із складу членів Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, який провів кваліфікаційне оцінювання;

3) суддя (кандидат на посаду судді) не був належним чином повідомлений про проведення кваліфікаційного оцінювання - якщо було ухвалено рішення про непідтвердження здатності

судді (кандидата на посаду судді) здійснювати правосуддя у відповідному суді з підстав неявки для проходження кваліфікаційного оцінювання;

4) рішення не містить посилання на визначені законом підстави його ухвалення або мотивів, з яких Комісія дійшла відповідних висновків.

Глава 2. Підготовка судді та його регулярне оцінювання

Стаття 89. Підготовка судді для підтримання його кваліфікації

1. Суддя зобов'язаний проходити підготовку для підтримання кваліфікації в Національній школі суддів України.

2. Суддя проходить підготовку для підтримання кваліфікації не рідше одного разу на три роки. Час такої підготовки не може бути меншим 40 академічних годин упродовж кожних трьох років перебування на посаді судді.

3. Національна школа суддів України проводить підготовку суддів для підтримання кваліфікації відповідно до необхідності вдосконалення їхніх знань, вмінь і навичок залежно від досвіду роботи суддів, рівня і спеціалізації суду, де вони працюють, а також з урахуванням їхніх індивідуальних потреб.

З цією метою Національна школа суддів України організовує тренінги, що є обов'язковими в межах підготовки, а також тренінги, які суддя має право обрати залежно від своїх потреб.

Стаття 90. Завдання та порядок регулярного оцінювання судді

1. Регулярне оцінювання судді упродовж перебування на посаді проводиться з метою виявлення індивідуальних потреб судді щодо вдосконалення, стимулювання його до підтримання кваліфікації на належному рівні та професійного зростання.

2. Регулярне оцінювання судді проводиться:

1) викладачами (тренерами) Національної школи суддів України за результатами підготовки шляхом заповнення анкети;

2) іншими судьями відповідного суду шляхом анкетування;

3) самим суддею шляхом заповнення анкети самооцінки;

4) громадськими об'єднаннями шляхом незалежного оцінювання роботи судді в судових засіданнях.

3. За результатами кожного тренінгу під час підготовки судді викладач (тренер) заповнює щодо судді анкету оцінювання, що містить:

1) оцінку:

а) оволодіння суддею знаннями, вміннями, навичками;

б) акуратності і своєчасності виконання завдань;

в) аналітичних здібностей, спроможності оцінювати інформацію;

г) вміння взаємодіяти з колегами (спроможності вести переговори, працювати в команді, працювати під тиском тощо);

г) комунікаційних навичок (навичок складення документів, усного мовлення тощо);

д) сильних сторін судді;

2) рекомендації судді щодо напрямів самовдосконалення або проходження додаткового навчання.

4. Національна школа суддів України ознайомлює суддю з анкетною не пізніше п'яти днів після закінчення відповідного тренінгу. Суддя протягом десяти днів після одержання анкети має право надіслати свої заперечення щодо результатів оцінювання. За результатами розгляду заперечень судді викладач (тренер) має право протягом п'яти днів заповнити нову анкету оцінювання. Анкета оцінювання роботи судді за результатами кожного тренінгу, заперечення судді щодо результатів оцінювання, а також анкета за результатами розгляду заперечень включаються до суддівського дос'є.

5. Громадські об'єднання мають право організувати незалежне оцінювання роботи судді у відкритих судових засіданнях. Результати незалежного оцінювання роботи судді в судовому засіданні фіксуються в анкеті, що містить інформацію про тривалість розгляду справи, дотримання суддею правил судочинства і прав учасників процесу, культуру спілкування, рівень неупередженості судді, рівень задоволення поведінкою судді учасниками процесу, зауваження щодо ведення процесу, інші відомості. Заповнена анкета незалежного оцінювання роботи судді в судовому засіданні може бути включена до суддівського дос'є.

6. Порядок, методологію оцінювання та самооцінювання судді затверджує Вища кваліфікаційна комісія суддів України.

Стаття 91. Значення результатів регулярного оцінювання

1. Результати регулярного оцінювання можуть враховуватися під час розгляду питання про проведення конкурсу на зайняття посади у відповідному суді.

Глава 3. Вища кваліфікаційна комісія суддів України

Стаття 92. Статус Вищої кваліфікаційної комісії суддів України

1. Вища кваліфікаційна комісія суддів України є державним органом суддівського врядування, який на постійній основі діє у системі правосуддя України.

2. Вища кваліфікаційна комісія суддів України є юридичною особою, має печатку із зображенням Державного Герба України та своїм найменуванням, самостійний баланс та рахунки в органах Державної казначейської служби України.

3. Порядок роботи Вищої кваліфікаційної комісії суддів України визначається цим Законом.

4. Вища кваліфікаційна комісія суддів України більшістю голосів від її складу, визначеного законом, затверджує регламент, що визначає порядок роботи Комісії в межах, установлених цим Законом.

5. Вища кваліфікаційна комісія суддів України має офіційний веб-сайт та офіційний друкований орган, які є офіційними джерелами інформації про роботу Комісії. Офіційний друкований орган може видаватися в електронному вигляді.

Стаття 93. Повноваження Вищої кваліфікаційної комісії суддів України

1. Вища кваліфікаційна комісія суддів України:

- 1) веде облік даних про кількість посад суддів у судах, у тому числі вакантних;
- 2) проводить добір кандидатів для призначення на посаду судді, у тому числі організовує проведення щодо них спеціальної перевірки відповідно до закону та приймає кваліфікаційний іспит;
- 3) вносить до Вищої ради правосуддя рекомендацію про призначення кандидата на посаду судді;
- 4) вносить рекомендацію про переведення судді відповідно до цього Закону, крім переведення як дисциплінарної санкції;
- 5) визначає потреби у державному замовленні на професійну підготовку кандидатів на посаду судді у Національній школі суддів України;
- 6) затверджує форму і зміст заяви про участь у доборі кандидатів на посаду судді, анкети кандидата на посаду судді, порядок складення відбіркового іспиту та методику оцінювання його результатів, порядок проходження спеціальної підготовки кандидатів на посаду судді, порядок складення кваліфікаційного іспиту та методику оцінювання кандидатів, положення про проведення конкурсу на зайняття вакантної посади судді, порядок та методологію кваліфікаційного оцінювання, порядок формування і ведення суддівського досьє (досьє кандидата на посаду судді) та інші процедури виконання Комісією її функцій;
- 7) проводить кваліфікаційне оцінювання;
- 8) забезпечує ведення суддівського досьє, досьє кандидата на посаду судді;
- 9) бере у межах компетенції участь у міжнародному співробітництві, у тому числі встановлює зв'язки з іноземними закладами, установами та організаціями, проектами міжнародної технічної допомоги, є бенефіціаром, реципієнтом міжнародної технічної допомоги, головним розпорядником міжнародної допомоги від іноземних держав, банків і міжнародних фінансових організацій;
- 10) здійснює інші повноваження, визначені законом.

2. Вища кваліфікаційна комісія суддів України для здійснення своїх повноважень має право витребувати та одержувати необхідну інформацію від суддів, судів, Державної судової адміністрації України, органів суддівського самоврядування, інших органів та установ у системі правосуддя, органів державної влади та органів місцевого самоврядування, їх посадових осіб, підприємств, установ, організацій незалежно від форми власності та підпорядкування, об'єднань громадян та окремих фізичних осіб. Ненадання такої інформації на вимогу Комісії має наслідком відповідальність, установлену законом.

3. Члени та уповноважені працівники секретаріату Вищої кваліфікаційної комісії суддів України мають безпосередній доступ до автоматизованих інформаційних і довідкових систем, реєстрів та банків даних, держателем (адміністратором) яких є державні органи або органи місцевого самоврядування, користуються державними, у тому числі урядовими, засобами зв'язку і комунікацій, мережами спеціального зв'язку та іншими технічними засобами.

4. Обробка інформації здійснюється членами та уповноваженими працівниками Комісії із дотриманням законодавства про захист персональних даних та забезпеченням таємниці, що охороняється законом.

5. Доступ до інформації, що містить державну таємницю, здійснюється в порядку, встановленому законодавством про захист державної таємниці.

Стаття 94. Склад Вищої кваліфікаційної комісії суддів України

1. До складу Вищої кваліфікаційної комісії суддів України обираються (призначаються) шістнадцять членів, які є громадянами України, мають повну вищу юридичну освіту і стаж професійної діяльності у сфері права не менше п'ятнадцяти років.

2. До Вищої кваліфікаційної комісії суддів України обираються (призначаються):

1) з'їздом суддів України - вісім членів Комісії з числа суддів, які мають стаж роботи на посаді судді щонайменше десять років, або суддів у відставці;

2) з'їздом представників юридичних вищих навчальних закладів та наукових установ - два члени Комісії;

3) з'їздом адвокатів України - два члени Комісії;

4) Уповноваженим Верховної Ради України з прав людини - два члени Комісії з числа осіб, які не є суддями;

5) Головою Державної судової адміністрації України - два члени Комісії з числа осіб, які не є суддями.

3. Організаційними формами діяльності Вищої кваліфікаційної комісії суддів України є засідання у складі колегій, палат або у пленарному складі Комісії - залежно від питань, визначених цим Законом та [Регламентом Комісії](#).

4. Колегія Вищої кваліфікаційної комісії суддів України формується не менше ніж з трьох членів Комісії.

5. У складі Вищої кваліфікаційної комісії суддів України діють дві палати. До кожної палати входять по вісім членів Комісії. У кожній палаті забезпечується рівне представництво членів Комісії, які є суддями чи суддями у відставці.

6. Голова Комісії та його заступник не можуть одночасно перебувати у складі однієї палати.

7. У разі необхідності Комісія може ухвалити рішення про залучення членів однієї палати до роботи іншої палати.

8. Строк повноважень члена Вищої кваліфікаційної комісії суддів України становить чотири роки з дня обрання (призначення). Одна і та сама особа не може здійснювати повноваження два строки поспіль.

9. За членом Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, який є суддею або державним службовцем, на час здійснення повноважень зберігаються посада, статус і місце роботи.

10. Члени Вищої кваліфікаційної комісії суддів України на час здійснення повноважень відряджаються до Комісії та не можуть виконувати будь-яку іншу оплачувану роботу, крім викладацької, творчої та наукової.

Члени Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, обрані з'їздом суддів України, не можуть здійснювати правосуддя.

Члени Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, які є адвокатами, на час виконання повноважень членів Комісії повинні зупинити адвокатську діяльність та участь в органах адвокатського самоврядування.

11. На членів Вищої кваліфікаційної комісії суддів України поширюються вимоги та обмеження, встановлені законодавством у сфері запобігання корупції.

12. Члени Вищої кваліфікаційної комісії суддів України повинні у своїй діяльності та поза її межами дотримуватися найвищих стандартів етичної поведінки, в тому числі принципів та правил етики, які застосовуються до суддів.

13. Члени Вищої кваліфікаційної комісії суддів України не мають права суміщати свою посаду з будь-якими посадами в органах державної влади та органах місцевого самоврядування, органах професійного самоврядування, зі статусом народного депутата України, депутата Верховної Ради Автономної Республіки Крим, обласної, районної, міської, районної у місті, сільської, селищної ради, підприємницькою діяльністю, будь-якою іншою оплачуваною роботою або отримувати винагороду (крім здійснення викладацької, наукової і творчої діяльності та отримання винагороди за неї), а також входити до складу керівного органу чи наглядової ради юридичної особи, що має на меті одержання прибутку.

14. Особи, які є власниками акцій або володіють іншими корпоративними правами чи мають інші майнові права або інший майновий інтерес у діяльності будь-якої юридичної особи, що має на меті отримання прибутку, зобов'язані передати такі акції (корпоративні права) або інші відповідні права в управління незалежній третій особі (без права надання інструкцій такій особі щодо розпорядження такими акціями, корпоративними або іншими правами, або щодо реалізації прав, які з них виникають) на час перебування на посаді члена Вищої кваліфікаційної комісії суддів України. Член Вищої кваліфікаційної комісії суддів України може отримувати відсотки, дивіденди та інші пасивні доходи від майна, власником якого він є.

15. Вплив на членів Вищої кваліфікаційної комісії суддів України у будь-який спосіб забороняється.

16. Не можуть бути членами Вищої кваліфікаційної комісії суддів України:

- 1) особи, визнані судом недієздатними або обмежено дієздатними;
- 2) особи, які мають судимість, не погашену або не зняту в установленому законом порядку;
- 3) особи, на яких протягом останнього року накладалося адміністративне стягнення за вчинення правопорушення, пов'язаного з корупцією;
- 4) особи, які були членами Вищої кваліфікаційної комісії суддів України або Вищої ради юстиції до набрання чинності [Законом України "Про відновлення довіри до судової влади в Україні"](#);
- 5) особи, які перебувають на адміністративних посадах у судах;

б) особи, які не відповідають вимогам цього Закону щодо несумісності з іншими видами діяльності та не усунули таку невідповідність протягом розумного строку, але не більш як протягом тридцяти днів із дня виникнення обставин, які призводять до порушення вимог щодо несумісності.

Перебування особи на посаді члена Вищої кваліфікаційної комісії суддів України також несумісне із наявністю заборони такій особі обіймати посади, щодо яких здійснюється очищення влади в порядку, передбаченому [Законом України "Про очищення влади"](#).

17. Вища кваліфікаційна комісія суддів України може залучати до своєї діяльності органи суддівського самоврядування, суддів, суддів у відставці, адвокатів, науковців за їхньою згодою для виконання допоміжних і консультативних функцій на громадських засадах, без делегування повноважень Вищої кваліфікаційної комісії суддів України чи її членів.

Стаття 95. Порядок формування Вищої кваліфікаційної комісії суддів України

1. Вища кваліфікаційна комісія суддів України формується на основі принципів верховенства права, публічності та політичної нейтральності в порядку, визначеному цим Законом.

2. У разі необхідності обрання члена Вищої кваліфікаційної комісії суддів України з'їздом суддів України або з'їздом адвокатів України, або з'їздом представників юридичних вищих навчальних закладів та наукових установ орган, який скликає з'їзд, не пізніше ніж за сорок п'ять днів повідомляє секретаріат Комісії про дату та місце проведення з'їзду.

3. Не пізніше наступного робочого дня після надходження повідомлення про дату та місце проведення з'їзду секретаріат Комісії оприлюднює оголошення на своєму веб-сайті, в якому зазначаються:

1) дата і місце проведення з'їзду;

2) інформація про початок прийняття документів від кандидатів на посаду члена Вищої кваліфікаційної комісії суддів України.

4. Особа, яка відповідає вимогам, визначеним цим Законом до членів Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, та має намір бути обраною членом Вищої кваліфікаційної комісії суддів України з'їздом суддів України або з'їздом адвокатів України, або з'їздом представників юридичних вищих навчальних закладів та наукових установ, звертається до секретаріату Вищої кваліфікаційної комісії суддів України не пізніше ніж за тридцять днів до дати проведення відповідного з'їзду із заявою про намір бути обраним членом Комісії відповідним з'їздом.

Форма заяви затверджується Вищою кваліфікаційною комісією суддів України.

5. Разом із заявою про намір бути обраним членом Вищої кваліфікаційної комісії суддів України відповідна особа подає:

1) автобіографію;

2) мотиваційний лист, в якому викладаються мотиви бути обраним членом Вищої кваліфікаційної комісії суддів України;

3) копію документа, що посвідчує особу та підтверджує громадянство України;

- 4) копію трудової книжки (за наявності);
- 5) декларацію особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування;
- 6) копії документів про освіту, вчені звання та наукові ступені;
- 7) довідку медичної установи про стан здоров'я кандидата із висновком щодо його придатності до роботи на посаді, пов'язаній із виконанням функцій держави;
- 8) копію військового квитка (для військовослужбовців або військовозобов'язаних);
- 9) письмову згоду на обробку персональних даних та оприлюднення копій документів, визначених цією статтею, крім копій документів, визначених пунктами 3, 7, 8 цієї частини;
- 10) письмову заяву про відсутність обмежень щодо членства у Вищій кваліфікаційній комісії суддів України, а також про відповідність вимогам щодо несумісності або зобов'язання виконувати вимоги щодо несумісності у разі обрання членом Комісії;
- 11) заяву про проведення перевірки, визначеної [Законом України "Про очищення влади"](#);
- 12) згоду на проведення спеціальної перевірки відповідно до закону.

6. У разі якщо особа виявила бажання бути обраною членом Вищої кваліфікаційної комісії суддів України з'їздом суддів України, секретаріат Вищої кваліфікаційної комісії суддів України зобов'язаний також установити наявність статусу судді.

7. Секретаріат Вищої кваліфікаційної комісії суддів України приймає документи у хронологічному порядку надходження заяв та не пізніше наступного робочого дня оприлюднює отриману інформацію разом із копіями поданих документів, крім документів, які визначені пунктами 3, 7, 8 частини п'ятої цієї статті, на своєму веб-сайті.

8. Прийом документів завершується о 24 годині останнього дня строку, визначеного частиною четвертою цієї статті.

Секретаріат Вищої кваліфікаційної комісії суддів України не має права відмовити в прийнятті документів з інших підстав, ніж закінчення зазначеного строку.

9. Не пізніше наступного дня після завершення прийому документів секретаріат Вищої кваліфікаційної комісії суддів України формує:

- 1) перелік кандидатів - суддів та суддів у відставці;
- 2) перелік кандидатів, які не є судьями або судьями у відставці.

Ці переліки невідкладно оприлюднюються на офіційному веб-сайті Вищої кваліфікаційної комісії суддів України та публікуються у газеті "Голос України", а також невідкладно надсилаються органу, який скликає відповідний з'їзд.

10. Секретаріат Вищої кваліфікаційної комісії суддів України забезпечує проведення спеціальної перевірки стосовно кандидатів.

11. Голосування на відповідному з'їзді проводиться виключно стосовно кандидатів у члени Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, які подали документи у порядку, встановленому цим Законом, та які обрані делегатами такого з'їзду.

Голосування також проводиться щодо кандидатів для призначення членами Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, які подали документи у порядку, визначеному цим Законом, та висунуті безпосередньо на з'їзді не менше ніж 20 відсотками обраних делегатів з'їзду.

12. Кожен із кандидатів для обрання членом Вищої кваліфікаційної комісії суддів України має право виступити перед делегатами відповідного з'їзду до початку голосування. Рішенням відповідного з'їзду може бути встановлене розумне обмеження часу для виступу, однакове для всіх кандидатів. Кандидат надає делегатам відповідного з'їзду за їх запитом будь-яку інформацію про себе, крім інформації, яка стосується його приватного життя і щодо якої відсутні розумні підстави вважати, що вона може бути важливою для визначення здатності кандидата належним чином виконувати обов'язки члена Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, а також інформації, яка становить державну таємницю.

13. Після виступів кандидатів та обговорення кандидатур проводиться голосування. Обраним на посаду члена Вищої кваліфікаційної комісії суддів України вважається кандидат, який за результатами таємного голосування отримав більшість голосів обраних делегатів відповідного з'їзду.

Якщо за результатами голосування член Вищої кваліфікаційної комісії суддів України не обраний, проводиться повторне голосування щодо двох кандидатів, які набрали більшу кількість голосів відносно інших кандидатів, щодо кожної вакантної посади члена Вищої кваліфікаційної комісії суддів України.

14. За результатами голосування головою і секретарем відповідного з'їзду підписується рішення про обрання членів Вищої кваліфікаційної комісії суддів України.

15. Порядок скликання з'їзду суддів України визначається цим Законом. Порядок проведення з'їзду суддів України визначається Радою суддів України та рішеннями з'їзду.

16. Порядок скликання з'їзду адвокатів України визначається [Законом України "Про адвокатуру та адвокатську діяльність"](#). Порядок проведення з'їзду адвокатів України визначається Радою адвокатів України та рішеннями з'їзду.

17. У з'їзді представників юридичних вищих навчальних закладів та наукових установ беруть участь по два представники від кожного вказаного навчального закладу та наукової установи.

18. Для цілей цього Закону до участі у з'їзді представників юридичних вищих навчальних закладів та наукових установ для обрання членів Вищої кваліфікаційної комісії суддів України допускаються представники:

1) вищих навчальних закладів (університетів, академій чи інститутів, крім вищих військових навчальних закладів), які мають у своєму складі навчальні підрозділи, що на день проведення з'їзду здійснюють підготовку фахівців із ступенем вищої освіти "магістр" протягом щонайменше десяти років, та мають ліцензований обсяг на підготовку фахівців зі ступенем вищої освіти "магістр" щонайменше сімдесят п'ять осіб;

2) науково-дослідних установ, які на день проведення з'їзду перебувають у віданні Національної академії наук України, національних галузевих академій наук, пройшли

державну атестацію та здійснюють наукову діяльність у сфері права як основну щонайменше десять років.

19. Час і місце проведення з'їзду представників юридичних вищих навчальних закладів та наукових установ визначаються Вищою кваліфікаційною комісією суддів України, а у разі неможливості ухвалення рішення Комісією через відсутність достатньої кількості обраних членів Комісії - центральним органом виконавчої влади у сфері освіти і науки.

Повідомлення про час і місце проведення з'їзду не пізніше ніж за сорок п'ять днів до його проведення публікується у газеті "Голос України" та оприлюднюється на веб-сайті Комісії або центрального органу виконавчої влади у сфері освіти і науки, якщо ним визначені час і місце проведення з'їзду, а також невідкладно надсилається навчальним закладам та науковим установам, які делегують своїх представників на з'їзд.

20. З'їзд має проводитися в приміщенні навчального закладу або наукової установи.

21. Порядок проведення з'їзду визначається рішенням з'їзду.

22. Для вирішення організаційно-технічних питань підготовки з'їзду представників юридичних вищих навчальних закладів та наукових установ може бути створено організаційний комітет з їх представників у кількості до десяти осіб. Запрошення до участі в роботі організаційного комітету надсилає орган, який скликає з'їзд. До складу організаційного комітету не можуть входити посадові особи центрального органу виконавчої влади у сфері освіти та науки.

23. Уповноважений Верховної Ради України з прав людини, Голова Державної судової адміністрації України призначають члена Вищої кваліфікаційної комісії суддів України з числа суддів у відставці або інших осіб, які не є суддями, за результатами проведення публічного конкурсу.

24. До складу Вищої кваліфікаційної комісії суддів України не можуть бути обрані (призначені) народні депутати України поточного скликання Верховної Ради України, члени Кабінету Міністрів України, голови судів, їх заступники, секретарі судових палат, їх заступники, члени Ради суддів України, Вищої ради правосуддя, Уповноважений Верховної Ради України з прав людини, особи, які притягувалися до відповідальності за вчинення корупційного діяння, а також особи, які були членами Вищої кваліфікаційної комісії суддів України або Вищої ради юстиції до набрання чинності [Законом України "Про відновлення довіри до судової влади в Україні"](#).

25. Вища кваліфікаційна комісія суддів України вважається повноважною за умови обрання до її складу не менше восьми членів.

Стаття 96. Звільнення члена Вищої кваліфікаційної комісії суддів України з посади

1. Підставами для звільнення члена Вищої кваліфікаційної комісії суддів України з посади є:

- 1) подання заяви про звільнення з посади члена Комісії за власним бажанням;
- 2) неспроможність виконувати свої повноваження за станом здоров'я при наявності медичного висновку, підтвердженого судом;
- 3) виявлення обставин щодо його невідповідності вимогам, визначеним у частині першій статті 94 цього Закону;

- 4) суттєве порушення вимог, установлених законодавством у сфері запобігання корупції;
- 5) неприйняття участі у роботі Комісії протягом одного календарного місяця поспіль без поважних причин або неодноразова відмова від голосування з питань, що розглядаються.

2. Рішення про звільнення члена Вищої кваліфікаційної комісії суддів України з посади з підстав, визначених пунктами 1, 2 частини першої цієї статті, ухвалює Комісія у пленарному складі на найближчому засіданні після отримання заяви або судового рішення відповідно.

Процедура розгляду та ухвалення рішення Вищою кваліфікаційною комісією суддів України про звільнення її члена ініціюється Головою та заступником Голови Вищої кваліфікаційної комісії суддів України відповідно до вимог [Регламенту](#).

3. Рішення про звільнення члена Вищої кваліфікаційної комісії суддів України з посади з підстав, визначених пунктами 3 - 5 частини першої цієї статті, ухвалюється органом, що обрав (призначив) члена Комісії.

4. У разі встановлення підстав для звільнення члена Вищої кваліфікаційної комісії суддів України з посади, визначених пунктами 3 - 5 частини першої цієї статті, Комісія може своїм рішенням внести до органу, що його обрав (призначив), подання щодо звільнення з посади відповідного члена Комісії. З дня ухвалення рішення Комісії про внесення зазначеного подання такий член Комісії відсторонюється від посади, а його повноваження зупиняються до прийняття рішення відповідним органом.

5. Член Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, стосовно якого Комісією ухвалено рішення про звільнення з посади або щодо внесення подання про звільнення з посади, не бере участі у голосуванні щодо такого рішення.

Стаття 97. Припинення повноважень члена Вищої кваліфікаційної комісії суддів України

1. Повноваження члена Вищої кваліфікаційної комісії суддів України припиняються у разі:

- 1) закінчення строку, на який його обрано (призначено);
- 2) набрання законної сили обвинувальним щодо нього вирокком суду;
- 3) припинення громадянства України або набуття громадянства іншої держави;
- 4) визнання його безвісно відсутнім або оголошення померлим, недієздатним або обмежено дієздатним;
- 5) смерті члена Комісії;
- 6) звільнення з посади судді (крім виходу судді у відставку) або припинення повноважень судді з підстав, визначених [Конституцією України](#).

2. Повноваження члена Вищої кваліфікаційної комісії суддів України з підстав, визначених частиною першою цієї статті, припиняються з настанням відповідної події.

Стаття 98. Організація роботи та засідання Вищої кваліфікаційної комісії суддів України

1. Вища кваліфікаційна комісія суддів України пленарним складом обирає таємним голосуванням більшістю голосів від загального складу Голову Вищої кваліфікаційної комісії суддів України і заступника Голови, які є головами палат, та секретарів палат Вищої кваліфікаційної комісії суддів України. Головує на цьому засіданні член Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, який має найбільший стаж професійної діяльності у сфері права.

2. Голова Вищої кваліфікаційної комісії суддів України організовує роботу Комісії, визначає обов'язки заступника Голови, веде засідання Комісії, здійснює підготовку засідань Вищої кваліфікаційної комісії суддів України та організовує діловодство.

3. Обов'язки Голови Вищої кваліфікаційної комісії суддів України в разі його відсутності виконує заступник Голови Комісії, а за відсутності заступника Голови - член Комісії, обраний за квотою з'їзду суддів України, який має більший стаж роботи на посаді судді.

4. Голова Вищої кваліфікаційної комісії суддів України видає накази, розпорядження та доручення, які є обов'язковими до виконання.

5. Секретарі палат Вищої кваліфікаційної комісії суддів України здійснюють підготовку засідань палат та несуть відповідальність за організацію діловодства у цих палатах.

6. Для здійснення розподілу справ у Вищій кваліфікаційній комісії суддів України діє автоматизована система визначення члена Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, який проводить підготовку до розгляду і доповідає справу.

Положення про автоматизовану систему визначення членів Комісії для підготовки до розгляду і доповіді справ затверджується Вищою кваліфікаційною комісією суддів України.

7. Голови палат Вищої кваліфікаційної комісії суддів України організовують роботу палат та ведуть засідання палат. Обов'язки голів палат у разі їх відсутності виконують члени палат, призначені за квотою з'їзду суддів України, які мають більший стаж роботи на посаді судді.

8. Вища кваліфікаційна комісія суддів України затверджує Регламент, в якому регулюються відповідно до цього Закону процедурні питання її діяльності.

9. Засідання Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, її палат та колегій проводяться відкрито, крім випадків, установлених законом.

10. Засідання Комісії, її палат є повноважним, якщо в ньому бере участь більшість від складу Комісії або палати відповідно.

Засідання колегії є повноважним, якщо у ньому беруть участь всі члени колегії.

11. Голова Вищої кваліфікаційної комісії суддів України визначає дату, час і місце проведення засідання Комісії, перелік питань, що виносяться на засідання, і не пізніше як за десять днів до засідання повідомляє про це особу, щодо якої має розглядатися питання, та оприлюднює цю інформацію на офіційному веб-сайті Вищої кваліфікаційної комісії суддів України (крім засідань з організаційних питань).

12. Голови палат Комісії визначають дату, час і місце проведення засідань відповідних палат, перелік питань, що виносяться для розгляду на засіданні, і не пізніше як за десять днів до засідання повідомляють про це осіб, щодо яких має розглядатися питання, та оприлюднюють цю інформацію на офіційному веб-сайті Вищої кваліфікаційної комісії суддів України.

13. Секретаріат Вищої кваліфікаційної комісії суддів України повідомляє про дату, час і місце проведення засідання відповідної колегії не пізніш як за десять днів до такого засідання осіб, щодо яких має розглядатися питання, та оприлюднює цю інформацію на офіційному веб-сайті Вищої кваліфікаційної комісії суддів України.

Стаття 99. Права члена Вищої кваліфікаційної комісії суддів України

1. Член Вищої кваліфікаційної комісії суддів України має право:

- 1) знайомитися з матеріалами, поданими на розгляд Комісії, відповідної палати, членом якої він є, колегії, брати участь у їх дослідженні та перевірці;
- 2) наводити свої мотиви та міркування, а також подавати додаткові документи з питань, що розглядаються;
- 3) вносити пропозиції щодо проекту рішення Вищої кваліфікаційної комісії суддів України з будь-яких питань та голосувати "за" або "проти" того чи іншого рішення;
- 4) висловлювати письмово окрему думку щодо рішення Вищої кваліфікаційної комісії суддів України;
- 5) здійснювати інші повноваження, встановлені законом.

Стаття 100. Відвід члена Вищої кваліфікаційної комісії суддів України

1. Член Вищої кваліфікаційної комісії суддів України не має права брати участь у розгляді питання та ухваленні рішення і підлягає відводу (самовідводу), якщо наявні дані про конфлікт інтересів або обставини, що викликають сумнів у його безсторонності.

За наявності таких обставин член Вищої кваліфікаційної комісії суддів України повинен заявити самовідвід. Із тих самих підстав відвід члену Комісії можуть заявити особи, щодо яких або за поданням яких розглядається питання.

2. Відвід має бути вмотивованим і поданим до початку розгляду питання у формі письмової заяви. Головуючий на засіданні зобов'язаний ознайомити із заявою про відвід члена Комісії, якому заявлено відвід.

3. Рішення про відвід (самовідвід) ухвалюється більшістю голосів членів Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, які беруть участь у засіданні. Голосування проводиться за відсутності члена Комісії, щодо якого вирішується питання про відвід (самовідвід).

Стаття 101. Рішення Вищої кваліфікаційної комісії суддів України

1. Рішення Вищої кваліфікаційної комісії суддів України у пленарному складі ухвалюється більшістю від установленого цим Законом складу Комісії. Голосування проводиться за відсутності особи, щодо якої вирішується питання, та інших осіб, які не є членами Комісії.

2. Рішення палати Вищої кваліфікаційної комісії суддів України ухвалюється більшістю від складу палати з урахуванням членів іншої палати в разі їх залучення до участі в розгляді відповідного питання.

3. Рішення колегії Вищої кваліфікаційної комісії суддів України ухвалюється більшістю голосів.

4. Палати та колегії Вищої кваліфікаційної комісії суддів України ухвалюють свої рішення від імені Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, зазначаючи склад палати чи колегії, який розглядав конкретну справу.

5. Рішення Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, палат та колегій Комісії викладаються у письмовій формі. У рішенні зазначаються дата і місце ухвалення рішення, склад Комісії (палати, колегії), питання, що розглядалося, мотиви ухваленого рішення.

Рішення підписується головуючим і членами Комісії (палати, колегії), які брали участь у його ухваленні.

6. За наявності окремої думки члена Вищої кваліфікаційної комісії суддів України вона викладається у письмовій формі і додається до справи, про що головуючий повідомляє на засіданні.

7. Рішення Вищої кваліфікаційної комісії суддів України можуть бути оскаржені до суду з підстав, установлених цим Законом.

8. Рішення Вищої кваліфікаційної комісії суддів України щодо надання рекомендацій можуть бути оскаржені тільки разом із рішенням, ухваленим за відповідною рекомендацією.

9. У разі наявності окремої думки двох або більше членів палати Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, які брали участь у розгляді питання та ухваленні рішення відповідною палатою, Голова Вищої кваліфікаційної комісії суддів України має право винести таке питання на розгляд Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, на якому у порядку, встановленому регламентом, ухвалюється остаточне рішення по суті питання.

Стаття 102. Забезпечення діяльності Вищої кваліфікаційної комісії суддів України

1. Організаційне забезпечення діяльності Вищої кваліфікаційної комісії суддів України здійснює секретаріат.

2. Положення про секретаріат Вищої кваліфікаційної комісії суддів України затверджується Вищою кваліфікаційною комісією суддів України.

3. Для здійснення членами Вищої кваліфікаційної комісії суддів України своїх повноважень у складі секретаріату Вищої кваліфікаційної комісії суддів України діє служба інспекторів у кількості сорока восьми інспекторів.

4. Гранична чисельність працівників Вищої кваліфікаційної комісії суддів України з урахуванням визначеної цим Законом кількості членів Комісії та інспекторів затверджується Вищою кваліфікаційною комісією суддів України.

5. Працівники секретаріату Вищої кваліфікаційної комісії суддів України призначаються на посади та звільняються з посад Головою Вищої кваліфікаційної комісії суддів України у порядку, встановленому законодавством про державну службу, з урахуванням особливостей, визначених цим Законом.

6. Інспектори Вищої кваліфікаційної комісії суддів України призначаються на посади та звільняються з посад Головою Вищої кваліфікаційної комісії суддів України за пропозицією відповідного члена Вищої кваліфікаційної комісії суддів України.

7. Розмір винагороди члена Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, який не є суддею, встановлюється у розмірі посадового окладу судді Верховного Суду з коефіцієнтом 1,5.

Розмір винагороди члена Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, який є суддею, дорівнює сумі його суддівської винагороди, якщо така сума перевищує розмір посадового окладу судді Верховного Суду з коефіцієнтом 1,5.

8. Виплата винагороди членам Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, заробітної плати працівникам секретаріату та інспекторам Комісії провадиться за рахунок коштів Державного бюджету України.

Стаття 103. Служба інспекторів Вищої кваліфікаційної комісії суддів України

1. Служба інспекторів Вищої кваліфікаційної комісії суддів України формується з числа осіб, які мають повну вищу юридичну освіту і стаж професійної діяльності у сфері права понад п'ять років.

У разі призначення судді у відставці інспектором Комісії за ним зберігається пенсія або довічне грошове утримання, а також інші гарантії, визначені цим Законом.

2. Інспектори Вищої кваліфікаційної комісії суддів України діють виключно за дорученням члена Вищої кваліфікаційної комісії суддів України відповідно до актів, що регулюють діяльність Комісії.

3. За дорученням члена Комісії інспектори:

- 1) попередньо аналізують матеріали справ щодо кваліфікаційного оцінювання;
- 2) виконують інші завдання в межах повноважень члена Комісії, визначених цим Законом.

4. Службу інспекторів Вищої кваліфікаційної комісії суддів України очолює керівник служби інспекторів Комісії, який підпорядковується безпосередньо Голові Вищої кваліфікаційної комісії суддів України.

Глава 4. Національна школа суддів України

Стаття 104. Статус і структура Національної школи суддів України

1. Національна школа суддів України є державною установою із спеціальним статусом у системі правосуддя, яка забезпечує підготовку висококваліфікованих кадрів для системи правосуддя та здійснює науково-дослідну діяльність. На Національну школу суддів України не поширюється законодавство про вищу освіту.

2. Національна школа суддів України утворюється при Вищій кваліфікаційній комісії суддів України і здійснює свою діяльність відповідно до цього Закону та статуту, затвердженого Вищою кваліфікаційною комісією суддів України.

3. Національну школу суддів України очолює ректор, якого призначає на посаду і звільняє з посади Вища кваліфікаційна комісія суддів України.

4. Проректорів Національної школи суддів України призначає на посади і звільняє з посад Вища кваліфікаційна комісія суддів України за поданням ректора Національної школи суддів України. Ректор Національної школи суддів України надає Вищій кваліфікаційній комісії

суддів України пропозиції щодо кандидатур на заміщення відповідних вакантних посад проректорів.

5. Розміри посадових окладів працівників Національної школи суддів України не можуть бути меншими, ніж відповідні розміри посадових окладів працівників Вищої кваліфікаційної комісії суддів України.

6. Національна школа суддів України є юридичною особою, має печатку із зображенням Державного Герба України і своїм найменуванням, самостійний баланс і рахунки в органах Державної казначейської служби України та може мати регіональні відділення.

Стаття 105. Завдання Національної школи суддів України

1. Національна школа суддів України здійснює:

- 1) спеціальну підготовку кандидатів на посаду судді;
- 2) підготовку суддів, у тому числі обраних на адміністративні посади в судах;
- 3) періодичне навчання суддів з метою підвищення рівня їхньої кваліфікації;
- 4) проведення курсів навчання, визначених кваліфікаційним або дисциплінарним органом, для підвищення кваліфікації суддів, які тимчасово відсторонені від здійснення правосуддя;
- 5) підготовку працівників апаратів судів та підвищення рівня їхньої кваліфікації;
- 6) проведення наукових досліджень з питань удосконалення судового устрою, статусу суддів і судочинства;
- 7) вивчення міжнародного досвіду організації та діяльності судів;
- 8) науково-методичне забезпечення діяльності судів, Вищої кваліфікаційної комісії суддів України та Вищої ради правосуддя.

Розділ VI

ДИСЦИПЛІНАРНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ СУДДІ

Стаття 106. Підстави дисциплінарної відповідальності судді

1. Суддю може бути притягнуто до дисциплінарної відповідальності в порядку дисциплінарного провадження з таких підстав:

1) умисне або внаслідок недбалості:

а) незаконна відмова в доступі до правосуддя (у тому числі незаконна відмова в розгляді по суті позовної заяви, апеляційної, касаційної скарги тощо) або інше істотне порушення норм процесуального права під час здійснення правосуддя, що унеможливило учасниками судового процесу реалізацію наданих їм процесуальних прав та виконання процесуальних обов'язків або призвело до порушення правил щодо юрисдикції або складу суду;

б) незазначення в судовому рішенні мотивів прийняття або відхилення аргументів сторін щодо суті спору;

в) порушення засад гласності і відкритості судового процесу;

г) порушення засад рівності всіх учасників судового процесу перед законом і судом, змагальності сторін та свободи в наданні ними суду своїх доказів і у доведенні перед судом їх переконливості;

г) незабезпечення обвинуваченому права на захист, перешкоджання реалізації прав інших учасників судового процесу;

д) порушення правил щодо відводу (самовідводу);

2) безпідставне затягування або невжиття суддею заходів щодо розгляду заяви, скарги чи справи протягом строку, встановленого законом, зволікання з виготовленням вмотивованого судового рішення, несвоєчасне надання суддею копії судового рішення для її внесення до Єдиного державного реєстру судових рішень;

3) допущення суддею поведінки, що порочить звання судді або підриває авторитет правосуддя, зокрема в питаннях моралі, чесності, непідкупності, відповідності способу життя судді його статусу, дотримання інших норм суддівської етики та стандартів поведінки, які забезпечують суспільну довіру до суду, прояв неповаги до інших суддів, адвокатів, експертів, свідків чи інших учасників судового процесу;

4) умисне або у зв'язку з очевидною недбалістю допущення суддею, який брав участь в ухваленні судового рішення, порушення прав людини і основоположних свобод;

5) розголошення суддею таємниці, що охороняється законом, у тому числі таємниці нарадчої кімнати, або інформації, що стала відомою судді під час розгляду справи у закритому судовому засіданні;

6) неповідомлення суддею Вищої ради правосуддя та Генерального прокурора про випадок втручання в діяльність судді щодо здійснення правосуддя, у тому числі про звернення до нього учасників судового процесу чи інших осіб, включаючи осіб, уповноважених на виконання функцій держави, з приводу конкретних справ, що перебувають у провадженні судді, якщо таке звернення здійснено в інший, ніж передбачено процесуальним законодавством, спосіб упродовж п'яти днів після того, як йому стало відомо про такий випадок;

7) неповідомлення або несвоєчасне повідомлення Ради суддів України про реальний чи потенційний конфлікт інтересів судді (крім випадків, коли конфлікт інтересів врегульовується в порядку, визначеному процесуальним законом);

8) втручання у процес здійснення правосуддя іншими суддями;

9) неподання або несвоєчасне подання для оприлюднення декларації особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, в порядку, встановленому законодавством у сфері запобігання корупції;

10) зазначення в декларації особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, завідомо неправдивих відомостей або умисне незазначення відомостей, визначених законодавством;

11) використання статусу судді з метою незаконного отримання ним або третіми особами матеріальних благ або іншої вигоди, якщо таке правопорушення не містить складу злочину або кримінального проступку;

12) допущення суддею недоброчесної поведінки, у тому числі здійснення суддею або членами його сім'ї витрат, що перевищують доходи такого судді та доходи членів його сім'ї; встановлення невідповідності рівня життя судді задекларованим доходам; непідтвердження суддею законності джерела походження майна;

13) ненадання інформації або надання завідомо недостовірної інформації на законну вимогу члена Вищої кваліфікаційної комісії суддів України та/або члена Вищої ради правосуддя;

14) непроходження курсу підвищення кваліфікації в Національній школі суддів України відповідно до направлення, визначеного органом, що здійснює дисциплінарне провадження щодо суддів, або непроходження подальшого кваліфікаційного оцінювання для підтвердження здатності судді здійснювати правосуддя у відповідному суді, або непідтвердження здатності судді здійснювати правосуддя у відповідному суді за результатами цього кваліфікаційного оцінювання;

15) визнання судді винним у вчиненні корупційного правопорушення або правопорушення, пов'язаного з корупцією, у випадках, установлених законом;

16) неподання або несвоєчасне подання декларації родинних зв'язків суддею в порядку, визначеному цим Законом;

17) подання у декларації родинних зв'язків судді завідомо недостовірних (у тому числі неповних) відомостей;

18) неподання або несвоєчасне подання декларації доброчесності суддею в порядку, визначеному цим Законом;

19) декларування завідомо недостовірних (у тому числі неповних) тверджень у декларації доброчесності судді.

2. Скасування або зміна судового рішення не має наслідком дисциплінарну відповідальність судді, який брав участь у його ухваленні, крім випадків, коли скасоване або змінене рішення ухвалено внаслідок умисного порушення норм права чи неналежного ставлення до службових обов'язків.

Стаття 107. Звернення з дисциплінарною скаргою щодо судді

1. Право на звернення зі скаргою щодо дисциплінарного проступку судді (дисциплінарною скаргою) має будь-яка особа. Громадяни здійснюють зазначене право особисто або через адвоката, юридичні особи - через адвоката, органи державної влади та органи місцевого самоврядування - через своїх керівників або представників.

Адвокат зобов'язаний перевірити факти, які можуть тягнути за собою дисциплінарну відповідальність судді, до подання відповідної дисциплінарної скарги.

2. Дисциплінарна скарга подається у письмовій формі та повинна містити такі відомості:

1) прізвище, ім'я, по батькові (найменування) скаржника, його місце проживання (перебування) або місцезнаходження, поштовий індекс, номери засобів зв'язку;

2) прізвище, ім'я, по батькові та посада судді (суддів), щодо якого (яких) подано скаргу;

- 3) конкретні відомості про наявність у поведінці судді ознак дисциплінарного проступку, який відповідно до частини першої статті 106 цього Закону може бути підставою для дисциплінарної відповідальності судді;
- 4) посилення на фактичні дані (свідчення, докази), що підтверджують зазначені скажником відомості.

Дисциплінарна скарга підписується скажником із зазначенням дати її підписання.

3. Вища рада правосуддя затверджує та розміщує на офіційному веб-порталі судової влади зразок дисциплінарної скарги.
4. Не допускається зловживання правом звернення до органу, уповноваженого здійснювати дисциплінарне провадження, у тому числі ініціювання питання відповідальності судді без достатніх підстав, використання такого права, як засобу тиску на суддю у зв'язку зі здійсненням ним правосуддя.
5. За подання адвокатом завідомо безпідставної дисциплінарної скарги такий адвокат може бути притягнений до дисциплінарної відповідальності згідно із законом.
6. Дисциплінарну справу щодо судді не може бути порушено за скаргою, що не містить відомостей про наявність ознак дисциплінарного проступку судді, а також за анонімними заявами та повідомленнями.
7. У разі наявності обставин, що спричиняють виникнення сумнівів у існуванні або достовірності підпису особи, яка подала дисциплінарну скаргу, відповідний орган Вищої ради правосуддя має право запросити таку особу для підтвердження скарги.
8. У випадку неодноразового подання особою очевидно безпідставних дисциплінарних скарг Вища рада правосуддя має право ухвалити рішення про залишення без розгляду протягом одного року наступних скарг цієї особи.

Стаття 108. Орган, що здійснює дисциплінарне провадження щодо судді

1. Дисциплінарне провадження щодо судді здійснюють дисциплінарні палати Вищої ради правосуддя у порядку, визначеному Законом України "Про Вищу раду правосуддя", з урахуванням вимог цього Закону.

Стаття 109. Дисциплінарне стягнення стосовно судді

1. До суддів може застосовуватися дисциплінарне стягнення у виді:
 - 1) попередження;
 - 2) догани - з позбавленням права на отримання доплат до посадового окладу судді протягом одного місяця;
 - 3) суворой догани - з позбавленням права на отримання доплат до посадового окладу судді протягом трьох місяців;
 - 4) подання про тимчасове (від одного до шести місяців) відсторонення від здійснення правосуддя - з позбавленням права на отримання доплат до посадового окладу судді та обов'язковим направленням судді до Національної школи суддів України для проходження курсу підвищення кваліфікації, визначеного органом, що здійснює дисциплінарне

провадження щодо суддів, та подальшим кваліфікаційним оцінюванням для підтвердження здатності судді здійснювати правосуддя у відповідному суді;

5) подання про переведення судді до суду нижчого рівня;

6) подання про звільнення судді з посади.

2. Під час обрання виду дисциплінарного стягнення стосовно судді враховуються характер дисциплінарного проступку, його наслідки, особа судді, ступінь його вини, наявність інших дисциплінарних стягнень, інші обставини, що впливають на можливість притягнення судді до дисциплінарної відповідальності. Дисциплінарне стягнення застосовується з урахуванням принципу пропорційності.

3. Дисциплінарне стягнення, визначене пунктом 1 частини першої цієї статті, не застосовується у разі вчинення суддею проступків, визначених пунктами 16 - 19 частини першої статті 106 цього Закону.

4. Дисциплінарні стягнення, визначені пунктами 1 - 3 частини першої цієї статті, не застосовуються у разі вчинення суддею проступків, визначених пунктами 3, 10 - 12, 14, 15 частини першої статті 106 цього Закону.

5. У разі ухвалення рішення про застосування до судді дисциплінарного стягнення, що не дозволяє судді здійснювати правосуддя у відповідному суді, суддя тимчасово відстороняється від здійснення правосуддя у цьому суді з дня ухвалення рішення про застосування до нього дисциплінарного стягнення.

6. За наявності непогашених дисциплінарних стягнень до судді має бути застосовано більш суворе дисциплінарне стягнення.

7. Суддя, який має непогашене дисциплінарне стягнення, не може брати участі в конкурсі на зайняття посади в іншому суді.

8. Дисциплінарне стягнення у виді подання про звільнення судді з посади застосовується у разі:

1) вчинення суддею істотного дисциплінарного проступку, грубого чи систематичного нехтування обов'язками, що є несумісним зі статусом судді або виявило його невідповідність займаній посаді;

2) порушення суддею обов'язку підтвердити законність джерела походження майна.

9. Істотним дисциплінарним проступком або грубим нехтуванням обов'язками судді, що є несумісним зі статусом судді або виявляє його невідповідність займаній посаді, може бути визнаний, зокрема, будь-який з таких фактів:

1) суддя допустив поведінку, що порочить звання судді або підриває авторитет правосуддя, у тому числі в питаннях моралі, чесності, непідкупності, відповідності способу життя судді його статусу, дотримання інших етичних норм та стандартів поведінки, які забезпечують суспільну довіру до суду;

2) суддя вчинив дисциплінарний проступок, маючи непогашене дисциплінарне стягнення (крім попередження чи догани), або має два непогашених дисциплінарних стягнення;

3) встановлено факт недоброчесної поведінки судді, у тому числі здійснення суддею або членами його сім'ї витрат, що перевищують доходи такого судді та доходи членів його сім'ї, законність джерел яких підтверджена; встановлення невідповідності рівня життя судді задекларованим ним та членами його сім'ї майну і доходам; використання статусу судді з метою незаконного отримання ним або третіми особами матеріальних благ або іншої вигоди;

4) суддю визнано судом винним у вчиненні корупційного правопорушення або правопорушення, пов'язаного з корупцією;

5) суддя не виконав вимоги рішення органу, що здійснює дисциплінарне провадження щодо судді, ухваленого на підставі пункту 4 частини першої цієї статті, або за результатами кваліфікаційного оцінювання, призначеного відповідно до пункту 4 частини першої цієї статті, суддя не підтвердив здатність здійснювати правосуддя у відповідному суді;

6) суддя умисно не подав декларацію доброчесності чи декларацію родинних зв'язків у встановлені строки або умисно задекларував недостовірні (в тому числі неповні) твердження у декларації доброчесності;

7) суддя допустив інше грубе порушення закону, що підриває суспільну довіру до суду.

10. Рішення про внесення Вищій раді правосуддя подання про звільнення судді з підстави, визначеної пунктом 2 частини восьмої цієї статті, може бути ухвалено, у разі якщо на вимогу органу, що здійснює дисциплінарне провадження, суддя не підтвердив законність джерела походження майна.

11. Дисциплінарне стягнення до судді застосовується не пізніше трьох років із дня вчинення проступку без урахування часу тимчасової непрацездатності або перебування судді у відпустці чи здійснення відповідного дисциплінарного провадження.

12. У разі якщо рішенням Європейського суду з прав людини встановлені факти, які можуть бути підставою для застосування дисциплінарного стягнення до судді, зазначений строк обраховується з дня набуття таким рішенням Європейського суду з прав людини статусу остаточного.

13. Інформація про притягнення судді до дисциплінарної відповідальності оприлюднюється на офіційному веб-сайті Вищої ради правосуддя та на веб-сайті суду, в якому працює суддя. Ця інформація повинна містити дані про суддю, якого притягнуто до дисциплінарної відповідальності, про накладене дисциплінарне стягнення та копію рішення органу, що здійснює дисциплінарне провадження щодо суддів, про накладення такого стягнення.

Стаття 110. Погашення дисциплінарного стягнення

1. Суддя вважається таким, що не має дисциплінарного стягнення, якщо:

1) протягом шести місяців з дня ухвалення рішення про накладення дисциплінарного стягнення у виді попередження його не буде піддано новому дисциплінарному стягненню та підстава для нового стягнення не матиме місця протягом вказаного строку;

2) протягом одного року з дня ухвалення рішення про накладення дисциплінарного стягнення у виді догани його не буде піддано новому дисциплінарному стягненню та підстава для нового стягнення не матиме місця протягом вказаного строку;

3) протягом вісімнадцяти місяців з дня ухвалення рішення про накладення дисциплінарного стягнення у виді суворої догани його не буде піддано новому дисциплінарному стягненню та підстава для нового стягнення не матиме місця протягом вказаного строку;

4) протягом двох років з дня ухвалення рішення про накладення дисциплінарного стягнення у виді подання про тимчасове відсторонення судді від здійснення правосуддя його не буде піддано новому дисциплінарному стягненню та підстава для нового стягнення не матиме місця протягом вказаного строку, а також за умови успішного проходження курсу підвищення кваліфікації, визначеного органом, що здійснює дисциплінарне провадження щодо суддів, та подальшого підтвердження здатності здійснювати правосуддя у відповідному суді за результатами кваліфікаційного оцінювання;

5) протягом трьох років з дня ухвалення рішення про накладення дисциплінарного стягнення у виді подання про переведення судді до суду нижчого рівня суддю не буде піддано новому дисциплінарному стягненню та підстава для нового стягнення не матиме місця протягом вказаного строку; однак суддя не може бути повернутий на посаду до попереднього суду лише в результаті такого погашення.

Стаття 111. Оскарження рішення у дисциплінарній справі стосовно судді

1. Суддя може оскаржити рішення про притягнення його до дисциплінарної відповідальності з підстав та в порядку, визначеному Законом України "Про Вищу раду правосуддя".

Розділ VII ЗВІЛЬНЕННЯ СУДДІ З ПОСАДИ ТА ПРИПИНЕННЯ ЙОГО ПОВНОВАЖЕНЬ

Глава 1. Звільнення судді з посади

Стаття 112. Загальні умови звільнення судді з посади

1. Суддя може бути звільнений з посади виключно з підстав, визначених частиною шостою [статті 126 Конституції України](#).

2. Рішення про звільнення судді з посади ухвалює Вища рада правосуддя у порядку, встановленому Законом України "Про Вищу раду правосуддя".

Стаття 113. Звільнення судді з посади за станом здоров'я

1. Суддя звільняється з посади у разі неспроможності здійснювати повноваження за станом здоров'я за наявності медичного висновку, що надається медичною комісією, утвореною спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади з питань охорони здоров'я, за зверненням Вищої ради правосуддя.

2. Визнавши, що стан здоров'я судді не дає змоги протягом тривалого часу або постійно здійснювати йому свої повноваження, Вища рада правосуддя ухвалює рішення про звільнення судді з посади.

Стаття 114. Звільнення судді з посади у разі порушення ним вимог щодо несумісності

1. Суддя звільняється з посади у разі порушення ним вимог щодо несумісності за рішенням, ухваленим Вищою радою правосуддя.

Стаття 115. Звільнення судді з посади у разі вчинення істотного дисциплінарного проступку, грубого чи систематичного нехтування обов'язками

1. Відповідно до [пункту 3 частини шостої статті 126 Конституції України](#) вчинення істотного дисциплінарного проступку, грубе чи систематичне нехтування обов'язками, що є несумісним зі статусом судді або виявило його невідповідність займаній посаді, є підставою для звільнення судді з посади.
2. Факти, що свідчать про вчинення істотного дисциплінарного проступку, грубе чи систематичне нехтування обов'язками, що є несумісним зі статусом судді або виявило його невідповідність займаній посаді, мають бути встановлені Вищою радою правосуддя (її відповідним органом).

Стаття 116. Звільнення судді з посади за його заявою про відставку або про звільнення з посади за власним бажанням

1. Суддя, який має стаж роботи на посаді судді не менше двадцяти років, що визначається відповідно до статті 137 цього Закону, має право подати заяву про відставку.
2. Суддя має право у будь-який час перебування на посаді незалежно від мотивів подати заяву про звільнення з посади за власним бажанням.
3. Заява про відставку, заява про звільнення з посади за власним бажанням подається суддею до Вищої ради правосуддя, яка протягом одного місяця з дня надходження відповідної заяви ухвалює рішення про звільнення судді з посади.
4. Суддя здійснює свої повноваження до ухвалення рішення про його звільнення.
5. За суддею, звільненим за його заявою про відставку, зберігається звання судді та гарантії недоторканності, встановлені для судді до його виходу у відставку.

Стаття 117. Звільнення судді з посади у зв'язку з незгодою на переведення до іншого суду у разі ліквідації чи реорганізації суду, в якому суддя обіймає посаду

1. Відмова від переведення до іншого суду (в тому числі ухилення від виконання рішення про переведення) у разі ліквідації чи реорганізації суду, в якому суддя обіймає посаду, є підставою для звільнення судді за рішенням, ухваленим Вищою радою правосуддя.

Стаття 118. Звільнення судді з посади у зв'язку з порушенням обов'язку підтвердити законність джерела походження майна

1. Відповідно до [пункту 6 частини шостої статті 126 Конституції України](#) порушення суддею обов'язку підтвердити законність джерела походження майна є підставою для звільнення судді з посади.
2. Порушення суддею обов'язку підтвердити законність джерела походження майна може бути встановлене:
 - 1) у межах дисциплінарного провадження щодо суддів - Вищою радою правосуддя (її органами);

2) у межах кваліфікаційного оцінювання судді - Вищою кваліфікаційною комісією суддів України;

3) судом при розгляді відповідної справи.

Глава 2. Припинення повноважень судді

Стаття 119. Припинення повноважень судді

1. Повноваження судді припиняються виключно з підстав, визначених частиною сьомою статті 126 Конституції України.

Стаття 120. Припинення повноважень судді у зв'язку з досягненням суддею шістдесяти п'яти років

1. Повноваження судді припиняються з наступного дня після досягнення ним шістдесяти п'яти років.

2. Про наявність підстави для припинення повноважень судді голова суду, в якому суддя обіймав посаду, не пізніш як за місяць до дня, зазначеного в частині першій цієї статті, повідомляє Вищу раду правосуддя, Вищу кваліфікаційну комісію суддів України та Державну судову адміністрацію України. До повідомлення додаються документи на підтвердження факту досягнення суддею шістдесяти п'яти років.

3. Суддя не може здійснювати правосуддя з наступного дня після досягнення ним шістдесяти п'яти років.

Стаття 121. Припинення повноважень судді у зв'язку з припиненням громадянства України або набуття суддею громадянства іншої держави

1. Повноваження судді припиняються у разі припинення його громадянства відповідно до [Закону України "Про громадянство України"](#) або набуття суддею громадянства іншої держави - з дня припинення громадянства України або набуття громадянства іншої держави.

2. Набуттям громадянства іншої держави для цілей цієї статті визнається:

1) отримання суддею статусу громадянина іншої держави в результаті дій, вчинених таким суддею або від його імені за його дорученням або за його згодою для створення відповідних правових наслідків;

2) у разі якщо суддею отриманий статус громадянина іншої держави в силу закону або іншим чином без його згоди, - невчинення суддею дій для позбавлення статусу громадянина іншої держави протягом десяти днів з дня, коли судді стало відомо про отримання такого статусу.

Стаття 122. Припинення повноважень судді у зв'язку з набранням законної сили рішенням суду про визнання судді безвісно відсутнім або оголошення померлим, визнання недієздатним або обмежено дієздатним

1. Суд, який ухвалив рішення про визнання особи, яка є суддею, безвісно відсутньою або оголошення її померлою, визнання недієздатною або обмежено дієздатною, негайно повідомляє про це Вищу раду правосуддя, Вищу кваліфікаційну комісію суддів України та Державну судову адміністрацію України.

2. Повноваження судді припиняються з дня набрання таким рішенням законної сили.

Стаття 123. Припинення повноважень судді у зв'язку зі смертю судді

1. Повноваження судді припиняються у разі його смерті.

2. Про наявність підстави для припинення повноважень судді голова суду, в якому суддя обіймав посаду, повідомляє Вищу раду правосуддя, Вищу кваліфікаційну комісію суддів України та Державну судову адміністрацію України. До повідомлення додаються документи на підтвердження факту смерті.

Стаття 124. Припинення повноважень судді у зв'язку з набранням законної сили обвинувальним вироком щодо судді за вчинення ним злочину

1. Суд, який ухвалив обвинувальний вирок щодо особи, яка є суддею, негайно повідомляє про це Вищу раду правосуддя, Вищу кваліфікаційну комісію суддів України та Державну судову адміністрацію України.

2. Повноваження судді припиняються з дня набрання законної сили обвинувальним вироком суду щодо нього. Такий суддя втрачає визначені законом гарантії незалежності і недоторканності судді, право на грошове, в тому числі суддівську винагороду, та інше забезпечення.

Стаття 125. Припинення трудових відносин із суддею внаслідок припинення повноважень

1. Припинення повноважень судді є підставою для припинення трудових відносин судді із відповідним судом, про що голова суду видає наказ.

Розділ VIII СУДДІВСЬКЕ САМОВРЯДУВАННЯ

Глава 1. Загальні засади суддівського самоврядування

Стаття 126. Завдання суддівського самоврядування

1. Для захисту професійних інтересів суддів та вирішення питань внутрішньої діяльності судів в Україні діє суддівське самоврядування - самостійне колективне вирішення зазначених питань суддями.

2. Суддівське самоврядування є однією з гарантій забезпечення незалежності суддів. Діяльність органів суддівського самоврядування має сприяти створенню належних організаційних та інших умов для забезпечення нормальної діяльності судів і суддів, утверджувати незалежність суду, забезпечувати захист суддів від втручання в їхню діяльність, а також підвищувати рівень роботи з кадрами у системі судів.

3. До питань внутрішньої діяльності судів належать питання організаційного забезпечення судів та діяльності суддів, соціальний захист суддів та їхніх сімей, а також інші питання, що безпосередньо не пов'язані зі здійсненням правосуддя.

4. До завдань суддівського самоврядування належить вирішення питань щодо:

1) забезпечення організаційної єдності функціонування органів судової влади;

- 2) зміцнення незалежності судів, суддів, захист професійних інтересів суддів, у тому числі захист від втручання в їхню діяльність;
- 3) участі у визначенні потреб кадрового, фінансового, матеріально-технічного та іншого забезпечення судів та контроль за додержанням установлених нормативів такого забезпечення;
- 4) обрання суддів на адміністративні посади в судах у порядку, встановленому цим Законом;
- 5) призначення суддів Конституційного Суду України;
- 6) обрання суддів до складу Вищої ради правосуддя та Вищої кваліфікаційної комісії суддів України в порядку, встановленому законом.

Стаття 127. Організаційні форми суддівського самоврядування

1. Організаційними формами суддівського самоврядування є збори суддів, Рада суддів України, з'їзд суддів України.
2. Суддівське самоврядування в Україні здійснюється через:
 - 1) збори суддів місцевого суду, апеляційного суду, вищого спеціалізованого суду, Пленум Верховного Суду;
 - 2) Раду суддів України;
 - 3) з'їзд суддів України.
3. Порядок здійснення суддівського самоврядування визначається відповідно до [Конституції України](#) цим Законом та іншими законами, а також регламентами і положеннями, що приймаються органами суддівського самоврядування згідно з Конституцією України та цим Законом.

Глава 2. Органи суддівського самоврядування

Стаття 128. Збори суддів

1. Збори суддів - зібрання суддів відповідного суду, на якому вони обговорюють питання внутрішньої діяльності цього суду та приймають колективні рішення з обговорюваних питань.
2. Збори суддів скликаються головою відповідного суду за власною ініціативою або на вимогу не менше третини загальної кількості суддів цього суду.
3. Збори суддів скликаються у разі необхідності, але не рідше одного разу на три місяці.
4. Збори суддів є повноважними, якщо на них присутні не менше двох третин кількості суддів цього суду. У голосуванні беруть участь лише судді цього суду.

На збори суддів можуть запрошуватися працівники апарату суду, судді у відставці, представники громадських об'єднань, журналісти, інші особи.

5. Збори суддів:

- 1) обговорюють питання щодо внутрішньої діяльності суду чи роботи конкретних суддів або працівників апарату суду та приймають з цих питань рішення, що є обов'язковими для суддів та працівників цього суду;
- 2) визначають спеціалізацію суддів з розгляду конкретних категорій справ;
- 3) визначають рівень навантаження на суддів відповідного суду з урахуванням виконання ними адміністративних або інших обов'язків;
- 4) заслуховують звіти суддів, які обіймають адміністративні посади в цьому суді, та керівника апарату суду;
- 5) звертаються з поданням про притягнення до дисциплінарної відповідальності адвоката, прокурора, посадової особи органу державної влади чи органу місцевого самоврядування за вчинення дій або бездіяльності, що порушують гарантії незалежності суду та судді;
- 6) здійснюють інші повноваження, визначені цим Законом.

6. Збори суддів кожного суду (крім місцевих загальних судів) обирають таємним голосуванням делегатів на з'їзд суддів України.

7. Збори суддів кожного місцевого загального суду обирають таємним голосуванням делегатів на спільні збори суддів місцевих загальних судів в Автономній Республіці Крим, кожній області, містах Києві та Севастополі за принципом: один делегат від десяти суддів. У разі якщо в суді менше десяти суддів, від суду делегується один делегат.

Спільні збори суддів місцевих загальних судів в Автономній Республіці Крим, кожній області, містах Києві та Севастополі проводяться для обрання таємним голосуванням делегатів на з'їзд суддів України.

Порядок скликання і проведення спільних зборів суддів місцевих загальних судів визначає Рада суддів України.

Делегатом на спільні збори суддів місцевих загальних судів не може бути обраний суддя, який займає адміністративну посаду в суді.

8. Збори суддів можуть звертатися з пропозиціями щодо питань діяльності суду до органів державної влади та органів місцевого самоврядування, які зобов'язані розглянути ці пропозиції протягом п'ятнадцяти днів і дати відповідь по суті.

9. Збори суддів можуть обговорювати питання щодо практики застосування законодавства, розробляти відповідні пропозиції щодо вдосконалення такої практики та законодавства. Збори суддів місцевого, апеляційного суду, вищого спеціалізованого суду можуть вносити відповідні пропозиції на розгляд до Верховного Суду.

10. Збори суддів місцевих загальних судів у порядку, встановленому цим Законом, обирають слідчих суддів.

11. Збори суддів приймають рішення більшістю голосів суддів, присутніх на зборах, відкритим голосуванням, якщо не буде прийнято рішення про проведення таємного голосування. Рішення про обрання делегатів на спільні збори суддів місцевих загальних судів приймаються таємним голосуванням.

12. Виконання рішень зборів суддів за дорученням зборів покладається на голову відповідного суду або його заступника.

Стаття 129. З'їзд суддів України

1. Найвищим органом суддівського самоврядування є з'їзд суддів України.

2. З'їзд суддів України:

1) заслуховує звіти Ради суддів України про виконання завдань органів суддівського самоврядування щодо забезпечення незалежності судів і суддів, стан організаційного та фінансового забезпечення діяльності судів;

2) заслуховує інформацію Вищої кваліфікаційної комісії суддів України про її діяльність;

3) заслуховує інформацію Голови Державної судової адміністрації України про її діяльність, зокрема щодо організаційного, фінансового та матеріально-технічного забезпечення діяльності органів судової влади;

4) призначає суддів Конституційного Суду України відповідно до [Конституції](#) і законів України;

5) обирає членів Вищої ради правосуддя та приймає рішення про звільнення їх з посади члена Вищої ради правосуддя відповідно до [Конституції](#) і законів України;

6) обирає членів Вищої кваліфікаційної комісії суддів України та приймає рішення про звільнення їх з посади відповідно до цього Закону;

7) звертається з пропозиціями щодо вирішення питань діяльності судів до органів державної влади та їх посадових осіб;

8) обирає Раду суддів України;

9) розглядає інші питання суддівського самоврядування відповідно до закону.

3. З'їзд суддів України приймає рішення, що є обов'язковими для всіх органів суддівського самоврядування та всіх суддів.

Стаття 130. Порядок скликання з'їзду суддів України

1. Черговий з'їзд суддів України скликається Радою суддів України один раз на два роки. Позачерговий з'їзд суддів України може бути скликаний за рішенням Ради суддів України.

2. У разі необхідності збори суддів можуть звертатися до Ради суддів України з пропозицією щодо скликання позачергового з'їзду суддів України. Рада суддів України зобов'язана скликати позачерговий з'їзд суддів України на вимогу зборів суддів не менше однієї п'ятої всіх судів.

3. Рада суддів України, яка скликає з'їзд суддів України в порядку, визначеному частиною першою цієї статті, схвалює попередній перелік питань, що виносяться на обговорення з'їзду, та визначає дату і місце проведення з'їзду. У разі скликання з'їзду суддів України на вимогу зборів суддів до попереднього переліку питань мають бути включені всі питання, що є предметом зазначеної вимоги.

4. На з'їзд суддів України можуть бути запрошені інші особи, крім делегатів. Запрошені особи не беруть участі в голосуванні під час прийняття рішень з'їзду суддів України.

5. У разі якщо Рада суддів України не скликає з'їзд суддів України у строки, визначені частинами першою та другою цієї статті, такий з'їзд може бути скликаний на вимогу зборів суддів не менше однієї п'ятої всіх судів без участі Ради суддів України.

У такому разі ініціатори скликання з'їзду суддів України утворюють організаційний комітет із скликання з'їзду суддів України, що має повноваження Ради суддів України щодо скликання з'їзду. Організаційний комітет невідкладно публікує інформацію про його утворення в газетах "Голос України" та "Урядовий кур'єр" і призначає дату проведення з'їзду суддів не раніш як через два місяці з дня утворення організаційного комітету.

6. Оголошення про скликання з'їзду суддів України та питання, що виносяться на його розгляд, мають бути опубліковані в газетах "Голос України" та "Урядовий кур'єр" не пізніш як за тридцять днів до початку роботи з'їзду, а у разі скликання відповідно до частини другої цієї статті позачергового з'їзду на вимогу зборів суддів - за п'ятнадцять днів до початку роботи з'їзду.

7. У разі якщо з'їзд суддів скликається для обрання членів Вищої ради правосуддя або Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, оголошення має бути опубліковане не пізніш як за сорок п'ять днів до початку роботи з'їзду.

Стаття 131. Обрання делегатів на з'їзд суддів України

1. Збори суддів кожного суду (крім місцевого загального суду, вищого спеціалізованого суду та Верховного Суду) обирають на з'їзд суддів України по одному делегату від двадцяти суддів, які працюють у цьому суді. У разі якщо в суді працює менше двадцяти суддів, від суду делегується один делегат.

2. Делегатів на з'їзд суддів України від суддів місцевих загальних судів обирають спільні збори суддів у кожній області, Автономній Республіці Крим, містах Києві та Севастополі за принципом: один делегат від двадцяти суддів у загальній кількості суддів місцевих загальних судів у кожній області, Автономній Республіці Крим, містах Києві та Севастополі.

3. Збори суддів вищих спеціалізованих судів обирають на з'їзд суддів України по три делегати з числа суддів цих судів.

4. Пленум Верховного Суду обирає на з'їзд суддів України дванадцять делегатів з числа суддів Верховного Суду.

5. Делегати на з'їзд суддів України обираються таємним голосуванням на альтернативній основі, при вільному висуненні кандидатур для обрання з числа суддів відповідних судів або суддів у відставці, незалежно від їх місця роботи до виходу у відставку.

6. Делегатами на з'їзд суддів України не можуть бути обрані судді, які займають адміністративні посади в судах, судді, які є членами Вищої ради правосуддя або Вищої кваліфікаційної комісії суддів України.

Стаття 132. Порядок проведення з'їзду суддів України

1. З'їзд суддів України є повноважним за умови присутності на ньому не менше двох третин загальної кількості обраних делегатів.

2. З'їзд суддів України відкриває голова Ради суддів України, а в разі його відсутності - найстарший за віком член Ради суддів України.
3. З'їзд суддів України обирає шляхом відкритого голосування президію з'їзду в кількісному складі, що визначається рішенням з'їзду. Президія організовує роботу з'їзду суддів України.
4. З'їзд суддів України обговорює і затверджує порядок денний та регламент роботи з'їзду, обирає лічильну комісію, секретаріат та інші робочі органи з'їзду.
5. Хід роботи з'їзду суддів України протоколюється.
6. Рішення з'їзду суддів України приймаються більшістю голосів від числа обраних делегатів відкритим або таємним голосуванням. Рішення з питань, зазначених у пунктах 4 - 6, 8 частини другої статті 129 цього Закону, приймаються з'їздом шляхом таємного голосування.
7. Інші питання порядку проведення з'їзду суддів України регулюються регламентом з'їзду суддів України, прийнятим з'їздом.

Стаття 133. Рада суддів України

1. У період між з'їздами суддів України вищим органом суддівського самоврядування є Рада суддів України.
2. Раду суддів України обирає з'їзд суддів України. До складу Ради суддів України входять:
 - 1) одинадцять суддів від місцевих загальних судів;
 - 2) чотири судді від місцевих адміністративних судів;
 - 3) чотири судді від місцевих господарських судів;
 - 4) чотири судді від апеляційних судів з розгляду цивільних, кримінальних справ, а також справ про адміністративні правопорушення;
 - 5) два судді від апеляційних адміністративних судів;
 - 6) два судді від апеляційних господарських судів;
 - 7) по одному судді від вищих спеціалізованих судів;
 - 8) чотири судді Верховного Суду.
3. Пропозиції щодо кандидатур до складу Ради суддів України можуть вносити судді, які беруть участь у з'їзді суддів України.
4. Не можуть бути обраними до Ради суддів України судді, які обіймають адміністративні посади в судах або є членами Вищої ради правосуддя чи Вищої кваліфікаційної комісії суддів України. У разі обрання члена Ради суддів України на адміністративну посаду в суді його повноваження у Раді суддів України припиняються.
5. Члени Ради суддів України на засіданні Ради обирають зі свого складу таємним голосуванням голову Ради суддів України, його заступника та секретаря.

6. Рада суддів України у період між з'їздами суддів України організовує виконання рішень з'їзду суддів України та контроль за їх виконанням, а також вирішує питання про скликання з'їзду суддів України.

7. Повноваження та порядок роботи Ради суддів України визначаються цим Законом та положенням про Раду суддів України, затвердженим з'їздом суддів України.

8. Рада суддів України:

1) розробляє та організовує виконання заходів щодо забезпечення незалежності судів і суддів, поліпшення стану організаційного забезпечення діяльності судів;

2) розглядає питання правового захисту суддів, соціального захисту суддів та їхніх сімей, приймає відповідні рішення з цих питань;

3) здійснює контроль за організацією діяльності судів, заслуховує з цих питань Голову Державної судової адміністрації України, його заступників, керівників структурних підрозділів і територіальних управлінь Державної судової адміністрації України;

4) звертається з пропозиціями щодо питань діяльності судів до органів державної влади та органів місцевого самоврядування;

5) затверджує зразки посвідчень судді, судді у відставці;

6) здійснює контроль за додержанням вимог законодавства щодо врегулювання конфлікту інтересів у діяльності суддів, Голови чи членів Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, Голови Державної судової адміністрації України чи його заступників; приймає рішення про врегулювання реального чи потенційного конфлікту інтересів у діяльності зазначених осіб (у разі якщо такий конфлікт не може бути врегульований у порядку, визначеному процесуальним законом);

7) здійснює інші повноваження, визначені цим Законом.

9. Рішення Ради суддів України, прийняті в межах визначених цим Законом повноважень, на наступний день після їх прийняття оприлюднюються на офіційному веб-порталі судової влади.

Рішення Ради суддів України, прийняті в межах визначених цим Законом повноважень, є обов'язковими для всіх органів суддівського самоврядування, крім з'їзду суддів України. Рішення Ради суддів України може бути скасовано з'їздом суддів України або в судовому порядку.

10. У разі виникнення у судді (крім випадків, коли конфлікт інтересів врегульовується в порядку, визначеному процесуальним законом), Голови чи члена Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, Голови Державної судової адміністрації України, його заступника реального чи потенційного конфлікту інтересів вони зобов'язані не пізніше наступного робочого дня з моменту виникнення такого конфлікту інтересів у письмовій формі повідомити про це Раду суддів України.

11. Орган державної влади, орган місцевого самоврядування, їх посадові особи, керівники підприємств, установ і організацій, об'єднань громадян, яким направлено звернення Ради суддів України з питань забезпечення безпеки суддів, зобов'язані розглянути таке звернення протягом десяти днів з дня його отримання і вжити заходів щодо усунення загроз безпеці суддів.

Стаття 134. Забезпечення діяльності органів суддівського самоврядування

1. Забезпечення роботи з'їзду суддів України, спільних зборів суддів місцевих загальних судів, діяльності Ради суддів України здійснюється Державною судовою адміністрацією України та її територіальними управліннями за рахунок коштів Державного бюджету України згідно з вимогами розділу XI цього Закону.

Розділ ІХ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СУДДІВ

Стаття 135. Суддівська винагорода

1. Суддівська винагорода регулюється цим Законом та не може визначатися іншими нормативно-правовими актами.

2. Суддівська винагорода виплачується судді з дня зарахування його до штату відповідного суду, якщо інше не встановлено цим Законом. Суддівська винагорода складається з посадового окладу та доплат за:

- 1) вислугу років;
- 2) перебування на адміністративній посаді в суді;
- 3) науковий ступінь;
- 4) роботу, що передбачає доступ до державної таємниці.

3. Базовий розмір посадового окладу судді становить:

- 1) 30 мінімальних заробітних плат - судді місцевого суду;
- 2) 50 мінімальних заробітних плат - судді апеляційного суду, вищого спеціалізованого суду;
- 3) 75 мінімальних заробітних плат - судді Верховного Суду.

4. До базового розміру посадового окладу, визначеного частиною третьою цієї статті, додатково застосовуються такі регіональні коефіцієнти:

- 1) 1,1 - якщо суддя здійснює правосуддя у суді, що розташований у населеному пункті з кількістю населення щонайменше сто тисяч осіб;
- 2) 1,2 - якщо суддя здійснює правосуддя у суді, що розташований у населеному пункті з кількістю населення щонайменше п'ятсот тисяч осіб;
- 3) 1,25 - якщо суддя здійснює правосуддя у суді, що розташований у населеному пункті з кількістю населення щонайменше один мільйон осіб.

5. Суддям виплачується щомісячна доплата за вислугу років у розмірі: за наявності стажу роботи більше 3 років - 15 відсотків, більше 5 років - 20 відсотків, більше 10 років - 30 відсотків, більше 15 років - 40 відсотків, більше 20 років - 50 відсотків, більше 25 років - 60 відсотків, більше 30 років - 70 відсотків, більше 35 років - 80 відсотків посадового окладу.

6. Суддям, які обіймають посади заступника голови суду, секретаря судової палати, секретаря Пленуму Верховного Суду, секретаря Великої Палати Верховного Суду,

виплачується щомісячна доплата в розмірі 5 відсотків посадового окладу судді відповідного суду, голові суду - 10 відсотків посадового окладу судді відповідного суду.

7. Суддям виплачується щомісячна доплата за науковий ступінь кандидата (доктора філософії) або доктора наук із відповідної спеціальності в розмірі відповідно 15 і 20 відсотків посадового окладу судді відповідного суду.

8. Суддям виплачується щомісячна доплата за роботу, яка передбачає доступ до державної таємниці, у розмірі залежно від ступеня секретності інформації: відомості та їх носії, що мають ступінь секретності "Цілком таємно", - 10 відсотків посадового окладу судді відповідного суду; відомості та їх носії, що мають ступінь секретності "Таємно", - 5 відсотків посадового окладу судді відповідного суду.

9. Обсяги видатків на забезпечення виплати суддівської винагороди здійснюються за окремим кодом економічної класифікації видатків.

10. Суддя, який не здійснює правосуддя (крім випадків тимчасової непрацездатності, перебування судді у щорічній оплачуваній відпустці), не має права на отримання доплат до посадового окладу.

Стаття 136. Відпустка

1. Суддям надається щорічна оплачувана відпустка тривалістю 30 робочих днів з виплатою, крім суддівської винагороди, допомоги на оздоровлення в розмірі посадового окладу. Суддям, які мають стаж роботи більше 10 років, надається додаткова оплачувана відпустка тривалістю 15 календарних днів.

Стаття 137. Стаж роботи судді

1. До стажу роботи на посаді судді зараховується робота на посаді:

1) судді судів України, арбітра (судді) арбітражних судів України, державного арбітра колишнього Державного арбітражу України, арбітра відомчих арбітражів України, судді Конституційного Суду України;

2) члена Вищої ради правосуддя, Вищої ради юстиції, Вищої кваліфікаційної комісії суддів України;

3) судді в судах та арбітрів у державному і відомчому арбітражах колишнього СРСР та республік, що входили до його складу.

Стаття 138. Забезпечення житлових умов судді

1. Після призначення на посаду суддя, який потребує поліпшення житлових умов, забезпечується службовим житлом за місцем знаходження суду органами місцевого самоврядування в порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України.

Стаття 139. Забезпечення потреб судді, пов'язаних з його діяльністю

1. Суддя забезпечується за рахунок коштів Державного бюджету України мантією та нагрудним знаком.

2. Суддя забезпечується окремим кабінетом, робочим місцем та необхідними для роботи засобами.

Стаття 140. Державний захист суддів та членів їхніх сімей

1. Судді, члени їхніх сімей та їхнє майно перебувають під особливим захистом держави. Служба судової охорони, органи правопорядку зобов'язані вживати необхідних заходів для забезпечення безпеки судді, членів його сім'ї, збереження їхнього майна, якщо від судді надійде відповідна заява.

2. Вчинені у зв'язку зі службовою діяльністю судді посягання на його життя і здоров'я, знищення чи пошкодження його майна, погроза вбивством, насильством чи пошкодженням майна судді, образа чи наклеп на нього, а також посягання на життя і здоров'я членів його сім'ї (батьків, дружини, чоловіка, дітей), погроза їм вбивством, пошкодженням майна мають наслідком відповідальність, установлену законом.

3. Суддя має право на забезпечення засобами захисту, які йому надаються Службою судової охорони, утвореною відповідно до цього Закону.

Стаття 141. Соціальне страхування судді

1. Обов'язкове державне страхування життя і здоров'я суддів здійснюється за рахунок коштів Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань України відповідно до [Закону України "Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування"](#).

Розділ X

СТАТУС СУДДІ У ВІДСТАВЦІ

Стаття 142. Пенсія або щомісячне довічне грошове утримання судді у відставці

1. Судді, який вийшов у відставку, після досягнення чоловіками віку 62 років, жінками - пенсійного віку, встановленого [статтею 26 Закону України "Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування"](#), виплачується пенсія на умовах, визначених зазначеним Законом, або за його вибором щомісячне довічне грошове утримання. До досягнення зазначеного віку право на пенсію за віком або щомісячне довічне грошове утримання мають чоловіки 1955 року народження і старші після досягнення ними такого віку:

1) 61 рік - які народилися з 1 січня 1954 року по 31 грудня 1954 року;

2) 61 рік 6 місяців - які народилися з 1 січня 1955 року по 31 грудня 1955 року.

2. Суддя у відставці, який не досяг віку, встановленого частиною першою цієї статті, отримує щомісячне довічне грошове утримання. При досягненні таким суддею віку, встановленого частиною першою цієї статті, за ним зберігається право на отримання щомісячного довічного грошового утримання або, за його вибором, призначається пенсія на умовах, визначених [Законом України "Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування"](#).

3. Щомісячне довічне грошове утримання виплачується судді в розмірі 50 відсотків суддівської винагороди судді, який працює на відповідній посаді. За кожний повний рік роботи на посаді судді понад 20 років розмір щомісячного довічного грошового утримання збільшується на два відсотки грошового утримання судді.

4. У разі зміни розміру складових суддівської винагороди судді, який працює на відповідній посаді, здійснюється перерахунок раніше призначеного щомісячного довічного грошового утримання.

5. Пенсія або щомісячне довічне грошове утримання судді виплачується незалежно від заробітку (прибутку), одержуваного суддею після виходу у відставку. Щомісячне довічне грошове утримання суддям виплачується органами Пенсійного фонду України за рахунок коштів Державного бюджету України.

Стаття 143. Вихідна допомога судді у зв'язку з відставкою

1. Судді, який вийшов у відставку, виплачується вихідна допомога в розмірі 3 місячних суддівських винагород за останньою посадою.

2. У разі якщо суддя, відставка якого була припинена у зв'язку з повторним призначенням на посаду, знову подасть заяву про відставку, виплата вихідної допомоги не здійснюється.

Стаття 144. Медичне обслуговування та санаторно-курортне лікування суддів та членів їхніх сімей

1. Суддя та члени його сім'ї мають право на безоплатне медичне обслуговування у державних закладах охорони здоров'я. Члени сім'ї судді можуть обслуговуватися в тих медичних закладах, де обслуговується суддя.

Стаття 145. Припинення відставки судді

1. Відставка судді припиняється в разі:

- 1) повторного призначення його на посаду;
- 2) набрання законної сили обвинувальним вироком щодо нього за вчинення умисного злочину;
- 3) припинення його громадянства або набуття ним громадянства іншої держави;
- 4) визнання його безвісно відсутнім або оголошення померлим.

2. Припинення відставки судді є підставою для припинення виплати йому щомісячного довічного грошового утримання, що було нараховано у зв'язку з відставкою.

3. У разі припинення відставки судді з підстави, визначеної пунктом 2 частини першої цієї статті, пенсія судді нараховується на загальних підставах.

4. Рішення про припинення відставки судді приймається Вищою радою правосуддя.

Розділ XI ОРГАНІЗАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ СУДІВ

Глава 1. Загальні питання забезпечення діяльності судів

Стаття 146. Особливості забезпечення функціонування судової влади

1. Держава забезпечує фінансування та належні умови для функціонування судів і діяльності суддів відповідно до [Конституції України](#).

2. Забезпечення функціонування судової влади передбачає:

1) окреме визначення у Державному бюджеті України видатків на утримання судів не нижче рівня, що забезпечує можливість повного і незалежного здійснення правосуддя відповідно до закону;

2) законодавче гарантування повного і своєчасного фінансування судів;

3) гарантування достатнього рівня соціального забезпечення суддів.

3. Видатки на утримання судів визначаються з урахуванням пропозицій Вищої ради правосуддя.

Стаття 147. Система забезпечення функціонування судової влади

1. В Україні діє єдина система забезпечення функціонування судової влади - судів, органів суддівського врядування, інших державних органів та установ системи правосуддя.

2. Вища рада правосуддя, Вища кваліфікаційна комісія суддів України, Державна судова адміністрація України та Національна школа суддів України, інші органи державної влади та органи місцевого самоврядування беруть участь в організаційному забезпеченні діяльності судів у випадках і порядку, визначених цим та іншими законами.

3. Державна судова адміністрація України забезпечує виконання рішень про утворення чи припинення (ліквідацію) судів.

4. Державна судова адміністрація України може встановлювати скорочені строки для процедур припинення судів як юридичних осіб за умови виконання нею цивільних зобов'язань ліквідованого суду на підставі вимог кредиторів, заявлених у визначений законом строк.

5. Для здійснення дій щодо реєстрації новоутвореного суду як юридичної особи та представництва такого суду як органу державної влади у зносинах з іншими органами державної влади, органами місцевого самоврядування, фізичними та юридичними особами Державна судова адміністрація України приймає рішення про призначення тимчасово виконуючого обов'язки керівника апарату новоутвореного суду. Тимчасово виконуючий обов'язки керівника апарату суду здійснює вказані повноваження керівника суду як юридичної особи до моменту призначення, обрання чи переведення на посаду судді такого суду щонайменше одного судді та продовжує здійснювати виконання обов'язків керівника апарату суду до призначення відповідного керівника апарату суду згідно з процедурами, визначеними законодавством про державну службу, з урахуванням особливостей, визначених цим Законом.

6. У разі ліквідації суду, що здійснює правосуддя на території відповідної адміністративно-територіальної одиниці (відповідних адміністративно-територіальних одиниць), та утворення нового суду, який забезпечує здійснення правосуддя на цій території, суд, що ліквідується, припиняє здійснення правосуддя з дня опублікування в газеті "Голос України" повідомлення голови новоутвореного суду про початок роботи новоутвореного суду.

7. У зв'язку зі стихійним лихом, військовими діями, заходами щодо боротьби з тероризмом або іншими надзвичайними обставинами робота суду може бути припинена за рішенням Вищої ради правосуддя, що ухвалюється за поданням Голови Верховного Суду.

Стаття 148. Засади фінансування судів

1. Фінансування всіх судів в Україні здійснюється за рахунок коштів Державного бюджету України.

2. Видатки загального фонду Державного бюджету України на утримання судів належать до захищених статей видатків Державного бюджету України.

3. Функції головного розпорядника коштів Державного бюджету України щодо фінансового забезпечення діяльності судів здійснюють:

1) Верховний Суд - щодо фінансового забезпечення його діяльності;

2) Державна судова адміністрація України - щодо фінансового забезпечення діяльності всіх інших судів, діяльності Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, органів суддівського самоврядування, Національної школи суддів України, Служби судової охорони та Державної судової адміністрації України;

3) Вища рада правосуддя - щодо фінансового забезпечення її діяльності.

4. Функції розпорядника бюджетних коштів щодо місцевих судів здійснюють територіальні управління Державної судової адміністрації України.

5. Видатки на утримання судів у Державному бюджеті України визначаються окремим рядком щодо Верховного Суду, Вищої ради правосуддя, а також у цілому щодо апеляційних, місцевих та вищих спеціалізованих судів.

6. Видатки кожного місцевого та апеляційного суду всіх видів та спеціалізації, вищого спеціалізованого суду, Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, органів суддівського самоврядування, Національної школи суддів України, Служби судової охорони та Державної судової адміністрації України визначаються у Державному бюджеті України в окремому додатку.

7. Видатки на утримання судів у Державному бюджеті України не можуть бути скорочені в поточному фінансовому році.

8. Контроль за додержанням вимог цього Закону щодо фінансування судів здійснюється у порядку, встановленому законом.

9. Особливості підготовки і розгляду проекту закону про Державний бюджет України в частині фінансування судів, інших органів та установ у системі правосуддя визначаються законом.

Стаття 149. Порядок фінансування судів

1. Суди фінансуються згідно з кошторисами і щомісячними розписами видатків, затвердженими відповідно до вимог цього Закону, у межах річної суми видатків, визначених Державним бюджетом України на поточний фінансовий рік, у порядку, встановленому [Бюджетним кодексом України](#).

Стаття 150. Державна служба в системі правосуддя, оплата праці та соціальні гарантії

1. Призначення на посади державних службовців, працівників, які виконують функції з обслуговування, оплата праці та соціальні гарантії працівників апаратів місцевих, апеляційних судів, вищих спеціалізованих судів та Національної школи суддів України, апарату Верховного Суду, секретаріатів Вищої ради правосуддя і Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, Державної судової адміністрації України регулюються нормами законодавства про державну службу з урахуванням особливостей, визначених цим Законом.

2. При Вищій раді правосуддя діє Комісія з питань вищого корпусу державної служби в системі правосуддя, яка утворюється відповідно до закону.

Комісія з питань вищого корпусу державної служби в системі правосуддя здійснює повноваження Комісії з питань вищого корпусу державної служби, визначені [Законом України "Про державну службу"](#), щодо питань державної служби в системі правосуддя.

3. Особливості проведення конкурсів для призначення на посади державних службовців у судах, органах та установах системи правосуддя визначаються Положенням, яке затверджується Вищою радою правосуддя за поданням Державної судової адміністрації України після консультацій з центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері державної служби.

Зазначене Положення встановлює особливості призначення на посаду державного службовця у випадках, визначених цим Законом.

4. Розмір посадового окладу працівника апарату суду, посада якого віднесена до найнижчої за умовами оплати праці посади державної служби, встановлюється в розмірі, встановленому законодавством про державну службу.

Розмір посадових окладів інших працівників апарату суду збільшується на відповідний коефіцієнт пропорційно посадовим окладам працівників, посади яких віднесені до попередньої за умовами оплати праці посади державної служби в такому суді з урахуванням юрисдикцій державних органів.

5. Розмір посадового окладу працівника секретаріату Вищої ради правосуддя, Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, Державної судової адміністрації України, посада якого віднесена до найнижчої за умовами оплати праці посади державної служби, встановлюється на рівні відповідного працівника апарату Верховного Суду, працівника територіального управління Державної судової адміністрації України - на рівні відповідного працівника апарату апеляційного суду.

6. Схема посадових окладів із визначенням коефіцієнтів для державних службовців судів, органів та установ системи правосуддя затверджується Кабінетом Міністрів України за поданням Державної судової адміністрації України.

7. Головні розпорядники коштів Державного бюджету України щодо фінансового забезпечення діяльності судів забезпечують здійснення судами видатків на поховання та увічнення пам'яті суддів, у тому числі суддів у відставці, у межах видатків, передбачених для судів у державному бюджеті на відповідний рік.

8. У кошторисах Верховного Суду, Вищої ради правосуддя, Вищої кваліфікаційної комісії суддів України та Державної судової адміністрації України передбачаються кошти на представницькі витрати.

Глава 2. Державна судова адміністрація України

Стаття 151. Статус Державної судової адміністрації України

1. Державна судова адміністрація України є державним органом у системі правосуддя, який здійснює організаційне та фінансове забезпечення діяльності органів судової влади у межах повноважень, установлених законом.
2. Державна судова адміністрація України підзвітна Вищій раді правосуддя у межах, визначених законом.
3. Державна судова адміністрація України має територіальні управління. Рішення про утворення територіальних управлінь та визначення їх кількості приймається Державною судовою адміністрацією України за погодженням з Вищою радою правосуддя.
4. Правовий статус посадових осіб Державної судової адміністрації України, її територіальних управлінь визначається [Законом України "Про державну службу"](#).
5. Державна судова адміністрація України є юридичною особою, має печатку із зображенням Державного Герба України та своїм найменуванням, самостійний баланс та рахунки в органах Державної казначейської служби України.
6. Положення про Державну судову адміністрацію України та типові положення про її територіальне управління затверджуються Вищою радою правосуддя після консультацій з Радою суддів України.

Стаття 152. Повноваження Державної судової адміністрації України

1. Державна судова адміністрація України:
 - 1) представляє суди у відносинах із Кабінетом Міністрів України та Верховною Радою України під час підготовки проекту закону про Державний бюджет України на відповідний рік у межах повноважень, визначених цим Законом;
 - 2) забезпечує належні умови діяльності судів, Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, Національної школи суддів України та органів суддівського самоврядування в межах повноважень, визначених цим Законом;
 - 3) вивчає практику організації діяльності судів, розробляє і вносить у встановленому порядку пропозиції щодо її вдосконалення;
 - 4) вивчає кадрові питання апарату судів, прогнозує потребу у спеціалістах, здійснює замовлення на підготовку відповідних спеціалістів;
 - 5) забезпечує необхідні умови для підвищення кваліфікації працівників апарату судів, створює систему підвищення кваліфікації;
 - 6) організовує роботу з ведення судової статистики, діловодства та архіву; контролює стан діловодства в судах;
 - 7) готує бюджетний запит;
 - 8) організовує комп'ютеризацію судів для здійснення судочинства, діловодства, інформаційно-нормативного забезпечення судової діяльності та забезпечення

функціонування Єдиної судової інформаційної (автоматизованої) системи; забезпечує суди необхідними технічними засобами фіксування судового процесу в межах коштів, передбачених у Державному бюджеті України на фінансування відповідних судів;

9) забезпечує впровадження електронного суду; здійснює заходи щодо організації обміну електронними документами між судами та іншими державними органами і установами;

10) забезпечує ведення Єдиного державного реєстру судових рішень та Реєстру електронних адрес органів державної влади, їх посадових та службових осіб, забезпечує функціонування системи відеоконференц-зв'язку для участі осіб у засіданні суду в режимі відеоконференції;

11) взаємодіє з відповідними органами та установами, в тому числі інших держав, з метою вдосконалення організаційного забезпечення діяльності судів;

12) розробляє та затверджує за погодженням із Вищою радою правосуддя Типове положення про апарат суду;

13) організовує діяльність служби судових розпорядників;

14) контролює діяльність Служби судової охорони;

15) затверджує положення про бібліотеку суду;

16) здійснює управління об'єктами державної власності, що належать до сфери управління Державної судової адміністрації України;

17) здійснює інші повноваження, визначені законом.

Стаття 153. Голова Державної судової адміністрації України

1. Державну судову адміністрацію України очолює Голова Державної судової адміністрації України.

2. Голова Державної судової адміністрації України призначається на посаду і звільняється з посади Вищою радою правосуддя.

Призначення Голови Державної судової адміністрації України здійснюється на конкурсній основі.

3. Голова Державної судової адміністрації України не має права суміщати свою службову діяльність з іншою роботою, крім викладацької, наукової і творчої діяльності у позаробочий час, входити до складу керівного органу чи наглядової ради господарської організації, що має на меті одержання прибутку.

4. Голова Державної судової адміністрації України:

1) керує діяльністю Державної судової адміністрації України, несе персональну відповідальність за виконання покладених на неї завдань;

2) організовує роботу Державної судової адміністрації України;

3) вносить на розгляд Вищої ради правосуддя подання щодо визначення граничної чисельності працівників Державної судової адміністрації України, у тому числі її територіальних управлінь;

- 4) утворює відповідні конкурсні комісії з проведення конкурсу на зайняття вакантних посад категорії "Б" і "В" державної служби в судах, органах та установах системи правосуддя;
- 5) призначає на посади та звільняє з посад працівників Державної судової адміністрації України; призначає за погодженням голів відповідних судів керівників апаратів апеляційних судів, вищих спеціалізованих судів, Верховного Суду, їх заступників та звільняє їх з посад;
- 6) за поданням голови відповідного суду застосовує до керівників апаратів апеляційного суду, вищого спеціалізованого суду, Верховного Суду, їх заступників заохочення або накладає дисциплінарні стягнення;
- 7) за поданням голови відповідного суду присвоює керівникам апаратів апеляційного суду, вищого спеціалізованого суду, Верховного Суду, їх заступникам ранги державного службовця згідно із законодавством про державну службу;
- 8) затверджує положення про територіальне управління Державної судової адміністрації України та положення про структурні підрозділи Державної судової адміністрації України;
- 9) встановлює посадові оклади працівників Державної судової адміністрації України, присвоює їм ранги державного службовця, застосовує заохочення та накладає дисциплінарні стягнення відповідно до закону;
- 10) звітує про діяльність Державної судової адміністрації України перед Вищою радою правосуддя, інформує про діяльність Державної судової адміністрації України з'їзд суддів України та Раду суддів України щодо питань організаційно-матеріального забезпечення діяльності судів відповідної судової спеціалізації;
- 11) бере участь у підготовці пропозицій до проекту Державного бюджету України щодо фінансування судової влади;
- 12) затверджує структуру, штатний розпис Державної судової адміністрації України та її територіальних управлінь;
- 13) здійснює інші визначені законом повноваження.

5. Голова Державної судової адміністрації України з питань, що належать до його повноважень, видає накази.

6. Голова Державної судової адміністрації України має заступників, які призначаються на посаду та звільняються з посади Вищою радою правосуддя відповідно до законодавства про державну службу.

Призначення заступника Голови Державної судової адміністрації України здійснюється на конкурсній основі.

7. Заступники Голови Державної судової адміністрації України виконують функції, визначені Головою Державної судової адміністрації України. Голова Державної судової адміністрації України розподіляє повноваження між заступниками Голови Державної судової адміністрації України.

8. Голова Державної судової адміністрації України вносить на розгляд Вищої ради правосуддя подання щодо визначення граничної чисельності працівників Державної судової адміністрації України, у тому числі її територіальних управлінь.

Стаття 154. Територіальні органи Державної судової адміністрації України

1. Територіальними органами Державної судової адміністрації України є територіальні управління Державної судової адміністрації України.
2. Територіальне управління Державної судової адміністрації України очолює начальник, який призначається на конкурсній основі на посаду і звільняється з посади Головою Державної судової адміністрації України.
3. Начальник територіального управління Державної судової адміністрації України має заступника, який призначається на конкурсній основі на посаду і звільняється з посади Головою Державної судової адміністрації України.
4. Начальник територіального управління Державної судової адміністрації України призначає за погодженням голови місцевого суду на посаду керівника апарату місцевого суду, заступника керівника апарату місцевого суду та звільняє їх з посади, застосовує за поданням голови місцевого суду до них заохочення або накладає дисциплінарні стягнення відповідно до закону; присвоює керівнику апарату місцевого суду, його заступнику ранги державного службовця відповідно до законодавства про державну службу.
5. Структура і штатний розпис територіального управління Державної судової адміністрації України затверджуються Головою Державної судової адміністрації України за поданням начальника територіального управління Державної судової адміністрації України.
6. Територіальне управління Державної судової адміністрації України є юридичною особою, має печатку із зображенням Державного Герба України та своїм найменуванням, самостійний баланс і рахунки в органах Державної казначейської служби України.
7. Територіальні управління Державної судової адміністрації України здійснюють свою діяльність відповідно до положення про них, що затверджується Головою Державної судової адміністрації України на підставі типового положення про територіальне управління Державної судової адміністрації України.

Глава 3. Апарат суду, служби організаційного забезпечення роботи та охорони суду

Стаття 155. Апарат суду

1. Організаційне забезпечення роботи суду здійснює його апарат, який очолює керівник апарату.
2. Положення про апарат суду розробляється на підставі типового положення про апарат суду та затверджується зборами суддів відповідного суду.

Типове положення про апарат суду затверджує Державна судова адміністрація України за погодженням із Вищою радою правосуддя.

3. Керівник апарату суду несе персональну відповідальність за належне організаційне забезпечення суду, суддів та судового процесу, функціонування Єдиної судової інформаційної (автоматизованої) системи, інформує збори суддів про свою діяльність. Збори суддів можуть висловити недовіру керівнику апарату суду, що має наслідком звільнення його з посади.

4. Керівника апарату місцевого суду, його заступника призначає за погодженням голови відповідного суду на посаду та звільняє з посади начальник відповідного територіального управління Державної судової адміністрації України, а керівників апаратів апеляційного суду, вищого спеціалізованого суду, Верховного Суду, їх заступників призначає за погодженням голови відповідного суду на посаду та звільняє з посади Голова Державної судової адміністрації України.

5. Керівник апарату суду призначає на посаду та звільняє з посади працівників апарату суду, застосовує до них заохочення та накладає дисциплінарні стягнення. Добір працівників апарату суду здійснюється на конкурсній основі.

6. Правовий статус працівників апарату суду визначається [Законом України "Про державну службу"](#) з урахуванням особливостей, визначених цим Законом.

7. Структура і штатна чисельність апаратів місцевих судів за погодженням із головою суду затверджуються відповідним територіальним управлінням Державної судової адміністрації України, апаратів апеляційних судів, вищих спеціалізованих судів - Державною судовою адміністрацією України за погодженням з головою суду в межах видатків на утримання відповідного суду.

8. В апаратах судів можуть створюватися управління, відділи, що здійснюють свої функції на підставі положень, які затверджуються керівником апарату відповідного суду.

9. Апаратом суду забезпечується ведення особових справ суддів у порядку, визначеному Державною судовою адміністрацією України за погодженням з Радою суддів України.

10. В апараті суду утворюється канцелярія, яка щоденно протягом робочого часу суду забезпечує прийняття та реєстрацію документів, що подаються до відповідного суду. Канцелярія також виконує інші завдання, визначені положенням, затвердженим керівником апарату відповідного суду.

11. До штату апарату судів входять також секретарі судового засідання, наукові консультанти та судові розпорядники. Наукові консультанти повинні мати науковий ступінь.

Стаття 156. Особливості апарату Верховного Суду

1. Організаційне забезпечення діяльності Верховного Суду здійснюється апаратом Верховного Суду.

2. Положення про апарат, структура і штатний розпис апарату Верховного Суду затверджуються Пленумом Верховного Суду за поданням Голови Верховного Суду.

3. Апарат Верховного Суду очолює керівник апарату. Заступники керівника апарату Верховного Суду очолюють структурні підрозділи апарату Верховного Суду, які здійснюють організаційне забезпечення діяльності касаційних судів.

4. Керівник апарату Верховного Суду представляє Верховний Суд як юридичну особу.

5. Матеріали, пов'язані з діяльністю Верховного Суду, зберігаються в його архіві.

Стаття 157. Помічники суддів

1. Кожний суддя має помічника, статус і умови діяльності якого визначаються цим Законом та Положенням про помічника судді, затвердженим Радою суддів України.

2. Помічником судді може бути громадянин України, який має вищу юридичну освіту і вільно володіє державною мовою. Помічники суддів Верховного Суду повинні також мати стаж професійної діяльності у сфері права не менше трьох років.
3. Судді самостійно здійснюють добір помічників. Помічник судді призначається на посаду та звільняється з посади керівником апарату відповідного суду за поданням судді.
4. Помічники суддів з питань підготовки справ до розгляду підзвітні лише відповідному судді.

Стаття 158. Бібліотека суду

1. Для забезпечення судів нормативно-правовими актами, спеціальною науковою літературою, матеріалами судової практики в кожному суді може створюватися бібліотека суду. Фонди бібліотеки формують друковані видання та комп'ютерні бази даних.
2. Положення про бібліотеку суду затверджується Державною судовою адміністрацією України.

Стаття 159. Служба судових розпорядників

1. У кожному суді діє служба судових розпорядників. Судові розпорядники забезпечують додержання особами, які перебувають у суді, встановлених правил, виконання ними розпоряджень головуючого в судовому засіданні.
2. Судові розпорядники призначаються на посаду і звільняються з посади керівником апарату відповідного суду.
3. Судові розпорядники забезпечуються одностроєм, зразки якого затверджуються Головою Державної судової адміністрації України за погодженням із Радою суддів України.
4. Судові розпорядники керуються у своїй діяльності цим Законом, вимогами процесуального закону, відповідними правилами та інструкціями, розпорядженнями голови суду та судді.
5. Порядок створення та діяльності служби судових розпорядників визначається положенням, що затверджується Головою Державної судової адміністрації України за погодженням із Вищою радою правосуддя.

Стаття 160. Забезпечення охорони та підтримання громадського порядку в судах

1. Підтримання громадського порядку в суді, припинення проявів неповаги до суду, а також охорону приміщень суду, органів та установ системи правосуддя, виконання функцій щодо державного забезпечення особистої безпеки суддів та членів їхніх сімей, працівників суду, забезпечення безпеки учасників судового процесу здійснює Служба судової охорони.
2. Служба судової охорони утворюється та діє відповідно до Положення, затвердженого Вищою радою правосуддя за поданням Державної судової адміністрації України.

Положення про Службу судової охорони затверджується Вищою радою правосуддя після консультацій з Міністерством внутрішніх справ України.

3. Працівники Служби судової охорони забезпечуються за рахунок держави одностроєм і знаками розрізнення.
4. Фінансування Служби судової охорони здійснюється за рахунок коштів Державного бюджету України.
5. Працівники Служби судової охорони під час виконання службових обов'язків мають право застосовувати зброю, заходи фізичного впливу та спеціальні засоби в порядку та випадках, визначених [законами України "Про Національну поліцію"](#) та ["Про охоронну діяльність"](#).

Розділ XII ПРИКІНЦЕВІ ТА ПЕРЕХІДНІ ПОЛОЖЕННЯ

1. Цей Закон набирає чинності з дня набрання чинності [Законом України "Про внесення змін до Конституції України \(щодо правосуддя\)"](#), крім пунктів 39 та 48 цього розділу, які набирають чинності з дня, наступного за днем опублікування цього Закону.
2. Визнати таким, що втратив чинність з дня набрання чинності цим Законом, [Закон України "Про судоустрій і статус суддів"](#) (Відомості Верховної Ради України, 2010 р., NN 41 - 45, ст. 529; 2015 р., NN 18 - 20, ст. 132 із наступними змінами), крім положень, зазначених у пунктах 7, 23, 25, 36 цього розділу.
3. Районні, міжрайонні, районні у містах, міські, міськрайонні суди продовжують здійснювати свої повноваження до утворення та початку діяльності місцевого окружного суду, юрисдикція якого розповсюджується на відповідну територію.

Апеляційні суди, утворені до набрання чинності цим Законом, продовжують здійснювати свої повноваження до утворення апеляційних судів у відповідних апеляційних округах. Такі апеляційні суди у відповідних апеляційних округах мають бути утворені та розпочати здійснювати правосуддя не пізніше трьох років з дня набрання чинності цим Законом.
4. Протягом шести місяців з дня набрання чинності цим Законом:
 - 1) утворюється Верховний Суд у порядку та у складі, що визначені цим Законом;
 - 2) призначаються судді Верховного Суду за результатами конкурсу, проведеного відповідно до цього Закону.
5. Верховний Суд створюється на матеріально-технічній базі Верховного Суду України, Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ, Вищого господарського суду України, Вищого адміністративного суду України.
6. Верховний Суд України, Вищий спеціалізований суд України з розгляду цивільних і кримінальних справ, Вищий господарський суд України, Вищий адміністративний суд України діють у межах їх повноважень, визначених процесуальним законом, до початку роботи Верховного Суду у складі, визначеному цим Законом, та до набрання чинності відповідним процесуальним законодавством, що регулює порядок розгляду справ Верховним Судом у складі, визначеному цим Законом.
7. З дня початку роботи Верховного Суду у складі, визначеному цим Законом, Верховний Суд України, Вищий спеціалізований суд України з розгляду цивільних і кримінальних справ, Вищий господарський суд України, Вищий адміністративний суд України припиняють свою діяльність та ліквідуються у встановленому законом порядку. До припинення діяльності статус, структура, повноваження, порядок роботи, права, обов'язки,

гарантії суддів цих судів визначаються [Законом України "Про судоустрій і статус суддів"](#) (Відомості Верховної Ради України, 2010 р., NN 41 - 45, ст. 529; 2015 р., NN 18 - 20, ст. 132 із наступними змінами).

8. День початку роботи Верховного Суду у складі, визначеному цим Законом, визначається рішенням його Пленуму, що публікується на веб-порталі судової влади та в газеті "Голос України".

9. Верховний Суд розпочинає роботу за умови призначення щонайменше шістдесят п'яти суддів Верховного Суду за результатами конкурсу, проведеного відповідно до цього Закону.

10. Кількість посад у кожному з касаційних судів визначається з урахуванням вимог цього Закону щодо палат, які обов'язково створюються у касаційному суді, порядку формування Великої Палати Верховного Суду та з урахуванням інших визначених законом вимог.

11. Не пізніше ніж через п'ять днів з дня призначення шістдесят п'ятого судді Верховного Суду, за принципом рівного представництва від кожного касаційного суду створюється організаційний комітет, який скликає Пленум Верховного Суду в тридцятиденний строк.

12. Не пізніше ніж через десять днів з дня початку роботи Верховного Суду судді кожного касаційного суду проводять збори для вирішення питань внутрішньої діяльності касаційного суду відповідно до цього Закону та обрання суддів до Великої Палати Верховного Суду.

13. Проведення конкурсу на посади суддів Верховного Суду у відповідних касаційних судах має бути розпочато не пізніше двох місяців з дня набрання чинності цим Законом.

14. Судді Верховного Суду України, Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ, Вищого господарського суду України, Вищого адміністративного суду України мають право брати участь у конкурсі на посади суддів Верховного Суду у відповідних касаційних судах у порядку, визначеному цим Законом.

У разі якщо кандидати з числа суддів мають однакову позицію за рейтингом, визначеним за результатами кваліфікаційного оцінювання для участі у конкурсі на посаду судді Верховного Суду, при всіх інших рівних умовах перевага надається судді, який має більший стаж роботи в судах касаційної інстанції чи Верховному Суді України.

15. Вищий суд з питань інтелектуальної власності утворюється та проведення конкурсу на посади суддів у цьому суді має бути оголошено протягом дванадцяти місяців з дня набрання чинності цим Законом.

16. Вищий антикорупційний суд утворюється та проведення конкурсу на посади суддів у цьому суді має бути оголошено протягом дванадцяти місяців з дня набрання чинності законом, який визначає спеціальні вимоги до суддів цього суду.

17. Повноваження суддів, призначених на посаду строком на п'ять років до набрання чинності цим Законом, припиняються із закінченням строку, на який їх було призначено. Судді, повноваження яких припинилися у зв'язку із закінченням такого строку, можуть бути призначені на посаду судді за результатами конкурсу, що проводиться в порядку, встановленому цим Законом.

18. Судді, обрані на посади голови суду або заступника голови суду до набрання чинності цим Законом, здійснюють повноваження голови суду, заступника голови суду до закінчення строку, на який їх обрано.

19. Участь кандидатів на посаду судді, які на шістдесятитий день з дня набрання чинності цим Законом не відповідають вимогам для призначення на посаду судді відповідно до [Конституції України](#), у процедурах добору чи призначення припиняється.

20. Відповідність займаній посаді судді, якого призначено на посаду строком на п'ять років або обрано суддею безстроково до набрання чинності [Законом України "Про внесення змін до Конституції України \(щодо правосуддя\)"](#) (Закон N 1401-VIII), оцінюється колегіями Вищої кваліфікаційної комісії суддів України в порядку, визначеному цим Законом.

Виявлення за результатами такого оцінювання невідповідності судді займаній посаді за критеріями компетентності, професійної етики або добросовісності чи відмова судді від такого оцінювання є підставою для звільнення судді з посади за рішенням Вищої ради правосуддя на підставі подання відповідної колегії Вищої кваліфікаційної комісії суддів України.

21. Вища кваліфікаційна комісія суддів України завершує процедури кваліфікаційного оцінювання, розпочаті до набрання чинності цим Законом, за правилами, які діяли на день початку такого кваліфікаційного оцінювання. Судді, які за результатами цих процедур підтвердили свою здатність правосуддя у відповідному суді, не проходять процедуру кваліфікаційного оцінювання для підтвердження відповідності займаній посаді.

22. Право на отримання суддівської винагороди у розмірах, визначених цим Законом, мають судді, які за результатами кваліфікаційного оцінювання підтвердили відповідність займаній посаді (здатність здійснювати правосуддя у відповідному суді) або призначені на посаду за результатами конкурсу, проведеного після набрання чинності цим Законом.

23. До проходження кваліфікаційного оцінювання суддя отримує суддівську винагороду, визначену відповідно до положень [Закону України "Про судоустрій і статус суддів"](#) (Відомості Верховної Ради України, 2010 р., NN 41 - 45, ст. 529; 2015 р., NN 18 - 20, ст. 132 із наступними змінами).

24. Розмір посадового окладу судді, крім зазначеного у пункті 23 цього розділу, становить:

1) з 1 січня 2017 року:

а) для судді місцевого суду - 15 мінімальних заробітних плат;

б) для судді апеляційного суду та вищого спеціалізованого суду - 25 мінімальних заробітних плат;

в) для судді Верховного Суду - 75 мінімальних заробітних плат;

2) з 1 січня 2018 року:

а) для судді місцевого суду - 20 мінімальних заробітних плат;

б) для судді апеляційного суду та вищого спеціалізованого суду - 30 мінімальних заробітних плат;

3) з 1 січня 2019 року:

а) для судді місцевого суду - 25 мінімальних заробітних плат;

б) для судді апеляційного суду та вищого спеціалізованого суду - 40 мінімальних заробітних плат;

4) з 1 січня 2020 року:

а) для судді місцевого суду - 30 мінімальних заробітних плат;

б) для судді апеляційного суду та вищого спеціалізованого суду - 50 мінімальних заробітних плат.

25. Право на отримання щомісячного довічного грошового утримання у розмірі, визначеному цим Законом, має суддя, який за результатами кваліфікаційного оцінювання підтвердив відповідність займаній посаді (здатність здійснювати правосуддя у відповідному суді), або призначений на посаду судді за результатами конкурсу, проведеного після набрання чинності цим Законом, та працював на посаді судді щонайменше три роки з дня прийняття щодо нього відповідного рішення за результатами такого оцінювання або конкурсу.

В інших випадках, коли суддя іде у відставку після набрання чинності цим Законом, розмір щомісячного довічного грошового утримання становить 80 відсотків суддівської винагороди, обчисленої відповідно до положень [Закону України "Про судоустрій і статус суддів"](#) (Відомості Верховної Ради України, 2010 р., NN 41 - 45, ст. 529; 2015 р., NN 18 - 20, ст. 132 із наступними змінами). За кожний повний рік роботи на посаді судді понад 20 років розмір щомісячного довічного грошового утримання збільшується на два відсотки грошового утримання судді, але не може бути більшим ніж 90 відсотків суддівської винагороди судді, обчисленої відповідно до зазначеного Закону.

26. Члени Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, обрані (призначені) на посади до набрання чинності цим Законом, продовжують виконувати свої повноваження до закінчення строку, на який їх обрано (призначено).

27. Протягом тридцяти днів з дня набрання чинності цим Законом Уповноважений Верховної Ради України з прав людини та Голова Державної судової адміністрації України призначають додатково по одному члену Вищої кваліфікаційної комісії суддів України.

28. Протягом сорока п'яти днів з дня набрання чинності цим Законом Вища кваліфікаційна комісія суддів України повинна прийняти рішення щодо формування та персонального складу її палат.

29. Кандидати на посаду судді, які були зараховані до резерву на заміщення вакантних посад суддів та включені до рейтингового списку, у разі якщо закінчення трирічного строку припало на період одного року до набрання чинності цим Законом, а також кандидати, щодо яких на день набрання чинності цим Законом внесені рекомендації Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, але яких не призначено на посаду судді, мають право взяти участь у доборі на посаду судді у порядку, встановленому цим Законом, без складання відбіркового іспиту та проходження спеціальної підготовки. Такі кандидати повторно складають кваліфікаційний іспит та беруть участь у конкурсі на зайняття посади судді відповідно до результатів такого іспиту.

30. Матеріали та рекомендації Вищої кваліфікаційної комісії суддів України про обрання суддів безстроково, щодо яких на день набрання чинності цим Законом Верховною Радою України рішення не прийнято, направляються Верховною Радою України до Вищої ради правосуддя протягом десяти днів з дня набрання ним чинності. Вища рада правосуддя на своєму засіданні у пленарному складі вирішує питання щодо кожного судді про його призначення або відмову у призначенні з одночасним поверненням матеріалів Вищій кваліфікаційній комісії суддів України.

31. Заяви (скарги) щодо поведінки суддів місцевих та апеляційних судів, отримані Вищою кваліфікаційною комісією суддів України до набрання чинності цим Законом, передаються для розгляду Вищій раді правосуддя, якщо на день набрання чинності цим Законом Комісією не прийнято рішення про відкриття або відмову у відкритті дисциплінарної справи.

Якщо на день набрання чинності цим Законом Вищою кваліфікаційною комісією суддів України прийнято рішення про відкриття дисциплінарної справи, така справа розглядається колегіями Комісії, визначеними за її рішеннями, у порядку, що діяв на день відкриття дисциплінарної справи. Ухвалюючи рішення за результатами розгляду таких дисциплінарних справ, Вища кваліфікаційна комісія суддів України застосовує дисциплінарні стягнення, визначені цим Законом.

32. Заяви (скарги) щодо поведінки суддів Верховного Суду України, Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ, Вищого господарського суду України, Вищого адміністративного суду України, а також дисциплінарні справи, порушені Вищою радою юстиції до набрання чинності цим Законом, рішення стосовно яких не прийнято, передаються дисциплінарним органам Вищої ради правосуддя для розгляду та прийняття рішень. Ухвалюючи рішення за результатами розгляду таких дисциплінарних справ, дисциплінарні органи Вищої ради правосуддя застосовують дисциплінарні стягнення, визначені цим Законом. Дисциплінарні справи, відкриті до набрання чинності цим Законом, розглядаються дисциплінарними органами Вищої ради правосуддя у порядку, який діяв на день відкриття дисциплінарної справи.

33. Заяви, які передані Тимчасовою спеціальною комісією з перевірки суддів судів загальної юрисдикції Вищій раді юстиції відповідно до [частини п'ятої статті 2 Закону України "Про відновлення довіри до судової влади в Україні"](#), дисциплінарні органи Вищої ради правосуддя розглядають у порядку та строки, встановлені законом для здійснення дисциплінарного провадження. За результатами розгляду таких заяв застосовуються дисциплінарні стягнення, визначені цим Законом.

34. [Пункт 10 розділу II "Прикінцеві та перехідні положення" Закону України "Про забезпечення права на справедливий суд"](#) (Відомості Верховної Ради України, 2015 р., NN 18 - 20, ст. 132) визнати таким, що втратив чинність з дня набрання чинності цим Законом.

Суддя, який був прикріплений до іншого суду за рішенням Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, має право на отримання посадового окладу за період з дня закінчення строку такого прикріплення до дня прийняття Вищою кваліфікаційною комісією суддів України рішення про його відрядження.

Суддя, який був прикріплений до іншого суду за рішенням Вищої кваліфікаційної комісії суддів України відповідно до [пункту 10 розділу II "Прикінцеві та перехідні положення" Закону України "Про забезпечення права на справедливий суд"](#), вважається прикріпленим до такого суду до дня прийняття Вищою кваліфікаційною комісією суддів України рішення про його відрядження. Строк такого прикріплення не може перевищувати шість місяців з дня набрання чинності цим Законом.

35. Голова Державної судової адміністрації України, заступники Голови Державної судової адміністрації України продовжують виконувати свої повноваження до призначення Голови Державної судової адміністрації України та його заступників відповідно до цього Закону.

36. З дня набрання чинності цим Законом та до внесення відповідних змін до законодавства про Конституційний Суд України фінансове забезпечення функціонування та діяльності Конституційного Суду України, розмір суддівської винагороди суддів Конституційного Суду України, розмір щомісячного довічного грошового утримання судді Конституційного Суду

України визначаються відповідно до [Закону України "Про судоустрій і статус суддів"](#) (Відомості Верховної Ради України, 2010 р., NN 41 - 45, ст. 529; 2015 р., NN 18 - 20, ст. 132 із наступними змінами).

До стажу роботи, що дає судді Конституційного Суду України право на відставку і виплату вихідної допомоги, зараховується також стаж іншої практичної, наукової, педагогічної роботи за фахом та стаж державної служби.

37. Списки присяжних мають бути сформовані відповідно до процедури, передбаченої цим Законом, протягом шести місяців з дня набрання ним чинності. До списків присяжних дозволяється включати громадян, обраних народними засідателями.

38. До початку функціонування автоматизованої системи формування і ведення суддівських досьє (досьє кандидатів на посаду судді) такі досьє можуть формуватися і вестися у паперовій формі.

39. Тимчасово, на період до початку виконання в повному обсязі повноважень Служби судової охорони, підтримання громадського порядку в суді, припинення проявів неповаги до суду, а також охорону приміщень суду, органів та установ системи правосуддя, виконання функцій щодо державного забезпечення особистої безпеки суддів та членів їхніх сімей, працівників суду, забезпечення безпеки учасників судового процесу здійснюється підрозділами Національної поліції України та Національної гвардії України.

40. Положення цього Закону застосовуються з урахуванням норм [розділу XV "Перехідні положення" Конституції України](#).

41. Вищій кваліфікаційній комісії суддів України:

1) протягом тридцяти днів з дня набрання чинності цим Законом затвердити форми декларацій родинних зв'язків судді та кандидата на посаду судді, форму декларації доброчесності судді, а також оприлюднити затвержені форми декларацій на офіційному веб-сайті Комісії;

2) у шестимісячний строк з дня набрання чинності цим Законом здійснити організаційно-технічні заходи, необхідні для заповнення декларації родинних зв'язків судді (кандидата на посаду судді) та декларації доброчесності судді на офіційному веб-сайті Комісії відповідно до цього Закону;

3) протягом двох місяців з дня набрання чинності цим Законом забезпечити початок функціонування автоматизованої системи формування і ведення суддівських досьє (досьє кандидатів на посаду судді).

42. Судді зобов'язані подати до Вищої кваліфікаційної комісії суддів України декларацію родинних зв'язків судді та декларацію доброчесності судді:

1) судді Верховного Суду України, судді вищих спеціалізованих судів - протягом шістдесяти днів з дня набрання чинності цим Законом;

2) судді апеляційних судів - протягом дев'яноста днів з дня набрання чинності цим Законом;

3) судді місцевих судів - протягом шести місяців з дня набрання чинності цим Законом.

43. До виконання Вищою кваліфікаційною комісією суддів України підпункту 2 пункту 41 цього розділу декларації родинних зв'язків судді (кандидата на посаду судді) та декларації добросовісності судді подаються у паперовій формі.

44. Вищій раді правосуддя:

1) разом з Міністерством внутрішніх справ України за поданням Державної судової адміністрації України у місячний строк з дня набрання чинності цим Законом затвердити тимчасовий порядок забезпечення охорони судів, органів та установ системи правосуддя, а також підтримання громадського порядку в них;

2) у двомісячний строк з дня набрання чинності цим Законом затвердити Положення про Службу судової охорони за поданням Державної судової адміністрації України після консультацій з Міністерством внутрішніх справ України, а також призначити керівника Служби судової охорони за поданням Державної судової адміністрації України.

45. Кабінету Міністрів України:

1) протягом року з дня набрання чинності цим Законом забезпечити розміщення Верховного Суду у приміщеннях, що вивільняються у зв'язку з ліквідацією Верховного Суду України, Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ, Вищого господарського суду України, Вищого адміністративного суду України;

2) у тримісячний строк з дня набрання чинності цим Законом:

а) привести свої нормативно-правові акти у відповідність із цим Законом;

б) забезпечити приведення міністерствами та іншими центральними органами виконавчої влади своїх нормативно-правових актів у відповідність із цим Законом;

3) передбачати у проектах законів України про Державний бюджет України на 2017 та наступні роки видатки, пов'язані з реалізацією положень цього Закону;

4) у двомісячний строк з дня набрання чинності цим Законом затвердити вичерпний перелік судів, органів та установ системи правосуддя, охорона яких здійснюється підрозділами Національної поліції України та Національної гвардії України.

46. Державній судовій адміністрації України:

1) забезпечити створення Єдиної судової інформаційної (автоматизованої) системи, яка забезпечує автоматизований документообіг у судах, між судами, між судами та органами суддівського врядування, Державною судовою адміністрацією України, захищене зберігання та автоматизовану аналітичну обробку статистичної інформації про діяльність судді, суду, судів відповідних рівнів та юрисдикцій, даних щодо суддів, які включаються до суддівського досьє тощо;

2) забезпечити виконання в повному обсязі Службою судової охорони повноважень, передбачених цим Законом, не пізніше 1 січня 2018 року.

47. До початку функціонування Єдиної судової інформаційної (автоматизованої) системи визначення судді або колегиї суддів для розгляду конкретної справи здійснюється автоматизованою системою документообігу суду.

48. З дня, наступного за днем опублікування цього Закону:

1) Вища рада юстиції може відмовити у внесенні Президентом України подання про призначення судді на посаду виключно з таких підстав, які вона визначає, керуючись власною оцінкою обставин, пов'язаних із кандидатом на посаду судді, та його особистих якостей:

а) наявність обґрунтованого сумніву щодо відповідності кандидата критерію доброчесності чи професійної етики або інші обставини, які можуть негативно вплинути на суспільну довіру до судової влади у зв'язку з таким призначенням;

б) порушення визначеного законом порядку призначення на посаду судді;

2) у разі відмови у внесенні Президентом України подання про призначення судді на посаду Вища рада юстиції ухвалює вмотивоване рішення, яке може бути оскаржено у порядку, встановленому процесуальним законом;

3) рішення Вищої ради юстиції про відмову у внесенні Президентом України подання про призначення судді на посаду може бути оскаржено та скасовано виключно з таких підстав:

а) склад Вищої ради юстиції, який ухвалив відповідне рішення, не мав повноважень його ухвалювати;

б) рішення не підписано членом Вищої ради юстиції, який брав участь у його ухваленні;

в) рішення не містить посилання на визначені законом підстави відмови у внесенні Президентом України подання про призначення судді на посаду або мотивів, з яких Вища рада юстиції прийшла до відповідних висновків;

4) рішення Вищої кваліфікаційної комісії суддів України оскаржуються відповідно до статті 88 цього Закону.

Президент України

**м. Київ
2 червня 2016 року
N 1402-VIII**

П. ПОРОШЕНКО